

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Diplomová práce

Bc. Lucie Matyášová

Závazky v partnerských vztazích

Commitment in Love Relationships

Praha 2017

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Vinopal, Ph.D.

Děkuji svému vedoucímu práce **PhDr. Jiřímu Vinopalovi, Ph.D.** za jeho cenné rady, důvěru a povzbuzující přístup. Děkuji svým komunikačním parterům a partnerkám za jejich ochotu a otevřenost se mnou sdílet svoje vnitřní světy. Děkuji rodině a přátelům za jejich povzbuzení a podporu.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 31. července 2017

.....

Abstrakt

Ve své diplomové práci se zabývám problematikou závazků v partnerských vztazích. Zajímalo mě, jak se změnila jejich povaha v dnešní době akcentující individualismus a flexibilitu. Závazky zkoumám z hlediska spojování části naší identity ve společnou a zároveň zachovávání autonomie v dostatečné míře pro naši svobodu k reflexivitě. Provedla jsem šestnáct polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů s muži i ženami v mladé dospělosti, abych zjišťovala jejich vnímání závazku, představy o smysluplném vztahu a strategie volby výběru právě daného partnera v kontextu ostatních možných.

Klíčová slova

Závazek, láska, partnerství, individualismus, autonomie

Abstract

In my diploma thesis I intend to look into the issue of commitment in love relationships. I wonder how it is influenced by the nature of nowadays society enhancing individualism and flexibility. Commitments are based in merging our own identity with identity of our partner. But crucial is to balance it with our own autonomy and freedom. Commitment means putting certain restrictions to our future choices. I made sixteen semi-structured qualitative interviews based on grounded theory and I looked for answers how they perceive commitments in love relationships, what meaningful partnership means to them and how they cope with comparing potential alternatives.

Keywords

Commitment, love, relationship, individualism, autonomy

Obsah

Úvod.....	8
1. Láska a její význam pro společnost a jedince.....	9
1.1. Mononormativita a funkce partnerského vztahu.....	9
1.2. Sériová monogamie a věrnost. Láska a sexualita	10
2. Láska a touha, city a rozum	12
3. Svoboda a nejistota	14
3.1. Konzumerismus a obrat.....	14
4. Společná a individuální identita.....	16
4.1. Kompetentnost k autonomní úplnosti anebo až v dyádě? Romantická a spoluplynoucí láska.....	16
4.2. Konstrukce hranic společné a individuální identity – autonomie, odpovědnost a důvěra.....	17
4.3. Spojování identit – společná identita	18
5. Definice a význam závazku	20
5.1. Praktiky závazku	21
6. Očekávání a představy	23
6.1. Proces rozhodování	23
6.2. Volba partnera, alternativy a idealizace.....	24
7. Proměna intimity – otevřenost a reflexivita.....	28
8. Legitimizace páru – Manželství a kohabitace.....	31
9. Singles, oddalování závazku a pečlivější výběr partnera	33
10. Úvod k praktické části	35
10.1. Očekávání od vztahu	35
10.2. Láska, sexualita a věrnost.....	36
10.3. Smysluplný vztah	37
10.4. Autonomie a seberozvoj ve vztahu – projevování a rozvoj individuality	39
10.5. Rozhodnutí se pro daného partnera	40
10.6. Ideální partner a kompatibilita.....	41
10.7. Snaha a kompromisy	42
10.8. Vnímání alternativ	43
10.9. Společný čas	44
10.10. Závazek.....	45
10.11. Představy společné budoucnosti.....	46
10.12. Vývoj vztahu, přelomy a kohabitace	47
10.13. Manželství a děti.....	48
10.14. Důvody k ukončení vztahu	49
10.15. Singles	50

10.16. Vnímání vztahu okolím a sociální tlak	51
11. Povaha závazků v dnešní době	52
Závěr	55
Seznam použité literatury	57
Příloha 1 – Otázky	64
Příloha 2 – Popis populace.....	66
Příloha 3 – Odpovědi	67

Úvod

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla zabývat se závazkem v partnerských vztazích, protože mě zajímalo, jak k němu jedinci přistupují a proč. Zajímaly mě kontexty, které ovlivňují chápání závazku – které formují představy a očekávání, jak optimální závazek vypadá a co znamená. Soustředila jsem se na zkoumání souvislostí, které utvářejí vnímání a chápání závazku a nahlížela jsem na závazek proto z různých perspektiv a snažila se jej poodhalit v různých rovinách.

Kladla jsem si otázku, jaký vliv mají na podobu závazku normy a hodnoty, jež jsou současnou společností prioritizovány – konkrétně individualismus, prezentismus a flexibilita. Nejdříve jsem zkoumala pojetí lásky, touhy a racionality a jejích hranic v rámci mononormativity. Následující významnou částí mé práce bylo nahlížení na partnerské vztahy v dialektice svobody a jistoty, autonomie a závislosti, změny a stability. Tyto dimenze jsem vztáhla ke konstrukci hranic individuální a společné části identity jedince.

Jádrem mé práce je zkoumání autonomie jedince v partnerském vztahu – do jaké míry je svobodně stále sám sebou a sám za sebe, ale přitom nejen sám. Do jaké míry přijímá partnerství jako součást svojí identity a do jaké míry mu podřizuje svoji nezávislost. Obzvláště mě zajímal proces rozhodování a volba být právě s daným partnerem – budovat partnerský vztah a představovat si budoucnost s ním a vyhýbat se jiným alternativám.

Cílem mé práce je kritická reflexe současných teorií zabývajících se problematikou závazku v partnerských vztazích a její propojení se závěry analýzy polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů prováděných na základě metody zakotvené teorie s komunikačními partnery a partnerkami ve věku dvacet šest až třicet pět let, kteří žijí v manželství, kohabitaci, otevřených polyamorních vztazích, nebo sami.

1. Láska a její význam pro společnost a jedince

Láska je základní lidskou emocí, univerzální zkušeností napříč kulturami (Shaver a kol., 1996; Jankowiak a Fischer, 1992). Potřeba afiliace – potřeba blízkosti a bezpečí, potvrzení vlastní hodnoty a touha po dlouhodobém vztahu – se ukazuje být všeobecně platná (Výrost a Slaměník, 1997). Život v partnerském vztahu je společensky žádoucí (Goode, 2005). Partnerství má jedinečnou hodnotu – je řazeno k centrálním hodnotám v životě, je považováno za nejdůležitější sociální vztah v dospělosti a je k němu prosto směřováno mnoho pozornosti a očekávání (Jamieson, 1998). Láska je jednou z největších mytologií naší doby, „sekulárním náboženstvím“, jedním ze zásadních zdrojů smyslu (Beck a Beck-Gernsheim, 1995, s. 168-175). Láska nás udržuje ve společném světě, je socializujícím impulsem proti odloučenosti, opuštěnosti a izolaci (Luhmann, 2002; Fromm, 1996). Láska odlišuje soukromý svět od veřejného – poskytuje pocit bezpečí a možnost vytváření intimního autentického světa společných významů (Luhmann, 2002). Partnerská identita a závazek je důležitým ukotvením a zdrojem smyslu života, a proto patří mezi nejvýznamnější sociální instituce přispívající k budování a udržování identity jedince (Berger a Kellner, 1964).

1.1. Mononormativita a funkce partnerského vztahu

Láska není jen citem, ale i kódem nesoucím informace – je systémem vědění, které nám pomáhá osmyslňovat sociální realitu. Láska tvoří sociální systém a je sociálním systémem utvářena (Luhmann, 2002). Láska je symbolickým kódem představ o modelu vztahu, kulturně vázaným systémem chování – její typy a formy sociálně konstruovány (Coontz, 2005; Beall a Sternberg, 1995) a proměňuje se s dobou a jejími hodnotami (Kipnis, 2003). V současnosti je za normu modelu partnersví považována monogamie. Od partnera očekáváme, že nám bude uspokojovat multiplicitu potřeb, že pro nás bude zdrojem pevných základů, smyslu života, kontinuity a stability (Perel, 2008, s. 17). Do partnerství totiž vstupujeme coby komplexní bytosti s komplexitou rolí a potřeb, jejichž uspokojení máme tendenci hledat u partnera. V jednom jedinci tak hledáme řadu stěžejních vztahů – nejlepšího přítele, sexuálního, primárního sociálního i ekonomického partnera – a s nimi spojených potřeb – psychických, fyzických, materiálních a intelektuálních (DePalo a Morris, 2005).

Z perspektivy evoluční teorie se investicí do jednoho vztahu pokrývajících všechny nejdůležitější potřeby dá dosáhnout nejlepších výsledků (Pillsworth a Haselton, 2005). Jedinci proto vyhledávají více či méně exkluzivní dlouhodobá partnerství ke spolupráci a reprodukci (Buss, 2003) a proto je manželství důležitou institucí téměř všech kultur (Brown, 1991; Daly a

Wilson, 1983). Sociobiologickými důvody k exkluzivně závazku je reprodukce a následná péče o potomstvo včetně jeho výchovy a vzdělávání a dále sdílení a dědictví majetku a péče o nemocné a staré. Partnerství poskytuje podporu, ochranu a společné investice bez kalkulací výnosů a nákladů (Aron a Aron, 1991, Buss, 2008, 2006). Rodina byla dříve spíše ekonomickou jednotkou (Stone, 1979), ale to se obrací se separací veřejné a soukromé sféry, ekonomické emancipaci žen a vyvlastněním většiny původních funkcí rodiny státem – hlavně možností poskytnutí sociální podpory, i při péči o staré a nemocné. Tak se ústředním důvodem ke sňatku se stává láska (Coontz, 2005). Hlavní funkcí pro rodinu zůstává naplňování emočních potřeb a partnerský závazek se tak stává převážně emocionálním (Giddens, 2012).

Inklinaci k monogamním, na lásce založeným partnerstvím, při ekonomické dostupnosti si můžeme všimnout i v tradičně polygamních společnostech. V případě Mormonů je jako ideál prezentována polygynie, přesto v dnešní době mnozí muži i ženy, kteří se narodili a byli vychováni v mormonské komunitě, podléhají vnitřním konfliktům a inklinují buď k životu singles, nebo k monogamii. Od mužů je žádána schopnost milovat všechny své manželky stejně, od žen ochota se o manžela dělit a nežárlit na ostatní manželky. Realita je ale čas, kteří pociťují vinu, lítost i vztek, že nejsou schopni naplnit komunitní ideály, volí buď emoční neangažovanost, nebo osamělost, popř. opuštění komunity a monogamii (Jankowiak, 2008). Podobná touha po dyadických monogamních vztazích se projevuje i v tradičně polyandrické společnosti Kinnaur v Himalájích – jakmile jsou monogamní svazky ekonomicky možné, často nahrazují svazky polyandrické (Tiwari, 2008).

1.2 Sériová monogamie a věrnost. Láska a sexualita

Kulturní dominance heteronormativity a mononormativity stále pokračuje i v současné společnosti – za normální se považuje být v heterosexuálním monogamním vztahu (Gross, 2005). Z monogamie celoživotní se stala monogamie sériová – jako optimální se jeví navazovat v průběhu života řadu po sobě jdoucích nepřekrývajících se partnerských vztahů. Monogamií se tak myslí věrnost stávajícímu partnerovi, věrnost je klíčovou součástí závazku (Perel, 2008; Beck a Beck-Gernsheim, 2004).

Uvolnění sociálních norem a schopnost ovládat reprodukční chování umožnilo svobodu navazování vztahů včetně jejich sexuální stránky (Giddens, 2012). Sexualita je nedílnou součástí lásky (Shorter, 1975; podle Giddens, 2012). Sexualita jakožto významný funkční prvek partnerství je důkazem lásky (Perel, 2008). přičemž emocionální věrnost je pro mnohé důležitější než sexuální (Carpenter, 2012). Ženám, více než mužům, vadí i emoční nevěra jejich

partnerů (Sagarin, 2005). Sexualita a atraktivita je legitimní a vědomou součástí výběru partnera a tím to interferuje s dalšími charakteristikami, požadavky na partnera. Toužíme to touze druhého, toužíme být žádáni (Luhmann, 2002). Sexualita je médiem lásky a láska systematizací sexuality (Bauman, 2002; Luhmann, 2002, s. 49). Sex, který měl dříve více manipulativní, instrumentální funkci, nabývá funkce expresivní a afektivní a stává se prostředkem navázání vztahu i jeho udržení (Lipovetsky, 2011, s. 27). Láska zahrnuje sexualitu, ale kultivuje ji, osvobozuje se od její živočišnosti. „Romance orientuje sexualitu směrem k očekávané budoucnosti“ (Thompson, 1989, podle Giddens, 2012, s. 60). Jako by láska toužila po závazku – schopnosti a ochotě představit si budoucnost.

„Věk individuální autonomie je dobou všeobecné destabilizace, která plodí chronický stres a úzkost“ (Lipovetsky, 2011, s. 94). Jednou z cest, jak dosáhnout pocitu stability je kontinuální udržování důvěrných vztahů. V případě partnerství je věrnost způsobem izolace lásky z vnějšího světa, snahou o její bezpečný úkryt. Požadavek věrnosti vychází z touhy po bezpečí a stabilitě, kontinuitě a stálosti a zároveň ze strachu z ohrožení. „Hodnota přisuzovaná věrnosti pramení ze současné narcistické křehkosti“ (ibid, s. 94), je totiž chápána jako potvrzení naší vlastní jedinečnosti. Skrze exkluzivitu vztahu si potvrzujeme vlastní hodnotu. Představy o závazku jsou modelovány právě touto představou – mononormativitou. Exkluzivita vychází ze společenských představ, ohodnocení osobní jedinečnosti a omezené zdroje času a energie (Day, 2016). Exkluzivita se považuje za důkaz, že se tak naplno investujeme pouze do tohoto vztahu a snažíme se po otevřeném sdílení i pochopení druhého.

V tradičním pojetí lásky je věrnost chápána jako důkaz lásky a jedinečnosti; je projevem „individualistického nároku na autentickou lásku bez lži a průměrnosti“ (ibid, s. 93). Věrnost už není bezpodmínečná. „Etika věrnosti bez povinnosti je etikou autenticity v diskontinuitě, etikou téhož a mnohého“ (ibid, s. 93). Věrnost je žádaná, pouze vychází-li z lásky, ne ze zvyku nebo povinnosti. Není přísahou, ale intenzivním hledáním citových podnětů k ní. Ani individualismus neadoruje „hýřivost těla, nýbrž uvolnění konstruktivních slastí a hledání miniaturizovaného smyslu.“ „Čas euforie z ryzí přítomnosti od nás odplývá. Ani láska se nesmí jen tak promrhat: je třeba jí zajistit vážnost trvání a představu konstruktivní produktivity“ (Lipovetsky, 2011, s. 95). Jedinci se snaží o dosažení stability, stálosti a kontinuity, na místo poddávání se povrchním pokušením.

2. Láska a touha, city a rozum

Nejdříve vymezím lásku v dichotomii k touze a racionalitě, jakožto jejím dvěma často chápaným protipólům lásky, které se vztahují ke konzumu a pohlcení a tím i splnutí a autonomie. Verbalizace lásky je navíc obtížná, přesto pro úplnou komunikaci nakonec nevyhnutelná.

Láska netouží po kompletních věcech, ale po jejich utváření. Zcela naplněná láska by nutně zanikla (Luhmann, 2002). Pravá láska je ale nevyčerpatelná a nikdy není uspokojena, protože milovat znamená vždy vidět větší potenciál vztahu a milovaného – nejen to, čím nyní je, ale i to, čím by mohl být. Milovat znamená bezpodmínečně přijímat druhého v jeho odlišnosti, cenit si ji a podporovat ji. Láska je přáním dobra druhému a aktivní podporou (Fromm, 1996; Frankl, 1998).

Lásku je možno vymezit v kontrastu k touze. Láska je přáním pečovat až vlastnit, přáním po splnutí – chce vstřebat až asimilovat subjekt do objektu. „Milující já se rozrůstá tím, že samo sebe dává milovanému objektu“ (Bauman, 2002, s. 22). Oproti tomu touha chce konzumovat, využít, použít, zbavit neznámé neznámosti a tím i jeho moci (ibid). Touha znamená používat a brát, milovat znamená cenit si něčeho a dávat (Bauman, 2004, s. 193). Podobně jako touha, i rozum představuje použití, ohraničenost a konečnost. Rozum chce využívat ke svým cílům, láska obrací pozornost k druhému. Modernita je neoddělitelná od nadvlády rozumu (Giddens, 2012, s. 51), čímž se stává výzvou pro emoce, které jsou ze své podstaty mimo kategorie rozumu, procit'ované za hranicemi slov (Luhman, 2002; Bauman, 2004). Racionalita může iracionální emoce zkoumáním zničit. Proto „láska potřebuje rozum (...) jako nástroj, nikoliv jako omluvu, ospravedlnění nebo úkryt“ (Bauman, 2004, s. 200).

Láska bývá tedy nahlížena jako kvalita, jež je mimo kategorie rozumu, za hranicemi slov. Explicitní verbální komunikace může být pro lásku zraňující, už protože láska by chtěla porozumění samo sebou a slova tak vyvolávají pochybnosti o citech. Intimní vztahy jsou utvářeny i ohrožovány nesdělitelným. Vědění a vzpomínání ochromuje prožívání. Na druhou stranu, z pohledu nutného zániku naplněné lásky, umožňuje slovní komunikace trvání lásky, právě protože partnery odděluje, vytváří nepochopení a konflikty (Luhmann, 2002).

Láska, včetně svých manifestací, je ale víc než jen pocitem – je vědomým rozhodnutím, aktivní silou, schopností založenou na vůli a odvaze (Fromm, 1996). Láska je dáváním, které je projevem síly a víry v jednotu. Spojení skrze lásku je poznáním jednoty mimo kategorie rozumu (ibid). Právě představa předobsažené jednoty, která čeká na potvrzení své existence,

k sobě jedince přitahuje a podněcuje k úsilí o její prožití skrze oboustranné otevření se, trpělivost a oddanost – tj. lásku. Naopak nedůvěra v jednotu povzbuzuje touhu uniknout (Bauman, 2002, s. 44).¹

Toto pojetí mluví o lásce více jako o schopnosti subjektu, ne tolik jako o následku ideálnosti objektu. ² V Baumanově (2013) pojetí není láska schopností, které se dá naučit, protože je externí kvalitou, nad kterou nemáme moc, přichází z ničeho nic, podobně jako smrt. Je iluzí, že milovat je schopnost, ve které se zdokonalujeme s počtem opakování a snahou. Naopak, „ostentativní „osvojování si dovednosti“ vede k odnaučení se lásce, k „naučené neschopnosti“ milovat“ (Bauman, 2002, s. 19). Vztahy se potom stávají spíše předmětem konzumu. Postupně sami sebe přesvědčujeme o nevyhnutelné krátkosti a křehkosti lásky a o nutnosti snižování standardů. Ale pravá láska není komodita, „láska“ se tím v konzumní kultuře deformuje spíše v touhu, chtějící uspokojení na počkání, bez úsilí a emoční angažovanosti (Bauman, 2002).

1 Viz kap. 3.1 konzumeristický přístup ke vztahům jako následek ztráty odvahy milovat a vyprazdňování smyslu sexualit v účel sám o sobě (Frankl, 1998).

2 Nečekáme na toho pravého partnera, ale spíše se snažíme vytvářet ten pro nás pravý vztah. Giddens (2012) takový vztah popisuje jako čistý vztah založený na spolu plynoucí lásce. Ta je osvobozená od vlastnických touh romantické lásky, viz. kap. 7

3. Svoboda a nejistota

Svoboda voleb jde ruku v ruce s nejistotou jejich důsledků (Bauman, 2013; Katrňák, 2013). Nejistota je stejně jako svoboda významnou součástí současné společnosti. Budoucnost je vždy nejistá. Neomezenost ideálů je vždy ohraničována konečností reality a naší volbou. Nejistota je nevyhnutelná. Nejistotu přináší osamělost, i vztah (Bauman, 2002, 2013). Podstatné je, jaký postoj k nevyhnutelné nejistotě zaujmeme.

Svoboda a bezpečí, resp. jistota jsou ve své podstatě navzájem vylučné. Svoboda znamená nepředvídatelnost a bezpečí znamená jistotu. Nemůžeme mít kompletní svobodu a zároveň jistotu. Proto si určujeme hranice a omezení. Proto se části svobody vzdáváme, pro pocit stability a jistoty – a opačně – protože pro svoji spokojenost potřebujeme v různé míře obojí. „Svoboda bez záruk bezpečí nebude šťastnější než bezpečí bez svobody“ (Bauman, 2004, s. 55). A právě závazek je manifestací vzdání se části svobody pro pocit bezpečí.

Svoboda znamená nejistotu trvalosti volby, protože je volba zrušitelná a volí obě strany. V případě volby partnera to znamená, že zatímco vznik vztahu vyžaduje oboustrannou shodu, k jeho zániku stačí jen rozhodnutí jednoho (Bauman, 2013, s. 36). Svoboda volby tak nutně znamená její křehkost (Bauman, 2013, s. 25). Milovat znamená vyvažovat mezi tolerancí svobody a touhou vlastnit a pohltit druhého. Milovat znamená „žít ve stavu trvalé nejistoty“ (Bauman, 2004, s. 200).

Bauman (2002) popisuje dnešní dobu jako společnost tekuté moderny. Vztah pevnosti a tekutosti je dialektický; vzájemně se zkapalňují a tuhnou jeden do druhého, (ideálně) ke spokojenosti jednice (Bauman, 2015). Změnitelnost je žádoucí. Tekuté vzniká z nespokojenosti s nedostatkem pevnosti nebo nedostatkem tekutosti. Ideální je lehce navazatelný, lehce rozvazatelný vztah, bez nátlaku na definitivní volbu té jediné správné alternativy (Bauman, 2013). Tekutá modernita se děsí všeho pevného, trvalého a vyžadujícího předem neurčitelné úsilí, proto se vyhýbá slibu věrnosti, oddanosti a podpory. Namísto pocitu vřelosti a bezpečí tak ve vztazích přibývá pocitu chladu a oddělené koexistence (Bauman, 2013, s. 71-72).

3.1. Konzumerismus a obrat

Charakter blízkých vztahů ovlivňuje i možnost virtuální blízkosti a její snadné dostupnosti. Díky ní sice stačí ke kontaktu méně času a úsilí, a proto mohou kontakty být častější a intenzivnější, ale na druhou stranu mohou být povrchnější a kratší. „Spojení bývají příliš povrchní a krátká na to, aby zkondenzovala v pouta“ (Bauman, 2013, s. 69). S vědomím

možné křehkosti a konečnosti vztahu mají jedinci tendenci upřednostňovat osobní svobodu. Nelze-li předpovědět vývoj vztahu a návratnost investic do něj, jedinci se mohou rozhodnout do vztahu neinvestovat vůbec a vyhnout se tak možným ztrátám. Takové jsou potom tzv. kapesní vztahy – neuspokojivé prchavé povrchní vztahy na základě chladného kalkulu a emocionální neangažovanosti k naplňování nebo utlumení fyziologických potřeb. Nedá se na ně spolehnout, jsou nezávazné a nezanechávají žádné trvalé stopy.

Právě povrchnost je spojována s konzumerismem. Povrchnost a neuspokojitelnost je podstatou konzumerismu – ideální je na ničem nelpět, k ničemu se příliš nevázat, neupínat, ale jen to použít a neustále hledat lepší, s ničím se nespokojit a toužit po dalších krátkodobých uspokojeních (Bauman, 1999, 2013). Konzument je ze své podstaty neustále otevřen novým možnostem a oslavuje pomíjivost jako příležitost k lepšímu. „Zklame-li vás kvalita, hledáte záchranu v kvantitě. Nedostává-li se Vám trvání, může vás spasit rychlost změny“ (Bauman, 2002, s. 65). Konzumerismus podporuje krizi identity prostřednictvím hájení plurality hodnot a životních stylů, aby mohl nabízet povrchní útěchy (Slater, 1997; podle van Hooff, 2013).

Powell (2003) v tomto smyslu hovoří o "kultu zážitku", který je honbou za rozmanitostí, novostí a kvantitou, na místo navazování hodnotných vztahů založených na "lásce bez podmínek". Konzumní přístup k partnerským vztahům je následkem ztráty odvahy milovat, vycházející např. z předchozího zklamání a je stagnací vývoje. Jedinec si nedokáže představit budování šťastného milostného vztahu a lásku nahrazuje pudovým požitkem sexuality. Sexualitu, jakožto prostředek lásky mění v účel sám o sobě a tím vyprazdňuje její smysl (Frankl, 1998).

Nikam nevedoucí konzumerismus podněcuje touhu po hledání a vytváření smyslu směřující i do partnerských vztahů. Sex pouze pro tělesné uspokojení vede k pocitu osamocení a nepochopení. „Kvantitativní individualismus těkání nahradil individualismus kvalitativní“ (Lipovetsky, 2011, s. 93). Jedinci se do partnerství investují plně, bez nátlaku na pokračování navždy, avšak s úmyslem a nadějí trvání. Trvání není nárokováno, ale je v něj doufáno. „Chceme všechno – ale ne navždy“ (ibid, s. 93). Na rozdíl od Baumana (2013), který tvrdí, že nechceme plýtvat svojí energií, časem, ani city na „mosty budované do neznáma“ bez výnosné, výhodné investice; tak Lipovetsky (2011), podobně jako Giddens (2012) tvrdí, že se investujeme plně do provizoria. Oceňována je autenticita, respekt a plná angažovanost do vztahu po dobu, po kterou trvá. A trvat má, jen dokud se oba milují, oceňují, podporují a respektují.

4. Společná a individuální identita

4.1. Kompetentnost k autonomní úplnosti anebo až v dyádě? Romantická a spoluplynoucí láska

Z perspektivy dogmatu romantické lásky je láska touhou po úplnosti, která nám chybí. Tuto myšlenku můžeme dohledat už v Platonově Symposionu (podle Bauman, 2002, s. 23). Romantická láska, po několik století je v naší kultuře vykreslována jako ideální, je přesvědčena o možnosti dosažení celistvosti až skrze, prostřednictvím, druhého. Idea romantické lásky vychází z představy, že existuje ideální partner, který nás bude celoživotně dokonale doplňovat (West, 2002). „Vlastní identita nabývá na hodnotě objevem toho druhého,“ partner potvrzuje naši hodnotu (Giddens, 2012, s. 57). Je třeba si uvědomit, že idealizace druhého je zároveň určitou degradací sebe sama ve smyslu pocíťování vlastní neúplnosti a přesvědčení o možnosti vlastní celistvosti jen v partnerství. Neúplnost vlastních kvalit je posilována důrazem na oddělenou a protikladnou maskulinitu a feminitu. Objevení partnera je aktivním počinem, ale následně jako by se jedinec své vlastní moci do značné míry zříkal a odevzdával ji druhému, popř. vztahu, nechával se jím pohltit a choval se spíše pasivně (ibid).

Romantická láska je charakteristická splynutím dvou pro sebe ideálních partnerů a trváním až do smrti. Romantická láska touží po sexuálním a emocionálním splynutí, a nejčastěji i po jeho exkluzivitě a reorganizaci životních priorit podle něj (Harris, 1995). Role ve vztahu jsou genderově definovány, žena zpravidla po volbě partnera ztrácí významnou část rozhodovacích práv a je spíše submisivní vůči muži (Giddens 2012, Luhman 2002). Ke konci minulého tisíciletí ale dochází podle Giddense (2012) k transformaci intimity a na scénu přichází jiný ideální typ lásky, emancipovanější „čisté vztahy spolu plynoucí lásky“, které podporují rovnocennost, individualitu a autonomii partnerů. Touhu najít „tu pravou osobu“ nahrazuje deziluze a touha být přijímán ve své odlišnosti a utvářet „ten pravý vztah. Podoba závazku je průběžně přehodnocována a vyjednávána na základě explicitního vyjadřování potřeb a jejich uspokojování. Intimitu v partnerském vztahu už aktéři nechápou jako pohlcenost druhým, zachování oddělených identit je naopak žádoucí. Intimita je sadou výsad a odpovědností, jejichž náplň se proměňuje (ibid, s. 200). Láska se rozvíjí podle úrovně intimity, tedy připravenosti odhalit svou zranitelnost, úzkosti a potřeby. Podle Giddense (2012) je tak v závazku možné dosáhnout pocitu bezpečí i svobody zároveň a nepotlačovat svoji ani partnerovu autonomii. Autonomie se může týkat i sexuality, vztah nemusí být nutně monogamní - „pokud

nedají vědět jinak, oba mají ve vztahu tolik potěšení, aby pro ně mělo smysl v něm pokračovat“ (ibid, s. 73).

4.2. Konstrukce hranic společné a individuální identity – autonomie, odpovědnost a důvěra

Ve vztazích dochází k potlačování partnerovy nebo naší autonomie s tendencemi pohltnout druhého, aby byl naší neoddělitelnou součástí. Čistý vztah je podle Baumana (2013) oxymorónem, protože vztahy podle něj mají „tendenci zaplňovat, infikovat a měnit všechny, i ty nejdlejší kouty Lebensweltu“ (ibid, s. 54). Osobní hranice a osobní prostor, tj. autonomie, jsou ale nezbytné pro zdravé vztahy. Zralí jedinci se nechtějí nechat pohltnout druhým, ale dát se mu poznávat a poznávat jej. Intimita neznamena pohlcenost druhým, ale vzájemné nechávání se poznávat, milování nezávislé bytosti pro její jedinečnost. Partneři si udržují láskyplný odstup – zájem a péči o druhého, ale určitou nezávislost na něm a na jeho vztahu k nám. Aby vztah nebyl závislý, je nutné se do druhého neprojektovat, neidentifikovat se s ním, netoužit splynout v jedno. Osobní hranice pak podporují sdílení, pokud je mezi partnery vyváženost moci ve vztahu – otevřenosti, zranitelnosti a důvěry (Giddens, 2012).

Smysluplný vztah udržuje rovnováhu mezi autonomií a spoluzávislostí. Intimita a autonomie jsou spíše dvěma nezávislými, navzájem se nevylučujícími dimenzemi (Cochran a Peplau, 1985). Jedinci očekávají emocionální odhalenost a intimitu, ale i nezávislost (Illouz, 2012). Autonomie znamená schopnost sebeurčení, sebereflexe a seberealizace (Held, 1986; podle Giddense, 2012). Naopak neschopnost převzít zodpovědnosti sama za sebe a svou budoucnost se projevuje závislostí ve vztahu. Zdravá míra vlastní autonomie znamená odpovědnost za sebe sama a tím umožňuje respekt druhého, důvěru a plně otevřenou komunikaci. Autonomie je nezbytná pro přijímání a respektování ostatních beze strachu v jejich jedinečnosti. Autonomie je podmínkou otevřené komunikace, kterou partneři reflektují, vyjednávají a organizují vztah na základě očekávání a schopnosti kompromisů mezi žádoucím a přijatelným, resp. ideálním a uspokojujícím (Giddens, 2012).

Osobní autonomní identita je výsledkem reflexivního uchopování minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Zralý jedinec má povinnost objevovat sám sebe ve svém jednání. Rozpoznávání chtění pomáhá vymezovat identitu a naopak – vědomí vlastní identity pomáhá definovat chtění. Volby tak nejsou jen manifestacemi jedincových postojů, ale zároveň postoje konstruují. Pro žádoucí osobní integritu by jedinec měl svou identitu reflexivně rekonstruovat a jednat autenticky v souladu s ní. K tomu je nezbytná osobní autonomie. Láska je způsobem organizace

osobního života, a proto zdrojem psychického bezpečí. Láska dává vztahu jedinečnou prioritu díky sdílené historii a v důvěře „orientuje k očekávatelné, leč tvárné budoucnosti“ (ibid, s. 56). Autonomie předpokládá možnost osvobození se od minulosti a svobodné nakládání s budoucností. Důvěra je pojímána jako „víra v druhého a ve schopnost vzájemného pouta odolat budoucím protivenstvím“ (ibid, s. 200). Důvěra předpokládá důvěryhodnost druhého, tzn. víru v jeho osobní integritu a ochotu sdělit důvody svého jednání. Důvěra se tak zakládá na vědomí, že se partner bude chovat v souladu se svou povahou – je těsně spjata s odpovědností. Odpovědnost bez důvěry je nemožná a důvěra bez odpovědnosti by byla závislostí na chování druhého (ibid).

Vyvažování mezi autonomií a intimitou je pro fungující vztah klíčové. Ve vztahu je důležité cítit důvěrnost i oddělenost - vnášet riziko do bezpečné jistoty, tajemného do důvěrně známého a nové do trvalého. Vzdát se pocitu, že toho druhého známe a že chápeme, jaký je a co chce. Uznání jinakosti druhého od našich představ o něm vede k touze po sblížení – touha po jednotě vychází z uvědomění si oddělenosti. Svoboda a oddělenost podněcuje zájem. Láska je často mylně zaměňována za splynutí. Oddělený prostor mezi partnery ale musí existovat, oddělení a úplné ponoření se do sebe sama je stejně důležité jako a odevzdání se spojení. Potřebujeme být schopni spojení i oddělení – spojení beze strachu zániku vlastní jedinečnosti – že v pohlcení ztratíme sami sebe – a oddělení beze strachu z opuštění. Model důvěrné transparentní lásky bez tajemství s požadavkem explicity plné transparentnosti v sobě nese až agresivnost. Zatajování pravdy je mnohými odsuzováno více než samotný čin, jež je zatajován. Zatajení a jeho akceptování může ale být výrazem respektu, a navíc vnáší do vztahu ono potřebné neznámo (Perel, 2008).

4.3. Spojování identit – společná identita

Oproti tradiční společnosti navazujeme více neosobních vztahů, ale i intenzivnější intimní vztahy (Luhman, 2002). S narůstající komplexitou sociální reality cítí jedinci čím dál větší potřebu „srozumitelného, důvěrně známého, domácího, protože blízkého světa,“ který je oddělen od světa platného pro všechny (ibid, s. 20). Láskou jakožto komunikačním kódem jsou významy informací zdvojovány na významy v anonymně konstruovaném vnějším světě a v partnerském společně konstruovaném světě, který se stává našim opěrným bodem (ibid). Intimní vztahy mají v životě jedinců důležitou pozici, jsou prostorem zakotvení narace o sobě sama, protože autenticita potřebuje intimitu a naopak (Berger a Kellner, 1964; Giddens, 1991, s. 54). Intimní vztahy jsou tak bezpečným místem pro pravdivější odhalování a rozvíjení sebe sama než ve vnějším světě.

Do vztahu vstupují dva jedinci s různými způsoby vnímání světa, názory a zkušenostmi. Objektivizací vztahu se vytváří oba partneři společnou strukturu významů a symbolů, která bude zdrojem jejich společné partnerské identity a tím i stability. Jedině tak může vztah být pevný a plnit svoji základní funkci osmyslňování každodenní reality (Berger a Kellner, 1964). Abychom byli schopni porozumění a vzájemnosti, přijímáme tedy partnerův pohled na svět a přidáváme jej ke svému. Abychom se mohli vzájemně obohacovat, musíme se vzájemně akceptovat a respektovat – uznávat relevanci potřeb druhého (Luhmann, 2002). Partnerství je tak společně vytvářeným vnějším i vnitřním světem se systémem konstruktů, představ o pravidlech a smyslu soužití (Willi, 2011), přičemž platnost takto konstruovaného světa je průběžně validována sociálním okolím, resp. zejména významnými druhými (Berger a Kellner, 1964).

Pro připravenost na tvoření společné identity v intimních vztazích je klíčové nejdříve najít svoji vlastní identitu – v období adolescence – a poté ochota a snaha spojovat ji s identitou ostatních – v období mladé dospělosti. Bez ochoty tvoření společné identity jsou vztahy povrchní (Erikson, 2002). V partnerství je nezbytná výše zmiňovaná nezávislost ve smyslu vlastní zodpovědnosti za sebe, svoji minulost, přítomnost i budoucnost, ale i ochota k utváření společné přítomnosti a budoucnosti. Ta s sebou nese nutnost kompromisu v tom, co bychom mohli prožívat. Každý máme předpoklady pro více svých potencialit a výběr partnera hraje významnou roli v jejich kultivaci – rozvoji či nerozvoji, podněcování či potlačování. Proto si potřebujeme nejdříve uvědomit svoje potřeby a hranice – co chceme a co jsme ochotni tomu obětovat (Perel, 2008).

Důležitost vztahovosti a vztahové identity je pro různé jedince různá. K tvoření společné identity mají silnější sklony ženy, které mají, spíše než muži, tendenci definovat sebe sama skrze partnerský vztah. Jsou schopny se rychleji oddat závazku, protože na rozdíl od mužů mají větší tendence zkoumat svou identitu i skrze závazky na rozdíl od mužů učinily identitu určující rozhodnutí po procesu aktivního sebezkoumání a sebeobjevování (Frisén a Wängvist, 2010). Ženy ve vztahu cítí bezpečí a tím jsou podněcovány k osobnímu růstu. Naopak muži můžou, více než ženy, pociťovat, že partnerský vztah příliš omezuje jejich osobní svobodu a individualitu a limituje je tak v získávání zkušeností. Na druhou stranu oběma pohlavím může vztah přinášet větší okruh přátel a známých, pocit přijetí a potvrzení osobní hodnoty a tím podporu pro bytí lepším člověkem (van Hooff, 2013).

5. Definice a význam závazku

Podle Sternbergovy triangulární teorie lásky (1986, 1997, 2004) jsou pro úplnou lásku nezbytné všechny tři určující komponenty intimních vztahů – závazek, intimita a vášně. Absence jedné nebo více z nich by pak určovala jiný typ intimního vztahu. Intimita představuje blízkost, důvěrnost, vřelost, sdílení. Vášně je hluboce prožívaná touha, zejména sexuální. Závazek je těsným spojením, postupně vybudovanou vzájemnou závislostí. Závazek je rozhodnutím vycházejícím z vůle být s partnerem i v budoucnosti.

V manželských slibech si slibujeme lásku, úctu a věrnost. Závazek je slibem, že tady budeme chtít být s druhým, nechtít rozdělit svoje cesty, ale sdílet je. Závazek je manifestací zavázanosti, oddanosti, odpovědnosti, investovanosti do vztahu. Znamená zavázání se k udržení vztahu, resp. vyjádření úmyslu ve vztahu pokračovat (Sternberg, 2004). Závazek je dlouhodobou orientací na vztah (Arriga a Agnew, 2001). Proto je závazek nejpřímějším a nejsilnějším prediktorem pokračování vztahu v budoucnosti (Rusbult, 2004). Důvěra ve společnou budoucnost je pak přesvědčením o budoucí lásce a uspokojování potřeb a je vírou v druhého, předvídatelnost jednání a spolehlivost (Rempel a kol., 1985).

Dvoudimenzionální model závazku dělí závazek na interně a externě založený – na oddanost a výhodnost situace uznávající pozitivní aspekty partnera a vztahu (Stanley a Markman, 1992). Závazek můžeme tedy pocítovat vnitřní i vnější (Chaney, 2007). Mladší generace navazuje spíše vnitřně motivované závazky, starší generace navazovala závazky spíše z vnějšího tlaku – manželství bylo povinností, sociálním závazkem (Lewis, 1999, podle Pryor a Roberts, 2005). Podobně zábrany pro vztah jsou v dnešní době spíše interní, než externí (Swidler, 1983).

Závazek lze také rozdělit na morální a entuziastický. Entuziastický závazek – založený na chtění – vysoce koreluje se spokojeností ve vztahu, ale může pro trvání vztahu mít menší prediktivní hodnotu než závazek morální, založený na internalizovaných hodnotách, který vysoce koreluje s osobním významem a investicemi do vztahu (Rusbult, 1980, 1983). Další nuancí dělení je trojitost primárních komponent závazku: přitažlivost, resp. oddanost a láska; morálně-normativní smysl osobní odpovědnosti a strach ze ztrát (Adams a Jones, 1997). Obdobně můžeme závazek rozdělit na: osobní – touhu ve vztahu pokračovat; morální – přesvědčení, že by pokračovat měl a strukturální – při nedostupnosti alternativ (Johnson, 1991; podle Výrost a Slaměník, 2008). Podle investičního modelu mezilidských vztahů jsou zásadní dimenze: míra investic, alternativy vztahu a úroveň uspokojení vlastních potřeb (Rusbult a

Buunk, 1993). Pro pokračování nebo rozpad vztahu potom hraje roli pokles míry závazku, spokojenosti ve vztahu nebo dosažitelnost atraktivní alternativy (Rusbult, 1980).

Pocit závazku vzniká na základě pocitu závislosti na partnerovi (Rusbult a Buunk, 1993) a s rostoucí závislostí roste i pocit závazku – tendence vytrvat ve vztahu (Rusbult a kol., 1998). Vzájemná závislost daná spojováním dvou oddělených světů utvářejících společné identity (Agnew a kol., 1998). Blízký vztah je obecně charakterizován vzájemnou závislostí, která se projevuje častým vzájemným ovlivňováním jedinců, silou a diverzitou dopadu vlivu (Rusbult a kol., 1998; Kelley a kol., 1983). Otázkou u vzájemné závislosti není jen síla, ale i vyváženost vzájemného vlivu (Reis a Rusbult, 2004). Vzájemná závislost coby ovlivňování voleb, motivů a chování ovlivňuje naši osobnost. Děje se tak v důsledku adaptace na časté situace, snahy pochopit jejich smysl a vhodně reagovat (Rusbult a Arriga, 2000). Závislost je daná těsností vztahu – je tak určována délkou trvání vztahu, frekvencí společně stráveného času, rozmanitostí společných aktivit a silou vzájemného vlivu (Berschied a kol., 1989). Vzájemná závislost tak vychází ze společných aktivit, vzpomínek a zkušeností a znamená, že partneři uvažují v závislosti na sobě (Gilovich a kol., 2006).

5.1. Praktiky závazku

Skutečný závazek se projevuje v reakci na jeho ohrožení. Běžně se ale projevuje ochotou jednat konstruktivně – ustoupit, obětovat své preference rozdílným preferencím partnera, neoplácet destruktivní chování, ignorovat ostatní lákavé alternativy a oceňovat hodnotu současného vztahu (Rusbult, 1983). Tyto mechanismy k udržení a zlepšení vztahu můžeme rozdělit na behaviorální a kognitivní (Rusbult a kol., 2004). Mezi behaviorální mechanismy patří ochota jedince zabránit, neoplácet a odpustit destruktivní chování a snaha o chování konstruktivní – ochota ústupku pro kompromis. Mezi kognitivní mechanismy patří vzájemná závislost, idealizace vztahu a partnera a vyhýbání se lákavým alternativám (Rusbult a Johnson, 1989).

Mechanismy udržující vztah lze také rozdělit na pasivní a aktivně preventivní. Pasivní přístup vychází z předpokladu, že jsou-li zisky a náklady partnerů přibližně stejné, bude vztah pokračovat. Aktivně preventivní přístupy zdůrazňují snahu. Proaktivní strategie zahrnují: pozitivní optimistický přístup; otevřenost, intimitu; ujišťování o záměru ve vztahu pokračovat; společnou sociální síť přátel a společný úkol jako péči o domácnost či děti (Stafford a Canary, 1991).

Vyváženost vkladů a výnosů není ale tak bedlivě sledovaná, proto reciprocita není až tak důležitá. Prediktivní hodnotu, zda spolu pár bude, má pozorování stylu jejich komunikace, a to už prvních tří minut. Obzvláště nebezpečné je hrubé zacházení – pohrdání, kritika a defenzivnost. Pohrdání partnerem a kritika charakteru partnera vychází z nevyřešených konfliktů a dlouhodobého negativního pohledu na partnera. Defenzivnost pak nahrazuje tendenci vyhovět, následována často citovým odpojením se z konverzace. Pro udržení dlouhodobého vztahu není rozhodující jen schopnost řešit konflikty ochotou vyjít vstříc. Ani nevěra sama o sobě není příčinou rozpadu vztahu, je až viditelným následkem pocíťovaného, ale neřešeného, nedostatku podpory, pochopení, péče, úcty a zájmu (Gottman a Silver, 2015). Nej důležitější je spokojenost ve vztahu mimo konflikt – převaha pozitivních citů, zájmu, sdílení se, respektu, oběma vyhovující rovnováha moci ve vztahu a budování společného smyslu skrze sdílené cíle. Pozitivní aspekty by měly převažovat ty negativní pětinasobně (Gottman a Silver, 2015).

Nejdůležitější je prioritizace vztahu a nastavení na s tím spojené osobní ústupky (Monk a kol., 2013). Důvěra ve vztah se zakládá na spokojenosti, vzájemném sdílení a porozumění, respektu a ocenění a v neposlední řadě na jistotě přijetí i poskytnutí podpory i v nouzi (Sternberg a Grajek, 1984). Snažíme se posilovat naši vzájemnou důvěru, neztratit vášeň a zachovat si vzájemný závazek (Sternberg, 1986). Zájem a snaha o porozumění našim potřebám a potřebám našeho partnera jsou nezbytné, stejně jako jejich otevřená komunikace.

6. Očekávání a představy

Individuální zkušenost lásky je ze subjektivní perspektivy obtížně zařaditelná do schémat, ale sama o sobě je výsledkem představ absorbovaných ze společnosti – z modelů a narácí z médií a našeho blízkého okolí a v neposlední řadě z našich minulých zkušeností (van Hooff, 2013; Cui, 2007; Beall a Sternberg, 1995). Na základě všeho tohoto si konstruujeme obraz svého ideálního, resp. optimálního, vztahu – formujeme si svoje představy a očekávání. Současný individualismus přitom očekávání od vztahu zvyšuje (Beck a Beck-Gernsheim, 1995, 2002). Míra naplňování představ potom koreluje se spokojeností ve vztahu a nespokojenost vyplývá z jejich rozporu (Sternberg a Barnes, 1985; Sternberg 1986). Důsledkem propasti mezi naddimenzovaným očekáváním a realitou je větší nespokojenost a dřívější konec vztahu (Skolnick, 2005). Do kvalitního a harmonického vztahu je třeba investovat více úsilí než dříve, protože závazek není nezrušitelný a očekávání od vztahu jsou vysoká. Zároveň je díky tomu vyšší šance na to, že budou partneři ve vztahu spokojeni a že je bude naplňovat (Coontz, 2005).

Požadavky od závazků rostou, ale ochota investovat se do vztahu a dělat kompromisy klesá (Glenn, 1999; Bauman, 2012). Snažíme se o rovnováhu mezi uspokojením a ústupky plynoucím ze vztahu. Napětí mezi seberealizací a sebeobětí je minimalizováno, věříme-li, že můžeme být úplní pouze skrze lásku k druhé osobě. V moderní společnosti ale upřednostňujeme více sebe sama a seberealizaci. Ve vztahu pak jde o vzájemné obohacování k tomu, aby každý partner byl sám o sobě kompletnější, nezávislejší a sebeuvědomělejší. Raději než se stát specializovanou polovičkou, která nutně potřebuje být součástí celku, resp. páru, který je smysluplný jen pokud je pohromadě, se jedinci snaží být kompletní každý zvlášť. Ideálem je jedinec kompletní sám o sobě, schopný existovat sám (Slater, 1970; Swidler, 1993).

6.1. Proces rozhodování

Jedinci mají tendence si dlouho a pečlivě hledat a vybírat partnera do partnerského vztahu (Katrňák, 2011). Jedinec si vybírá z množství optimálních partnerů toho, se kterým bude rozvíjet vztah. Obecně chceme jednat v souladu se svými přáními, přesvědčeními a příležitostmi (Hedstörn, 2009). Při výběru proto poměříme alternativy s našimi cíli vycházejícími z našich hodnot. V procesu rozhodování podle teorie racionálně jednajícího aktéra a teorie subjektivního očekávaného užitku docházelo ke zvážení všech známých alternativ, využití maximálního množství dostupných informací o nich, pečlivému zvážení a kalkulaci potenciálních nákladů, rizik a výnosů, tedy pravděpodobnosti důsledků a finální bilance všech faktorů by vedla k jednoznačné volbě. Pokud se ale rozhodujeme na základě

dlouhého racionálního zvažování a dlouho váháme, býváme méně spokojeni, i když výsledky samotné bývají objektivně lepší (Kahneman, 2013). Takhle složitě se ale často nerozhodujeme. Do procesu rozhodování zasahují naše analýzy vzpírající se emoce a intuice. Pokud máme v dané oblasti již mnoho zkušeností, vede zpravidla rychlé intuitivní rozhodnutí k lepším výsledkům než pomalé racionální zvažování. Ne tak když si zoufale něco přejeme, nebo když se zamilujeme, to své rozhodnutí nedokážeme zpochybnit (Gladwell, 2007).

Rozhodování si také usnadňujeme pomocí mentálních zkratk, přehlížení disonantních informací, a nakonec jsme schopni si každou svoji volbu zpětně obhájit (Kahneman, 2013; Sternberg, 2002). Racionální jedinci by teoreticky měli být ve svých hodnotách konzistentní, logicky koherentní, ale často nejsou, nebo narazí na změnu, i pro zpětné obhájení svého rozhodnutí (Kahneman, 2013). Rozhodnutí zpětně mění naše preference – to, co jsme si vybrali, se nám posléze zdá lepší než předtím. Volba tak zvyšuje subjektivní hodnotu zvoleného (Sharot, 2013). Introspekce je problémová kvůli „verbálnímu stínění“. Při pokusu o přeměnění něčeho prchavého na trvalé – popisem vjemu – je původní vzpomínka potlačena, udržení vjemu v paměti a porovnání je tak nepřesné (Gladwell, 2007).

V dnešní době máme až přemíru možností na výběr, a proto nám hrozí rozhodovací paralýza a menší spokojenost s vybraným (Schwartz, 2004). Nutnost učinit volbu je spojena s psychologickým diskomfortem. Čím menší výběr máme, tím vyšší je pravděpodobnost rozhodnutí a lepšího ocenění vybraného (Ariely, 2009). Důležitou roli pro výsledné rozhodnutí hraje i kontext volby, tedy reálné alternativy a jejich srovnatelnost (ibid).

6.2. Volba partnera, alternativy a idealizace

Veškeré naše rozhodování ovládají dvě základní strategie: chtít to nejlepší možné a neustále jej hledat, nebo se spokojit s dostatečně dobrým. Maximátoři, chtějící to nejlepší, mají objektivně lepší výsledky, ale zároveň větší sklony k lítosti a nespokojenosti, než uspokojovači (Schwartz, 2004; Wiseman, 2011). Tendence maximalizovat zisky totiž negativně ovlivňuje investice do vztahu a závazek (Mikkelsen a Pauley, 2013). Lákavost potenciálně lepších alternativ nás může spíše odradit od investování se do vztahu a jeho budování (Luhmann, 2002). Právě míra investic je nejsilnějším mediátorem vztahu mezi maximizací a závazkem. Neustále otevřená možnost volby brání lásce v prohloubení. Uspokojovači jsou si jistější svými volbami – dokud splňují jejich kritéria - a nezatěžují se nerozhodností a hledáním alternativ a do vztahů se investují více. Někdy je lepší si vybrat dostatečně dobré, než neustále hledat to

nejlepší možné (Mikkelsen a Pauley, 2013). Náklady na hledání ideálního partnera jsou příliš vysoké, platíme i samotou, proto se vyplatí vybrat si dostatečně dobrého dosažitelného partnera (Pinker, 2009).

Na druhou stranu zvolit momentálně optimální ještě nemusí znamenat muset vzdát se ideálního, pokud se objeví. Ale uvíznout v nerozhodnosti a nezvolit nic je nejnevýhodnější. P Partnerství není fixním stavem, ale je spíše neustále vytvářeným vztahem. Posilovat a udržovat závazek vyžaduje každodenní a kontinuální rozhodování, v němž si znovu a znovu volíme partnera. Volbu je nutné neustále opakovat, potvrzovat, upevňovat a rozvíjet ji dalším jednáním. Závazek je spíše kontinuem než jedním určitým bodem v čase (Smart a Stevens, 2000).

Pokud se objeví dostupná lepší alternativa, může být vztah ohrožen (Rusbult, 1983), ale ne nutně. Můžeme stále chtít to, co už máme. Místo konzumeristického hledání lepšího, si uvědomíme, že nám stávající je dost dobré (Perel, 2008). Ke větší spokojenosti se stávajícím vztahem přispívá vděčnost ve smyslu oceňování stávajícího, a ne braní ho za samozřejmé a počítání s adaptací i v případě jiných alternativ (Luhman, 2002). Kromě zhodnocování vlastní spokojenosti ve vztahu hraje důležitou roli přirozená lidská averze ke ztrátám. Máme tendenci přeceňovat vliv ztrát na náš život. Ve skutečnosti máme schopnost se rychle adaptovat na novou situaci a dosáhnout předchozí úrovně životní spokojenosti (Sharot, 2013). Právě závazek zahrnuje určité přehlížení alternativ a idealizaci hodnoty vybudovaného vztahu (Rusbult a Buunk, 1993) včetně jeho idealizace (Sharot, 2013). Jedincovo vnímání partnera je spíše odrazem jeho vlastního sebeobrazu a ideálů než odrazem partnerových skutečných, jím udávaných, vlastností (Murray a kol., 2004).

Obecně tedy při výběru zhodnocujeme, zda je potenciál vzájemného obohacení oboustranně vyvážený. Odhadujeme, zda to, co můžeme nabídnout my partnerovi, má přibližně stejnou hodnotu jako to, co může nabídnout on nám. Chceme, aby poměr vkladů obou partnerů byl podobný a zároveň aby naše zisky převažovaly naše investice (Kratochvíl, 2005). Podle principu minimaxu chceme co nejméně konfliktů a ústupků, a co nejvíce pocitu jistoty a stability. Optimální partneři jsou nám podobní v sociálních, demografických a ekonomických charakteristikách, a navíc se pohybujeme v jejich okruhu (Katrňák, 2008). Podstatná je podobnost mezi partnery u významného (Lutz-Zois a kol., 2006). Výběr je tedy řízen přitažlivostí podobným a naší abstraktní představou ideálního partnera (Krueger a Caspi, 1993). *Obecně je ideální partner atraktivní, společenský, emocionálně stabilní, a spolehlivý, tedy*

důvěryhodný. *A je nám podobný v hodnotách, postojích a stylu jednání* (Buss, 1994; Hatfield a Rapson, 1993, 1996).

Skrze partnera prezentujeme na veřejnosti sebe sama (Bauman, 2013). I podle Freuda (1914, podle Plaňavy, 2000) je, kromě touhy po substituci matky, výběr partnera založen na touze milovat ve druhém sebe sama. Ať už se nám partner zdá být stejný, jako jsme, nebo jsme byli, nebo jací bychom chtěli být, milujeme v něm část sebe sama. „Miluj bližního svého jako sebe samého“ je rozporu s kulturně podporovaným prioritizováním sebe sama. Bližní si naši lásku zaslouží, jen pokud je nám ve významných rysech natolik podobný, že v něm můžeme milovat sami sebe; anebo pokud je o tolik dokonalejší než my, že v něm můžeme milovat ideál sebe sama (ibid).

Partnery si vybíráme na základě podobnosti a komplementarity s naším osobnostním nastavením. A vzájemná komplementarita osobnostních nastavení a preferencí se týká tendencím k dominanci a submitivitě, poskytování a přijímání péče, mluvení a naslouchání atp. (Výrost a kol., 1997). Vhodný partner nás doplňuje a napomáhá našemu rozvoji – volba partnera má tedy zásadní vliv na naši seberealizaci, protože výběrem partnera si vybíráme i potencialitu sebe sama, kterou s ním budeme moci nejlépe rozvíjet. Vzájemná podobnost je důležitá v hodnotách, životních cílech a životním stylu včetně preferovaných aktivit. Abychom toto všechno zjistili, přímo i nepřímo potenciální protějšek testujeme. Z minulosti nás zajímá podobnost zkušeností z původní rodiny a vztah k ní i předchozí partnerské zkušenosti (Willi, 2011; Cui, 2007).

Kompatibilita životních stylů je jedním z nejvýznamnějších požadavků na partnera (van Hooff, 2013). I životní styl je předurčován možnostmi, které jedinec vnímá jako realistické. Naše volby jsou kontextuálně vázané. Nevybíráme si ze všech možností, ale jen z těch, co jsou sociálně konstruovány jako možné (Shipman a Smart, 2004). Volby, včetně výběru partnera, jsou vyjádřením vkusu a vkus je sociálně konstruován (Slater, 1997). Vkus dále určuje životní styl – preferované zájmy a činnosti a okruh podobných přátel. Životní styl pak reprezentuje konzum (Chaney, 1996), skrze který jedinci konstruují a prezentují svoji identitu. „Spotřeba je akt systematické manipulace s významy“ (Baudrillard, 1988, citováno podle van Hooff, 2013, s. 22). Ostatně jednou z praktických výhod vztahu je i možnost dovolit si konzumovat víc díky dvojnásobnému příjmu domácnosti. Jedinci sice odmítají, že by si partnera vybírali na základě tradičních sociálně ekonomických a praktických výhod, ale i přesto se tyto důvody ukázaly být reálně nejčastějšími společně se správným načasováním začátku vztahu a kompatibilitou

životních stylů. Moderní partnerství je tak založené na sdíleném vkusu a příhodnosti, resp. praktičnosti (Evans, 2003, van Hooff, 2013).

7. Proměna intimity – otevřenost a reflexivita

Prostřednictvím proměny intimity došlo k osvobození mužů i žen od tradičních genderových rolí a omezení z nich vyplývajících (Beck a Beck-Gernsheim 1995, 2002; Giddens, 2002). Láska a partnerství se stávají genderově vyváženější, rovnoprávnější až androgennější. Namísto genderově dané identity si svoji identitu jedinci konstruují sami. Pro úplnost jedince je třeba rozvíjet ženské i mužské kvality – vyjadřování emocí a rozvíjení intimity i udržování nezávislosti (Luhmann, 2002). Vztahy se zakládají na vyjednávání a rovnosti (Weeks, 1995). Ustavujícím prvkem osobních vztahů je reflexivita vycházející z vědomí sebe sama, svojí identity a uvědomění, co jedinec potřebuje a co může nabídnout (Giddens, 2012; Beck a Beck-Gernsheim, 1995). Role v partnerství jsou vyjednávány, ideálem je i emocionální rovnováha v dávání a braní. Rovnostářský vztah je založen na rovnováze moci a schopnosti ovlivnit jeden druhého stejnou měrou (Dallos, 1993). Závazky starších párů znamenají více péče a odpovědnosti za druhého, než závazky mladších párů, pro které je základem odpovědnost a péče za sebe sama (Sutton a kol., 2003).

deálem je neustálý rozvoj a reflexivita sebe sama i partnerského vztahu. Budování identity vlastní a identity partnerské, definování sebe sama a svého místa v partnerských vztazích je celoživotním procesem podněcovaným ideou nekonečného pokroku – snahou až potřebou a nutností být neustále lepším a lepším (Illouz, 2012). Osobní autonomii a svobodu může být obtížněji sloučit s hodnotami lásky, péče a zodpovědnosti v dlouhodobých partnerských závazcích (Gillies, 2003). Intimní vztahy ale otvírají hlavní možnost utváření identity a moderní intimita tak kombinuje trvání vztahu se seberozvojem. Reálný rozsah reflexivity je limitován – mladší páry sice popisují vstup do vztahu jako volbu, ale závazek je pořád tvořen spíše na základě očekávání, která berou jako samozřejmá, kam bude vztah přirozeně směřovat. Starší páry moc nereflektovaly volbu do vztahu vstoupit (van Hooff, 2013).

Na míru detradicionalizace a demokratizace intimity se mnozí sociologové dívají spíše skepticky. Podle nich dochází stále víceméně k udržování tradičních genderových nerovností rolí a moci ve vztazích. Ne tak demokratizující, jak Giddens (2013) tvrdí. Intimita je stále hluboce heteronormativní (Vogler, 2000) A ženy do vztahu přináší větší podíl emocionální a psychické práce. V realitě tak příliš neplatí popis spolu plynoucí lásky, lze ji brát spíše jako“ ideální typ“. Samotní aktéři často odlišnosti genderových rolí hájí, nemění a naopak reprodukují (van Hooff, 2013). I mladé ženy stále postrádají ve vztahu stejnou úroveň moci, jako mají jejich partneři (Chung, 2005). Podobně Giddensovy (2012) čisté vztahy bez pevnějšího závazku jsou spíše izolovány jako experimentální fáze života, nejsou trvalým cílem (Spangler, 2014).

Jedinci často nezačínají vztahy z rozhodnutí na základě určitých důvodů, ale spíše vztahy nechávají vyplývat na základě absence důvodů proti nim. Potud to podobně jako čisté vztahy to vyplývá na základě uspokojování potřeb, bez očekávání do budoucnosti. Ale další reflexe a diskuze, důležitá v čistých vztazích, často chybí. I kohabitace je vnímána jako důležitý krok, ale většinou k ní nevede uvážené rozhodnutí na základě předchozích diskuzí, ale spíše vyplyne z okolností (van Hooff, 2013). Vzájemné odhalování a sdílení intimity je pro mladé páry důležitým ideálem, ale neschopnost tak reálně žít vede spíše k napětí a nespokojenosti. Příliš reflexe se může obrátit v přílišné zpochybňování správnosti vztahu., a přílišná otevřenost k nedostatku hledané jistoty (van Hooff, 2013; Beck a Beck-Gernsheim, 2004). Starší páry si všímají, že komunikace ve vztahu je důležitější, než byla ve vztahu jejich rodičů. Za silnou stránku vztahu považují hlavně to, že poznají, na co ten druhý myslí, co by potřeboval (van Hooff, 2013).

Tradiční model závazku se opírá o ideu statické lásky a identity. Věrnost jednou učiněné volbě partnera potom znamená i věrnost sobě sama. Tradiční mýtus lásky zahrnoval sebeurčení skrze – ideálního - partnera. V dnešní době ale není identita konstantou, která po dosažení zůstává neměnná a stabilní, ale je neustále v procesu vývoje skrze celoživotní sebezkoumání a sebeaktualizaci (Swidler, 1983). Neustálý seberozvoj pak nastoluje ideál neustálého vzájemného sdílení. Pravá láska není o oddanosti, ale o možnosti sebeodhalování v úplně otevřené komunikaci a o snaze o porozumění sobě samým i sobě navzájem. Vztah je prostorem k sebeobjevování, musí stimulovat změny a přizpůsobovat se jim. Hlavní je neustálé sebeobjevování a rozvoj. Sexualita a její exkluzivita dříve upevňovala závazek. Oddanost a věrnost reprezentovala integritu identity. V současnosti je zdůrazňováno respektování oddělenosti a akceptování jiných potřeb. Majetnické tendence vůči partnerovi a jeho omezování, včetně požadování věrnosti je považováno za omezení jeho rozvoje. Sexuální experimentování a svoboda už není omezeno jen na dospívání. Sexualita musí být něčím víc než jen motivací pro závazek, musí udržovat spokojenost a blízkost (ibid). Intimita může být hlubší, pokud je otevřenost k pokračujícímu vzájemnému poznávání. Závazek znamená sdílenou odpovědnost za kvalitu vztahu a loajalitu. „Chceme všechno – ale ne navždy“ (Lipovetsky, 2011, s. 93). Investujeme se plně do optimálního provizoria, jež jsme si vybrali, ale nelpíme na bezpodmínečném trvání. Svoboda je důležitá pro otevřenou autenticitu a odpovědnost. Realistická důvěra se nezakládá na očekávání, že s námi partner nutně zůstane navždy, ale v jeho a v naší integritu, odpovědnost za autenticitu citů a zájmu o budování společného vztahu nejen v přítomnosti, ale možná i budoucnosti. A protože se láska stává

nejdůležitějším aspektem vztahů, stává se její absence důvodem jejich rozpadu a zvýšené rozvodovosti (Lipovetsky, 2011).

Tradičně je úspěšnost vztahu posuzována podle trvání a jeho délky; a konec vztahu je chápán jako neúspěch. Což je v podstatě pozůstatek ideálu celoživotní monogamie. Vztah může být úspěšný, i když skončil – někdy je lepší jej ukončit, než jej pracně (a zbytečně, neefektivně) udržovat. Avšak v individualistickém pojetí, v duchu sériové monogamie, je úspěšnost a kvalita vztahu posuzována obohacením partnerů, jejich osobnostním růstem a také schopností ze vztahu odejít, či jej jinak transformovat, až přestane být „nejlepším možným“. Volbu partnera nemusí jedinec učinit pouze jednou za život. Volba není nezvratitelná. Moderní člověk se více než opakované volby děsí nezměnitelnosti pout, pokud se přemění v kouli u nohy (Bauman, 2013). Každé opakovaně potvrzované svobodné rozhodnutí je významnější než rozhodnutí udržované ze zvyku, kvůli společně prožité minulosti a investovanému času, energii a kompromisům pro společnou cestu. Hodnota vztahu není určována jistotou, že bude vztah trvat, ale vírou, že prioritou je maximální vzájemné obohacení. Pokud i přes úměrnou snahu převažuje neporozumění a vzájemné lásky ubývá, nebo pokud se individuální aspirace jedinců neslučují, je považováno za lepší vztah ukončit. Závazek je vztahován k tomu nejlepšímu /možnému, kým můžeme být a co si vzájemně můžeme dát; ne k trvání nebo neměnné formě vztahu. I když je to spojeno s určitými obtížemi identifikovat, kdy by vztah potřeboval více vkladů a kdy jsou naopak vklady již zbytečné. Pokud vztah dlouhodoběji nenaplnuje individuální očekávání a nepřispívá dostatečně k budování osobní identity, je žádoucí jej ukončit (Lipovetsky, 2011). Tradičně představoval konec vztahu neúspěch, dnes představuje růst a ponaučení. Trvalost může být i neúspěchem, pokud vyžaduje přílišné kompromisy individuálních možností k růstu. Nejhorší je snaha zamezit druhému v růstu, brzdit ho, omezovat. Pokud by pokračování ve vztahu znamenalo stagnaci, je lepší se rozejít a podnítit tak další růst, popř. posléze budovat vztah na nových základech. Po osvobození lásky od povinností každodenního kontaktu³ je milovat – chápat, oceňovat, sdílet – snazší (Swidler, 1983).

3 jako je tomu například v LAT (living apart together) vztazích s oddělenými domácnostmi

8. Legitimizace páru – Manželství a kohabitace

Dříve bylo manželství jedinou uznávanou formou partnerského závazku a tím jedinou možností k důkladnějšímu budování vztahu, tzn. společnému bydlení (van Hooff, 2013). V dnešní době je pár legitimován a společností přijímán volněji – láskou, intimitou a závazkem (Cline, 1998). Sexualita se osvobodila od mnoha sociálních požadavků a je součástí budování vztahu (Illouz, 2012). Závazek, a zejména manželství, je do značné míry osvobozen od sociálních tlaků a je nyní reflektovanějším, vědomějším rozhodnutím (Lewis, 2001; van Hooff, 2013). Dříve do manželství vstupovali téměř všichni a velmi časně, i protože bylo vyžadováno k legitimizaci vztahu, a tak bylo i nezbytným prostředkem k jeho budování a seberealizaci. Dnes, když už není pro legitimizaci vztahu vyžadováno, se nejdříve jedinci soustředí na vyjasnění svých vlastních životních cílů a perspektiv, posléze na a budování funkčního vztahu a až potom zvažují manželství (Katrňák, 2011).

Tím se mění význam kohabitace. Pro mladší páry znamená kohabitace významný závazek, a obzvláště je-li spojená s koupí společného bydlení (van Hooff, 2013). Na druhou stranu, kohabitace sama o sobě poskytuje méně ekonomické a sociální podpory než manželství (Jamieson, 1998). Záleží na důvodech pro kohabitaci – ty mají vliv na kvalitu a spokojenost ve vztahu a jsou zprostředkovány spokojeností s ústupky. Je-li důvodem ke kohabitaci testování vztahu nebo praktičnost, kvalita vztahu je horší, nespokojenost byla vyšší a pociťovaný závazek byl nižší, nehledě na úroveň spokojenosti se samotnými ústupky. Ale je-li impulsem ke kohabitaci touha po extenzivnějším společném trávení času, závazek a spokojenost se zvyšuje i v případě menší spokojenosti s ústupky (Tang a kol, 2014).

Navzdory rozvolnění norem dnešní společnosti však tradiční rámce strukturování partnerských vztahů do jisté míry stále přetrvávají. Detradicionalizace je neúplná, tradice konstruuující význam a regulující chování jsou stále důležité (Gross, 2005). Partnerství i závazek mají stále své klíčové místo v životní dráze jedince. O tom vypovídá i sociální status, který je u jedinců v dlouhodobých partnerských vztazích vyšší než u dlouhodobě nezadaných – ty má okolí stále tendenci posuzovat negativněji, zatímco dlouhodobě zadané považuje za zralejší, šťastnější a jistější (Vaaranen, 2007; DePaulo a Morris, 2005). Představa o závazku jako univerzální aspiraci jedinců je stále platná.

Význam a hodnota manželství jsou považovány za nenahraditelné (Sandfield a Percy, 2003). Mění se pořadí a načasování životních kroků, ale události samy o sobě často zůstávají cílem. Po určité době kohabitace se očekává sňatek a prokreace (van Hooff, 2013). Zatímco

dříve bylo manželství prostředkem umožňujícím budování vztahu a získávání životních perspektiv, dnes, když není v mladém dospělém nevyhnutelné, častěji následuje až po samostatném naplňování životní dráhy a přesvědčení se o funkčnosti vztahu. Dalo by se říct, že se tak dřívější účel manželství se obrátil spíše v jeho nezbytnou podmínku (Coontz, 2005; Katrňák, 2011).

Po dlouhodobém vztahu pro mnohé páry vyplývá vývoj vztahu k manželství často nejen z očekávání vlastního, ale i očekávání okolí, rodiny a sezdáných přátel. Zejména s rostoucím věkem jedince začíná dominovat obecné přesvědčení, že závazek je žádoucí (Weeks, 2007; Smart a Stevens, 2000). A skrze upevňování a potvrzování závazku dochází k podložení pocitu náleženosti do společnosti a ke svým vrstevníkům (May, 2011). Představy jsou tedy stále konzervativní (Duncan, 2011). Načasování a pořadí události se proměnilo, ale události samy – jako sňatek a prokreace – zůstávají cílem.

Zadanosti jedince je stále do značné míry přisuzována vypovídací hodnota o jeho žádanosti a tím i o jeho osobních kvalitách a kompetentnosti. Zadanost, zahrnující budování vztahu, je považována za důležitou součást identity (Giddens, 2012; van Hooff, 2013). Dlouhodobý vztah se stupňujícím se závazkem je vnímán jako nenahraditelné naplnění univerzální touhy a potřeby bezpečí, jistoty a kontinuity. Závazek i jeho veřejné vyznání, má pro většinu stále klíčovou roli v partnerství. Extenze závazku je projevem zvýznamňování společné identity. Absence strukturálního závazku, např. při trvalém odděleném bydlení partnerů (tzv. living apart together - LAT), je širší veřejností stále spíše odsuzována. Sami partneři žijící v oddělených domácnostech přiznávají silnou touhu udržet si jistou míru nezávislosti, ale považují svůj závazek za pevný, založený na sexuální věrnosti, vzájemné podpoře a pomoci s orientací na budoucnost a ochotou překonávat krize (Kobayashi a Funk, 2014).

9. Singles, oddalování závazku a pečlivější výběr partnera

I když je jedincům dopřáván delší čas k sebeobjevování a experimentování, manželství je považováno za znak dosažení vývojového milníku, za důkaz vyzrálosti a odpovědnosti jedince (DePaulo a Morris, 2005). V mladé dospělosti - tj. ve věku dvaceti až třiceti, popř. třiceti pěti let - by jedinec měl navázat dlouhodobý závazný partnerský vztah a založit rodinu. Krátkodobé partnerské vztahy jsou považovány za vývojově normální pouze pro adolescenty (Vágnerová, 2000, s. 341). Dokonce jako by nedosažení adekvátní partnerské intimity v rané dospělosti bylo pro rozvoj identity nejen zmeškatelné, ale i nenahraditelné (Říčan, 2006).

V dnešní době chtějí jedinci nejdříve sami osobnostně dozrát, dospět k závazku – soustředit se sami na sebe a získat určitou stabilitu vlastní identity. Mladá dospělost se stává obdobím vynořující se dospělosti (“emerging adulthood”), životní etapou charakteristickou oceňováním vlastní nezávislosti, obecnější nejistotou ohledně budoucnosti, spojenou s odkládáním závazku i stabilní práce a tím i ekonomicko-sociální jistoty, kterou vnímají jako podstatnou k možnosti závazku. Jedinci se nejdříve chtějí soustředit sami na sebe a cení si své nezávislosti (Carlsson a kol., 2013; Blossfeld a kol., 2005). Své vztahy nezbytně nepovažují za zavazující či perspektivní do budoucna i během jiné životní fáze než mladé dospělosti (DePaulo a Morris, 2005). Nicméně to, že si aktivně nepředstavují budoucnost se současným partnerem, ještě nutně neznamená, že ji s ním nebudou chtít strávit. Může to vypovídat o opatrnosti, protože počítat s něčím nebo někým lze jen obezřetně (Giddens, 2012).

Veřejnost je ale stále ve svém vnímání dlouhodobého monogamního partnerského závazku veskrze konzervativní a exkluzivitu a nezrušitelnost pouta považuje za nenahraditelnou hodnotu. Singles, vzpírající se naplňování tohoto požadavku, jsou proto společností stále diskriminováni. Dlouhodobě zadaní jsou považováni za šťastnější, jistější a zralejší. Oproti tomu dlouhodobě nezadaní, zejména dlouhodobě nezadané ženy, jsou okolím posuzovány jako celkově egoističtější, méně atraktivní, méně osobnostně zralé a méně šťastné a více osamělé a více promiskuitní. Na druhou stranu jsou hodnoceny i jako méně stydlivé a méně se obávající odmítnutí, nezávislejší a oddanější své kariéře (DePaulo a Morris, 2005).

Dlouhodobě nezadaní mají více svobody k otevřenosti novým zkušenostem. Na druhou stranu dlouhodobá svoboda nezadanosti s sebou nese riziko neochoty přizpůsobovat se druhému, a tak měnit navyklý způsob života. A zafixování nekompatibilitnosti a neschopnosti soužití může nakonec vést k izolaci a osamělosti a k lítosti z chybějícího vztahu (Vágnerová, 2000). Ale singles, kteří dlouhodobě žijí sami a rozvíjí ostatní než rodinné životní strategie,

přibývá (Radimská a Tomášek, 2003). Fenomén singles ale nemusí být jen projevem individualizace ve sféře partnerského života. Singles nemusí nutně zaujímat postoj proti tradičním hodnotám, ale naopak mohou spíše přispívat k udržování hegemonie ideálu romantické lásky a čekat na ideálního partnera (Huges, 2015). Možná jsou singles negativně hodnoceni, protože se brání kompromisům a konformnímu způsobu života, pro svou neústupnost z hledání toho ideálního, namísto volby dostatečně dobrého.

Právě přesvědčení o dosažitelnosti romantického ideálu najít toho pravého partnera, se kterým bude vztah trvat až do smrti, může vést k pečlivějšímu, delšímu, výběru partnera. Mnozí jedinci, po zkušenostech s rozpady vlastních primárních rodin, se chtějí vyhnout obávanému rozvodu a chtějí, aby se jim manželství „povedlo napoprvé“ a vydrželo až do smrti (Spangler, 2014). Závazek je možné transformovat a upevnit veřejně daným slibem. Odhodlání investovat se do vztahu se sňatkem stupňuje, páry cítí více bezpečí a důvěry k sobě navzájem a ve vztah. I partneři, kteří spolu bydleli před svatbou, se po svatbě cítí více spjati (Burgoyne a kol., 2010). Právě pečlivým výběrem partnera a oddalováním manželského závazku se snaží dosáhnout větší pravděpodobnosti stability svazku a tím větší jistoty, že se jim jejich ideál podaří naplnit (Spangler, 2014). S délkou namluv a vztahu před sňatkem totiž roste spokojenost s manželstvím (Groove a kol., 1985). I nárůst věku žen při vstupu do manželství koreluje s nižšími mírami rozvodovosti a větší spokojeností ve vztahu (Rotz, 2011).

10. Úvod k praktické části

Chápání partnerského závazku aktéry jsem zjišťovala prostřednictvím polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů na základě metody zakotvené teorie (Strauss a Corbin, 1999; Řiháček a Hytych, 2013). Mými komunikačními partnery a partnerkami bylo šestnáct žen a mužů ve věku dvacet šest až třicet pět let, v manželství, kohabitaci, otevřených polyamorních vztazích i nezadaní. Zajímalo mě, jak chápou závazek, co od smysluplného vztahu očekávají a požadují a jaké jsou jejich strategie v rozhodování o učinění závazku a jeho trvání či ukončení. Mým cílem bylo poodkrýt kontexty jejich myšlenkových konstruktů a hodnot v různých rovinách. Hlavní vlna dotazování probíhala formou osobního rozhovoru s průměrnou délkou devadesáti minut s následnou transkripcí nahrávky. Druhá, pouze doplňková vlna doptávání probíhala formou on-line chatu v pár otázkách. Otázky jim nebyly dopředu poskytnuty, jen rámcové téma rozhovoru, abych co nejnezkresleněji zjistila, jak o tématu přemýšlí. Transkripty rozhovorů jsem posléze analyzovala pomocí programu ATLAS.ti otevřeným kódováním. Kombinací induktivního a deduktivního přístupu jsem prováděla diskurzni a relační analýzu konceptů, které budu v této části uvádět.⁴

10.1. Očekávání od vztahu

Z výpovědí mých komunikačních partnerů je zřetelné, že touží po dlouhodobém vztahu založeném na důvěře. Očekávají stabilní vztah, který je ukotví pocitem bezpečí a sounáležitosti. Ztratili ideály a získali realističtější a praktičtější perspektivu a podle ní upravili svoje představy a očekávání. Romantický cit není tak ojedinělý, zamilovanost opadne, a jestli se rozvine v lásku, závisí na tom, nakolik blízcí jsou si s partnerem i jako přátelé. Partner nemusí být tak úžasný k tomu, aby spolu měli naplňující šťastný vztah.

Jsou opatrnější ve spoléhání se na vztah. Ví, že si svoji spokojenost musí budovat nezávisle a z té potom může pramenit možnost kvalitního vztahu. Snaží se nehledat tolik bezpečí ve vztahu, nepřenášet odpovědnost externě. Rozpoznali, které potřeby si musí naplňovat sami a které jim může naplňovat rozvíjení společné identity s partnerem.

Už přišli na to, že nemá smysl dělat ústupky, při nichž by cítili opravdovou oběť. Už nejsou ochotní snažit se zbytečně a „bojovat s větrnými mlýny“. Na jednu stranu si uvědomují, že najít přijatelně kompatibilního partnera není tak těžké – protože nevěří utopii romantické lásky – nevěří na ideálního partnera. Na druhou stranu si jsou jistější svojí autonomií – jsou si

⁴ Seznam modelových otázek k rozhovorům, popis respondentů a výstupy analýz viz přílohy

vědomi i toho, že být ve vztahu není nezbytnost, že jsou schopni být spokojeni případně i bez něj.

„prostě máš nějakého člověka ráda, víš, že s ním chceš být, ale na druhou stranu prostě seš si aji vědomá toho, že můžete být aji každý sám“ (Nina, 28).

10.2. Láska, sexualita a věrnost

Láska je ustanovujícím prvkem blízkých vztahů – ať už ji explicitně respondenti zmiňují, nebo ji popisují „mezi řádky“, berou ji za nezbytnou a samozřejmou. Rozlišují mezi zamilovaností a láskou – je pro ně důležité, aby vztah pramenil ze zamilovanosti a ta se postupem času a poznáváním se navzájem rozvíjela v lásku, která je více pozorností a péčí o druhého.

„...není potřeba neustálé zamilovanosti. Je to o pozornosti, ale nemusí bejt neustálá“ (Nina, 28).

Při modelové situaci zamilovanosti do někoho třetího – ať už z jejich nebo z partnerovy strany - jejich prvotní reakcí bylo, že by pro ně byla důvodem k rozchodu. A že by se to dozvědět co nejdříve chtěli. Jen někteří řekli, že chtěli, aby si to partner rozmyslel a uvědomil si stav citů k nim.

Z dalších odpovědí se ale vytvářejí dvě skupiny. Jedna, která zamilovanosti opravdu nepřikládá váhu. Pro část z nich je určitý potenciál k zamilovanosti do jiných kontinuálně přítomný, a proto zamilovanost mimo vztah nic neznamena. Při zájmu o někoho třetího – při potenciálu k zamilovanosti – se snaží pevně si vytyčit hranice a racionálně si pomoci k tomu, aby se vyhnuli rozvíjení citu.

„Racionálně. Jakože – potlačuju emoce. Vim, že to není úplně, úplně skvělý řešení, ale stává se mi to často a jedinej způsob, kterej mi funguje“ (Jindřich, 27).

Pro jiné nemá zamilovanost takovou váhu jako láska a je to úroveň citu, která by měla být relevantní ideálně pouze v době dospívání.

„Mě přijde, že – tohle člověk fakt má řešit do určitého věku, pak už zase jiné otázky...“ (Ida, 27).

Pro druhou skupinu by zamilovanost indikovala zásadní nespokojenost ve vztahu, touhu po lepším, která jen čekala na vhodnější objekt. Kdyby se do někoho zamilovali, přikládali by tomu velkou váhu a byl by to jednoznačný důvod k ukončení vztahu.

„Prostě když zamiluješ se do někoho jinýho, tak bys měla bejt s tím druhým. Protože kdybys milovala toho prvního, tak by ses do toho jinýho nezamilovala“ (Petr, 26).

Jedinci v otevřených nemonogamních vztazích tvrdí, že i pro ně by zamilovanost do někoho třetího mohla být důvodem k rozchodu, pokud by to v daném případě nebylo slučitelné se stávajícím vztahem. Hranice vztahu si určují dohodou s každým případným partnerem zvlášť.

Věrnost pro ně ale znamená „věrnost v tom, co jsme si slíbili s tím partnerem“ (Eliška, 28). Věrnost je pro ně více otázka důvěry v otevřenost a upřímnost. Monogamní jedinci ale chápou sexuální věrnost jako ustanovující prvek závazku. Nevěra je pro ně obvykle neslučitelná s pokračováním vztahu. Berou ji jako zradu důvěry. Podle konkrétní situace nevěru lze překonat a odpustit, ale ztracenou důvěru už nikdy nelze zcela obnovit. Ani sami sobě neví, jestli by odpustili nevěru ze své strany.

„Jako myslím si, že se dá nevěra odpustit, ale ten vztah už nebude nikdy jako dřív. Bude tam prostě nějaká díra v důvěře“ (Matěj, 28).

Výpověďmi také prostupuje rozlišování mezi nevěrou sexuální a emocionální. Emocionálně založenou nevěru by spíše nemělo smysl dále řešit. To vypovídá o tom, že sexuální nevěru chápou jako explicitně vycházející z nevěry emocionální. Sexualitu tedy chápou za spjatou s láskou. Požadavek exkluzivity sdílení partnerovy intimity se projevuje i v tom, že někdo považuje za určitou nevěru už větší sdílení se s někým dalším než s ním.

„A potom by šlo asi i o sdílení nějakýho, nějakých touh, nějakých cílů, myšlenek, času. Jako aby se tímhle způsobem svěřoval a věnoval někomu víc než mě. (Nina, 28).

10.3. Smysluplný vztah

Smysluplný spokojený vztah je takový vztah, který nabízí možnost spolehnout se na partnera. Ta pramení z důvěry v jeho podporu a to, že vztah vnímá podobně jako my. Chtějí být spokojení po všech stránkách, i sexuálně – přičemž muži důležitost sexu zmiňovali mnohem častěji než ženy. Může jim připadat jen přirozenější o tom mluvit, proměna intimity ještě nemusí být úplná.

Ve smysluplném vztahu je pro ně klíčové vědomí, že se můžou spolehnout na to, že tam ten druhý pro ně bude. Zejména, že jim bude ochotný a schopný být oporou, podporou a pomoci jim. Ale i pozitivně, že se mají na koho těšit a s kým zažívat příjemné chvíle. Partner je jim zdrojem bezpečí, klidu a jistoty.

Smysluplný vztah je ten, který je založený na přátelství – souznění a vzájemnosti, zájmu jeden o druhého a zájmu trávit čas spolu a sdílet každodenní prožívání. Sdílení, které je založeno na vzájemném poznání se a souznění, zahrnuje i sdílení volného času. Je proto dobré být stejně naladěni, mít podobné nebo vzájemně nevylučující se, komplementární, zájmy a společné cíle.

S partnerem si vzájemně chtějí tolerovat oddělený prostor, přijímat a podporovat se ve své odlišnosti, i aby se s partnerem mohli domluvit a upravovat pravidla vztahu v případě potřeby. Nezbytná je pro ně dostatečná svoboda projevovat svoje potřeby. *Smysluplný vztah je vztah:*

„vycházející z důvěry, respektu, lásky a zároveň každý žije i sám pro sebe, neztrácí svou osobnost, individualitu“ (Nela, 26).

Od vztahu očekávají podporu vzájemného rozvoje. Partner jim právě díky zájmu a poznání může poskytovat:

„zrcadlo k hlubší reflexi, že se navzájem můžeme posouvat někam a nějak se obohacovat“ (Vít, 27).

Smysluplný vztah je založený na sounáležitosti, blízkosti, porozumění a důvěrném bezpečí k verbální a neverbální komunikaci. Důvěra vychází z poznání a přijetí druhého, z:

„dlouhodobého spolunažívání a – trávení času, z toho, že člověk už tak nějak vnitřně, úplně hluboce cítí, že, jo, na toho člověka se můžu spolehnout, ten člověk stojí za mnou“ (Ondřej, 28).

Vyjadřují ochotu naplňovat potřeby partnera, utvářet se jeden podle druhého – společně zjišťovat, co komu vyhovuje a na základě toho určovat povahu, náplň a pravidla vztahu. Ty se snaží vykomunikovat až s partnerem a nejít do vztahu s rigidními plány do budoucnosti. Naučili se plánovat krátkodoběji, nechávají víc věci plynout v přítomnosti, pokud jsou spokojeni a mají vizi budoucnosti. Důležitá je:

„určitá ěhocenská vyváženost'jako že jsou si oba rovni - nikdo není lepší nebo horší a oba to tak vnímají i když jsou jiní a podporují se v té jinakosti....“ (Ida, 27).

„upřímnost a otevřenost a aby to bylo založené na rovnosti a svobodě. Ne na genderových rolích, jakože muž, žena, něco, co by bylo zvnějšku daný, ale na vzájemné dobrovolné dohodě“ (Dan, 34).

10.4. Autonomie a seberozvoj ve vztahu – projevování a rozvoj individuality

Na dovolenou by většina dotázaných neměla problém jet bez partnera, někteří tak jezdívají, nemusí vše dělat spolu. I partnerovi by samostatnou dovolenou přáli nebo přinejmenším tolerovali. Jen některým by to přišlo divné a nepříjemné, nejeli by na samostatnou dovolenou, indikovalo by to podle nich vážný problém ve vztahu.

Kdyby se jednalo o cestu na půl roku do zahraničí, anebo přestěhování se, bez váhání zadání kohabitující partneři odpovídali, že by jeli spolu s partnerem, popř. by se navštěvovali. Půl roku už je dlouhá doba, rozhodně by to vyžadovalo delší diskuzi s partnerem a bylo by to náročnější na udržování vztahu, protože možnost každodenního sdílení a fyzické blízkosti by byla zásadně narušena. Mnozí považovali za samozřejmost, že by v případě cesty do zahraničí byla cesta společná, popřípadě by kvůli partnerovi cestu spíše neuskutečnili. Společná identita tak převažovala nad individuálním, zadání uvažují v závislosti na partnerovi a to jak sezdání, tak nesezdání. Ti, co žijí v otevřeném vztahu, by se pokusili s partnerem jet a kdyby to nevyšlo, jeli by sami, nebo by ho nechali odjet.

V kontextu celkového pocitu svobody a nezávislosti na vztahu vyzdvihovali mnozí nezbytnost odděleného prostoru a času pro sebe. Ti, kterým se to příliš nedaří, se o to chtějí snažit více. Rozvoj ve vztahu vnímají jako nezbytný. Stejně důležitý jako společný posun vztahu, hledání nových aktivit a obzorů je i jejich individuální seberozvoj a seberealizace.

„(...)když chci toho druhýho poznávat, tak pořád musím rozvíjet a někam se posouvat, protože ten druhéj to taky dělá. A myslím si, že jako to není spojený, že mám prostě vlastní život, - abych byla právoplatnej člen toho vztahu.“ (Nela, 26).

Ve vztahu musí být rovnost mezi partnery. Stejně tak, jako chtějí, aby se rozvíjel jejich partner ve své svébytnosti – sledoval svoje životní cíle a choval se podle svých životních hodnot - za nutnost považují i totéž u sebe. K tomu je nutné udržovat kontinuum dostatečně odděleného. Kdyby je v tomto vztah omezoval, kdyby měli pocit, že by neměli otevřenou možnost seberozvoje a seberealizace, podnikli by kroky k vyřešení problému. Individuální

seberozvoj může ovšem být bezpečím vztahu dokonce akcelerován. S prohlubujícím se závazkem se otevírají nové obzory.

„Ale když máš hlavní motiv jakože „chci zůstat“, tak se tam dokážou otevřít obrovský věci. Že ten závazek nakonec vlastně tě samotnýho objeví. Ale, ale musíš na tom makat“ (Jindřich, 27).

Otevřená komunikace a její dostatečná míra je považována za nezbytný stavební prvek zdravého vztahu. Ideální je mít pocit, že s partnerem můžou sdílet všechno. Že by všechno unesl, nic mu nemusí zatajovat, že by ho to i zajímalo a rád by to věděl. Stejný pocit, že s nimi partner může sdílet všechno, chtějí poskytnout i jemu. Není nezbytné sdílet explicitně vše, důležité je mít pocit, že se můžou rozhodnout. Autonomie je důležitá. Oddělené, s partnerem nesdílené záležitosti, nejsou pak tajemstvími, pokud nejsou zásadní pro vztah. Naopak poskytnout partnerovi možnost nechat něco skryté je důkazem důvěry.

Otevřená komunikace je pro ně důkazem důvěry a úměrně s ní se rozšiřuje. Otevřenost a upřímnost k partnerce i sobě je důležitá, i když ne snadná, ne každý a ne vždy ji dokáže. Nenalhávat nic partnerovi vychází už se schopnosti nenalhávat nic ani sám sobě, a ta z odpovědné sebereflexe a sebezkoumání.

„Že to není jen jenom upřímnost ke mně, ale ten člověk sám k sobě“ (Dan, 34).

Neupřímnost a neotevřenost v důležitých záležitostech vůči partnerovi i vůči sobě samému je zdrojem všech partnerských krizí. Pravdivá sebereflexe je složitá, ale pro vyzrálého jedince nezbytná. To zmiňovali zejména ti, co jsou v otevřených nemonogamních vztazích. Důvěra v tuto otevřenost a upřímnost je pro ně nejdůležitější. Vyjadřovat pocity a vykomunikovávat problémy a potřeby je samozřejmou nezbytností pro všechny moje komunikační partnery.

10.5. Rozhodnutí se pro daného partnera

Na počátku seznamování se necítí, že by se vůbec rozhodovali, nebo se rozhodují spíš na základě intuice. Prvotní okamžiky setkání a navazování vztahu všechno lehce a snadno plyne, nepřemýšlí nad tím, co to znamená nebo co by to mohlo znamenat. V podstatě tomu dávají šanci, nechávají to vyplýnout.

„...že jsem to prostě chtěla zkusit, a jakože dát tomu prostě nějaký čas, jestli to půjde nebo ne.“ (Linda, 27).

Musí jim s ním být příjemně, když s ním tráví čas – a to zkouší tím, že tomu dávají šanci, čas, nechávají vztah vyplynout.

Celé je to souhra náhod, bez plánování, bez chtění s někým vlastně být. Právě v té otevřenosti bez očekávání nebo aktivního chtění se mohl postupně bez nátlaku rozvinout vztah, který nakonec vyústil i v manželství.

Souhra náhod je to až do doby, než začnou aktivně rozvažovat, jestli s tímto člověkem být a budovat vztah – typicky při projevujících se vzájemných odlišnostech povah a nastavení. Takže po spontánních začátcích, typicky zkreslených v důsledku idealizace pramenící ze zamilovanosti a nadšení, začíná období, kdy už je jedinec schopnější vnímat možnou kompatibilitu založenou na pravdivějším projevování. Začíná být kompetentní se rozhodnout, zda tedy s daným člověkem rozvíjet vztah a cele se do něj investovat. Je to tedy období, kdy se začíná objevovat přemýšlení o závazku.

„Jako emoce jsou krásný, je to krásné prožívat, je fajn, ale ono to tak za ty dva tři měsíce prostě vyprchá. A tam je dobrý prostě ten zlom si uvědomit, jestli jo nebo ne.“ (Viki, 33)

Daný partner je v prvotní fázi zaujme charismatem a svým jednáním, podobností s nimi samotnými a zároveň doplňováním – tedy komplementaritou, kterou se obohacují oba dva. Jakmile se jedinci rozhodnou, pevně rozhodnou, jsou nejistoty čím dál nedůležitější. Případnou nejistotu berou jako přirozenou součást, která je proměnlivá, a hlavně ovladatelná racionálně, vůlí. Jistota a klid vyplývající ve stabilitu je spjata s reflexí sebe sama a otevřenou komunikací s partnerem.

10.6. Ideální partner a kompatibilita

Připadá jim iracionální a nesmyslné věřit, že by existoval pro ně již ideální partner, kterému by se nemuseli v ničem než malichernostech přizpůsobovat. Berou jako samozřejmost, že nikdo není ideální.

„myslím si, že bych se spíš musel změnit já a jakoby nějaký moje hodnoty, než prostě jakoby že by přišel ideální partner, teď prostě jako jsem tady. ... ale nemyslím si,..., že bych to třeba za deset let třeba cítil stejně.“ (Dan, 34).

Navíc i ideální partner se může změnit vlivem zásadního přelomu, kromě toho, že každý se vyvíjí. Hlavně zmiňují, že ani oni nejsou ideálními partnery, proto nic takového nepožadují po druhém. Ale dostatečně kompatibilních partnerů je více. Pro muže je důležitý vzhled, pokud

ženy zmiňují atraktivitu, tak fyzickou současně s psychickou. Obě pohlaví zmiňují důležitost inteligence, vyspělosti a vyzrálosti. Stačí si určit míru kompatibility, která je pro nás nezbytná. Je dostačující, aby nám byl podobný v povaze a v něčem, na čem lze budovat vztah dál. Důležité je mít alespoň nějaké společné zájmy a zbytek alespoň vzájemně se nevylučujících.

Vztah je založen na budování a snaze, takže je důležité, aby i pro partnera byl vztah do určité míry prioritou a aby byl ochotný snažit se jej rozvíjet. Základní je přátelské porozumění a schopnost spolu funkčně komunikovat, abychom mohli konstruktivně vyřešit neshody, které téměř s určitostí nastanou. Z těchto tendencí se ukazuje, že nejdůležitější pro výběr partnera je v podstatě důvěra a dostačující kompatibility – důvěra vycházející v to, že se zachová konstruktivně pro náš vztah a dostačující kompatibility zajišťující, že to, co je správné, vyhodnotí tak, jak bychom to vyhodnotili my.

„No prostě to sladění těch povah asi a těch světanázorů, vztahonázorů“ (Ida, 27).

10.7. Snaha a kompromisy

Pro někoho, kdo už překonal krizi, je vztah postaven hodně na vůli a snaze, na vyvažování emocí s racionalitou. Pokud jej přepadnou pochyby a nejistoty, včetně pokušení k mimovztahovému intimnímu jednání, čelí jim racionálně a obnoví svoje původní rozhodnutí vztah budovat. Podstatné je rozhodnout se, že budovat tento vztah je ta pro něj správná věc a průběžně se o tom ujišťovat. Vnímat občasné nejistoty jako přirozené a proto nepodstatné.

Jsou přesvědčeni, že je třeba bavit se nejistoty, jestli se a odhodlat do vztahu vkládat – pochyby a váhání vztah negativně ovlivňují. Když už do vztahu vstoupí, pak se investují plně. Člověk by měl poznat už v začátcích, jestli ten vztah za to stojí. Míra vlastní snahy je reflektována se snahou od partnera, člověk by se neměl cítit, že na vztahu pracuje jen on. Dělat kompromisy je přirozené. Ochota ke kompromisu je vyšší, pokud je pocíťovaná láska velká a pokud jsme pevně přesvědčení o tom, že náš vztah je ten kvalitní. Kompromisy se snaží nedělat na úkor sebe, reflektují, co je pro ně nezbytné a z čeho ustoupit můžou. Pokud cítí, že jim vztah přináší dostatek benefitů, které dlouhodobě převažují nad náklady, krátkodobě připustí i kompromis na úkor sebe sama, protože ne každé pochybnosti a touhy jsou relevantní.

V závazném vztahu je jedincova osobnost formována právě vzájemným přizpůsobováním. Toho jsou si respondenti vědomi, ale spokojeně zadání neberou svoje nerealizované potenciality s lítostí, že o něco přišli. Singles naznačují, že mohli během toho, co byli v neperspektivním vztahu promeškat jiné příležitosti k navázání perspektivnějšího vztahu.

K minulosti ale zaujímají vyrovnaný přístup, poučili se, aby se posunuli dál – tam, kde jsou teď. I neúspěch utváří, posouvá.

Stabilní a spokojený vztah stojí na stálém vyvíjení snahy o něco nového, posouvat se dál, hledat nové možnosti trávení společného času atp. Respondenti uvádí, že jsou odhodláni snažit se pracovat na vztahu, ale ve stejné míře i na sobě, ne snažit se pracovat jen na vztahu na úkor seberealizace v jiných oblastech. Neprioritizovat si jen vztah, určit si hranice. To, kde má každý hranici, je individuální. Nejlepší je pociťovat vyváženost v dělání kompromisů, v ústupcích ve prospěch vztahu, k rozšiřování oblasti společného světa z překrývajících se světů individuálních obou partnerů. Někdo ustupuje v maličkostech, ale kontinuálně, jiný i v otázkách společného bydlení. Pokud jsou partneři méně podobní a spíše se doplňují, kompromisy musí dělat častěji. Společná cesta se dá nalézt vždy, záleží na tom, jak velký smysl vztahu cítí.

10.8. Vnímání alternativ

Zajímalo mě, jestli je napadají představy o tom, jestli by s někým jiným nebyli spokojenější a jak jednají nebo jak by jednali, kdyby potkali někoho atraktivnějšího, nebo tak zajímavého, jako pro ně byl jejich současný partner při seznámení.

„Čím je ten partner míň kompatibilní, tím o takových věcech přemýšlíš častěj, takže ideál je nezačínat si s někým, s kým to řešíš od začátku“ (Matěj, 28).

Maximalizátoři, snažící se mít to nejlepší možné, mají obavu slevovat ze svých standardů, při novém seznamování jsou netrpělivější – známostem dávají méně příležitostí než dříve. Zároveň jsou přesvědčeni, že ví, co hledají a poznali by, kdyby to našli, takže jsou se svojí strategií spokojeni.

Hranice toho, z čeho jsou respondenti ochotni slevit a ustoupit souvisí s mírou tolerance. Důležité je, aby tam nebylo to, co člověk ví, že nechce, že by nezvládl tolerovat. Čekat, že si na něco, co nám na druhém vadí, postupem času zvykneme, je utopie. Nakonec všechny vztahy se můžou dostat do stereotypu, po určitém čase je to s každým víceméně stejné. Ale mohlo by to být mnohem horší. Že by to mohlo být lepší, nevěří, nebo je jim to jedno, protože jejich spokojenost ve vztahu je taková, jaká chtějí, aby byla.

„Nikdy nemůže mít člověk všechno, někdy je lepší vybrat si jednu věc a té se držet, když to stojí za to. Jasně, může být někde něco lepšího, ale taky na to nemusíš stejně natrefit a dopadnout hůř“ (Ida, 27).

Pokud jim partner naplňuje všechny důležité potřeby a nikdo další je nepřitahuje, nemají potřebu nic dalšího hledat nebo zkoušet. Nepřemýšlí o tom, jaké by to mohlo být s někým jiným, nebo jestli by to mohlo být lepší. Takové přemýšlení je pro většinu z nich indikátorem, že jsou nespojení ve stávajícím vztahu a hledají příčiny a způsoby, jak je vyřešit. Postupují racionálně, potlačují emoce a snaží se jednat otevřeně. Ochota ke kompromisu od ideálu je vyšší, čím je láska větší a čím více jsme přesvědčeni o důležitosti vztahu.

„ale člověk se zamilovává v jednom kuse a často to prostě neslibuje nic lepšího nebo zajímavějšího nakonec (Linda, 27).

Váhat je nejhorší, je to nekonstruktivní a do vztahu to přináší znatelnou nejistotu. Lepší je si vybrat a potom to rozhodnutí stojí za to dodržovat. Nikdo nebude naplňovat všechny jejich potřeby. Neexistuje ta pravá osoba pro vztah, takže pokud si vzájemně rozumí, zaměří se na partnerku a žádné alternativy už nepřehodnocují.

Singles jsou si obzvláště vědomi toho, že nejdřív musí být spokojeni sami se sebou. Zároveň mají pocit, že lépe ví, co hledají a mají víc indikátorů, co by nechtěli, možná i víc než ti, kteří jsou už dlouhodobě zadaní. Dlouhodobě zadaní si prošli vztahem, na kterém si vyzkoušeli, že se jim jejich partner jistou dobu zdál kompatibilní, ale nakonec zjistili, že nebyl. Proto když našli partnera, který jim ničím zásadním nevadí, a zároveň jsou spolu ochotni budovat vztah a váží si toho, jaký je, jsou spokojení. Možná že jsou si i vědomi, že s postupným věkem by pro obě strany bylo těžší zvykat si na nového partnera a znamenalo by to vynakládat nové investice a utopit stávající. Proti tomu působí psychologicky averze ke ztrátám.

10.9. Společný čas

Kohabitující ženy zmiňují, že jejich představy o uspokojivosti trávení společného času jsou jiné než jejich partnerů. Cítí, že spíše tráví čas vedle sebe, ale ne spolu:

„Máme s X. trochu rozdílný představy o tom, co je trávit čas s tím druhým. Pro mě to je, že si povídáme, jsme spolu, něco děláme, sport, kultura... Mu stačí, když sedíme v jedné místnosti“ (Nela, 26).

Vznáší návrhy, jestli by partner byl ochotný dělat něco společného, snaží se společný zájem najít. Když pro partnera není společný čas zrovna prioritou, zařídí se podle toho, důležitá je vyjasněnost a vykomunikovanost – a pocit, že i tak si nachází času dostatek nezbytný k zachování smysluplného pouta. Pokud jsou dobré vyhlídky, tak je momentální nespokojenost vyplývající z nedostatku nepodstatná. Trávit čas s partnerem ale může být velmi pohodlné a

nenáročné a společné aktivity můžou být spíše jen výplní na úkor seberozvoje, produktivního, smysluplnějšího využití času. Tomu se snaží vyhnout.

10.10. Závazek

„Závazek vnímám tak, že ten druhý člověk je pro tebe tím nejdůležitějším, co si umíš představit. I když třeba není s tebou, tak víš o tom, že tam někde je, čeká na tebe – a že tam pro tebe bude vždycky prostě. A že já bych měl být tady pro toho člověka taky“ (Andrej, 35).

Rozlišují závazky vnitřní a vnější. Vnější se jim přičítá. Nezáleží na škatulce, názvu, ale na chování mezi partnery. Závazek je postavený prostě na chtění být spolu. To platí nejen pro partnery v otevřených vztazích.

„No, asi to vnímám jako závazek, ale snažím se to nevnímat jako závazek. Jako ideální, pro mě ideální, představa je, že ten vztah nevnímám jako závazek, ale vlastně jako dělám, že to tak dělám, protože to vnímám, že to je správný a že to tak chci“ (Nela, 26).

Závazek cítí spíše sami k sobě – ke svojí volbě a ke svojí integritě. Někdo závazek začne vnímat, až když by se objevily jiné lákavé alternativy a on by se stejně rozhodl pro stávající vztah. Rozhodl by se tak, protože je přesvědčen, že to stojí za to pro hlubokou naplněnost, kterou s partnerem prožívá nebo prožíval a věří, že může a bude prožívat zase. Udržovat závazek vyžaduje spoustu energie, kterou ale jedinci rádi investují, resp. každý ji investuje různé množství podle svých preferencí. Do vztahu se investují z romantické, citové, i praktické stránky a míra investic je spjatá s neustálou reflexí vztahu.

Závazek je postaven na určité ozvěně slibování si něčeho, ujišťování se o tom, že tento vztah je i pro oba smysluplný a důležitý a na upřímnosti a férovosti. Závazek je snahou o naplňování potřeb pro pocit bezpečí a stability, pokud jsme schopni je naplňovat. Podstatná je reflexe, explicita a otevřenost – reflektování a naplňování potřeb druhého, zodpovědnost mu pomoci a podporovat ho. V opačném případě se člověk ze vztahu vyvazuje.

„snažím se – prostě, chovat se tak, aby věděl, že se na mě může spolehnout a že ve mně má oporu a to je jakoby pro mě ten závazek“ (Eliška, 28).

Jde o přijetí daného vztahu a snahu, aby jedinci přinášel smysl. Za největší partnerský, společný, reálný závazek jsou považovány děti. Závazek je chápán jako dohodnutější pevnější základ, pouto spojené s odhodláním vytrvat. Závazek je dohoda, která vychází například z impulsu pro ni, z touhy po stabilitě. Závazek je podporou společného budování a společných

plánů. Závazek omezuje možnosti naší svobody jednání, ale tyto hranice stojí za to dodržovat, abychom druhého nezahladili, nezranili a neztratili.

Závazek dokládá, že ve vztahu jde o víc než jen s někým trávit čas. Závazek je chtění jít někam dál a hledat pořád další způsoby, jak rozvíjet vztah. Závazek je i ochotou být tu pro druhého, být ve vztahu naplno, sdílet s tím člověkem čím dál víc, chtít mu odevzdat svůj život. „Závazek je chtění být v tom vztahu. Chtění a snaha se podle toho chovat. Ne vždy to vyjde, ale snaha je ceněná. Když je momentální chtění ze vztahu odejít, pak nastupuje hlubší reflexe a oceňování dobrého. Závazek je motivace pro vztah, motivace chtít v něm zůstat i přes momentální krize. Je spjata s důvěrou, že i ten druhý se bude snažit vztah budovat dál. Druhý nám může dávat ujištění, že ten vztah bude spět k něčemu dobrému, že se také snaží. Závazek tak znamená věřit, že to může fungovat, vidět perspektivu vztahu.

„já budu prostě s tebou. A já budu se snažit co nejvíc a co nejlíp s tebou“ (Jindřich, 27).

Averze k závazku je založená na neochotě být uvázaný na jedno místo, i v nefunkčním vztahu. Neochota k závazku, a tak neochota se do vztahu tolik investovat může být také založena na obavě, že je partner opustí a investice tak budou utopeny. Volnost a dobrovolnost potom přenáší větší pocit zodpovědnosti na partnera.

10.11. Představy společné budoucnosti

Nastavení protějšku jde podle nich poznat víceméně už na začátku. Už od začátku vztahu je důležité, aby to oba cítili stejně. Bez pocitu, že bys s tím člověkem chtěl být už napořád je to „zpronevěra sobě samému“ (Tom, 31), ztráta času. Bez přemýšlení o společné budoucnosti, bez schopnosti si ji představit, nemá vztah smysl a je to důvod k jeho skončení.

O společné budoucnosti mluví vesměs s opatrností, rozlišují mezi plánováním, aktivním představováním si, a schopností si ji představit – mezi představou konkrétní a intuitivním pocitem možného. Nemusí si být schopni si představit, co přesně v té společné budoucnosti bude, jaká bude – plánovat ji podrobně, ale je potřebné mít pocit, že by to mohli chtít. Důležitá je schopnost a ochota představit si ji, ve smyslu otevřenosti: podstatné je mít vizi, být nakloněni k budování společného.

„Není to o tom, že ji potřebuju vidět, ale potřebuju ji mít otevřenou. (...) A já jako potřebuju, aby ji neviděl stejně jako já. Aby to byla ta velká míra neurčitosti, co se bude dít, aby to mohlo vznikat mezi námi. Aby tam byl prostor pro to, aby to mezi námi vzniklo“ (Vít, 27).

Ti, co si budoucnost plánují, si ji plánují v krátkodobém a střednědobém horizontu, aby si „nepřeplánovali život“:

„Bysme se mohli ztratit v tom, že prostě jako budeme akorát splňovat náš šťastnej život, svoji super hypotéku a splácení věcí na dluh na dalších třicet let“ (Jindřich, 27).

Mohou se bát si ji představovat, protože se nechtějí zafixovat na něco, co nemusí vyjít. Také se projevují známky toho, že přesné počítání s naplánovanou budoucností ale není nutné, protože budoucnost je nepředvídatelná a plná možností. Ti, co se jim rigidní představa přičí, cítí, že je to nepravděpodobně, že se může spousta věcí změnit. Neví, co budou chtít oni, nebo co bude chtít partner. To svědčí o tendenci moc fixně si nepředstavovat budoucnost, moc se jí nezabývat, ani tou individuální. Nechtějí ustrnout, obávají se ztráty autonomie k reflexivitě a jednání podle ní. Seberozvoj a otevřené možnosti jsou pro ně esenciální.

„A že já nakonec budu úplně někde jinde (...) než v té jejich představě, (...) nezůstanu prostě na tom místě, kde jsem zrovna se ocitla, když mě potkal ve svém životě“ (Viki, 33).

Roli hraje individualismus a upřednostňování individuální identity nad budováním společné. Není jim jedno, jestli spolu budou nebo nebudou, ale nechtějí se na to upínat. S rostoucí osobnostní zralostí hraje roli i to, že jsou si vědomi, že nutně spolu nemusí být. Že pro to, aby byli šťastní, můžou být i sami, nebo s někým jiným.

Pokud se jejich představy o budoucnosti a míře závazku v ní liší, budou rozpory řešit, až budou palčivější. Soulad odkládají, dokud se neshodnou. Plánování společné budoucnosti musí prostě vyplynout samo ze spokojenosti, situace a chtění se posunout dál. Nic si nepotřebují nutně slibovat, budou spolu, dokud jim to bude připadat smysluplné.

10.12. Vývoj vztahu, přelomy a kohabítace

Většina respondentů vnímá klasické přelomy jako sestěhování se, sezdání se a založení rodiny a považuje je za obecně důležité, ale nemusí o nich nutně příliš přemýšlet. Pro mnohé není manželství nutné a o dětech zatím příliš nepřemýšlí. Mnozí explicitně vyjadřují, že přelomy ve vztahu spíše nenastávají nebo si je neuvědomují, protože postupně vyplývají pomalou a postupnou dynamikou. Posouvání vztahu je ale nezbytné, jinak přestane dávat smysl.

„když prostě se nenajde nějaký společnej prvek nebo prolínání nebo to potom dál nepokročí, tak potom se obávám, že se ten vztah prostě v uvozovkách přechodí, jo. Že jako nemáš progres, začneš bejt nespokojená...“ (Anna, 28).

Kohabitace je pro většinu důležitá, ale většinou ji nechávají vyplynout z okolností – může to být test pro vztah, jestli jsou partneři opravdu kompatibilní, protože přináší důležitý typ informací a interakcí, které by je jinak minuly. Výhodou je, že nemusí plánovat, kdy se uvidí a vidí se i mimo volný čas. Kohabitace tak přináší prohloubení a posilnění vztahu, i protože členění každodenním záležitostem přináší silnější potřebu explicity a otevřenosti:

„jsme si daleko blíží, o dost víc jsme se poznali, a to prostě i v každodenních věcech, kdy jsme rozladění, nervózní atd. a myslím, že jsme to dokázali přijmout zatím, co se objevilo. A to myslím náš vztah ještě posílilo. Třeba musíme daleko víc mluvit o našich pocitech, abychom si věci nebrali osobně a víc pochopili jednání toho druhého“ (Nela, 26).

Zásadním přelomem ve vztahu může být dítě, které je vnímáno jako větší závazek, než manželství. Dítě může otevírat obzory objevování svobody. Ale může to být obtížné, protože dítě může celý vztah změnit do takové míry, že je třeba jej od základů budovat znova. Muž si znovu hledá svoje místo ve vztahu. A k tomu je nezbytný závazek.

10.13. Manželství a děti

Je znát určitá míra nedůvěry k manželství, že by a priori zaručovalo stabilitu vztahu, protože míra rozvodovosti je vysoká. Zároveň se z odpovědí vynořuje, že by do manželství vstoupit někdy chtěli, a chtěli by, aby jim manželství vydrželo až do smrti. Manželství se víc snaží člověk udržet, a překonávat krize, nejen protože je těžší z něj vystoupit, ale hlavně protože je považováno za závažné závazné rozhodnutí, které by nemělo ztrácet svoji platnost. Spojení už je závažnější a vážnější. Je potvrzením toho, že to tak vnímají oba – že si dokážou a chtějí představit být spolu do konce života. Manželský slib dává vztahu větší závažnost i svojí veřejností a oficiálností. Nové semknutí může být překvapivě silné i pro dlouho kohabituující páry.

„hrozně mě překvapilo, že nás to hrozně semklo dohromady, že to vytvořilo takovou jako, prostě pevnou vazbu, že najednou ti přijde, že to je fakt vážný, to je doopravdický (...), fakt jsme teďka jako dva, který se složili v jednotku“ (Jindřich, 27).

„Máme něco společného. Nejen jakýsi vztah, který může kdykoli skončit“ (Eva, 27).

Dítě je vnímáno jako větší závazek než svatba. Motivací pro vstup do manželství by mohlo být rozhodnutí mít děti. Manželství má smysl kvůli dětem – dává jim tradiční rodinu, je praktičtější a přináší rozhodovací pravomoci. Nevzít se je potom zbytečná komplikace. Děti moji respondenti v dohledné době příliš neplánují. Většina žen zmiňuje, že by se vdávat chtěly,

ale nemusí nutně, nemají ultimáta a nechávají vztahy volně plynout, než se partneři také rozhodnou, než jim začne manželství připadat jako krok, který chtějí učinit. Čekají na partnerovu – a někdy i svojí – vyspělost a připravenost na svatbu.

Téměř všichni si manželství spojují s novou hodnotou pro vztah, s větší spjatostí. A to i ti, jejichž prvotní reakcí je, že manželství v dnešní době už nemusí mít přelomový význam na základě vysokého procenta rozvodovosti. I ti věří, že pro ně by mělo. Je to projevem iluze optimismu, díky které jedinci mají tendenci nadhodnocovat pravděpodobnost, že zrovna jejich případ by patřil do kladných statistik (Sharot, 2013).

10.14. Důvody k ukončení vztahu

Proč člověk chce závazek udržovat je vymezeno i hranicemi nesmyslnosti. Je třeba vědět a poznat, kdy už závazek udržovat nemá smysl. I když přemýšlet nad důvody k rozchodu může být pro někoho tak nepříjemné, že se tomu vyhýbá. Nebo to taky může být aktuálně tak nepodstatné, že se tím nezaobírá – protože si myslí, že by to intuitivně poznal, kdyby to nastalo. Někdo přiznává, že kdyby nešlo o něco zásadního, že by nemusel poznat, zda je lepší ve vztahu zůstat, nebo z něj odejít, protože by významnou roli hrál zvyk a důvěrnost. Kdyby ale nastal unavující stereotyp a motivací ve vztahu zůstat byla absence důvodů, proč z něj neodejít – tedy i pokud se vztah nikam neposouvá – ač oni by rádi, ale partner nechce déle, než jsou ochotni tolerovat a čekat na změnu, vztah by opustili.

Důvodem k rozchodu může také být proměna citu – potkat někoho lepšího a zamilovat se, nebo naopak pokud k tomu dojde z partnerovy strany. Vztah by opustili, když by jim partner už mentálně nestačil, nebo kdyby najednou potřebovali něco úplně jiného, než dosud a než jim partner může dát. Za jednoznačné důvody k ukončení vztahu považují nevěru, násilí, neslučitelnou změnu životních cílů a způsobu života a chování, příliš neshod a komunikační problémy. Nebezpečné také je, kdyby se jim partner snažil organizovat život nebo kdyby je vztah celkově moc svazoval – i v důvodech ke konci vztahu se projevuje důležitost autonomie.

Absence představ společné budoucnosti by také byla jasným indikátorem potřeby rozchodu. Kdyby ze své nebo jeho strany cítili, že se sebou vzájemně nepočítají do budoucnosti, včetně toho, kdyby si ji nedokázali představit, nebo se na představách její pevnosti – tedy míře závazku – nedokázali shodnout s partnerem, rozešli by se. Některé ženy doufají a věří, že partner postupem času dospěje k touze s nimi být ve stejně závazném vztahu, jako chtějí ony. Pokud jim partner dává najevo, že takový závazek jako ony nechce, myslí si, že je to jen dočasné, a to je přirozené z podstaty muže. Doufají, že to je jen prozatím a že jak postupně více

„dospěje“, tak samovolně dospěje i k touze závazku. V tom se projevují tendence prezentismu a flexibility dnešní dobou oslavované. Ženy se zaměřují na svoji spokojenost v krátkodobém horizontu. Ti, co si důvod k rozchodu nedokázali představit, uváděli obecnější důvody jako „přestat vědět, proč být spolu, nechtít spolu už být, na základě ztráty důvěry, citu nebo zájmu o blízkost a o sdílení. Nicméně věří, že člověk pozná, kdy vztahu dávat naději a šanci na zlepšení, kdy má smysl za vztah bojovat a kdy ne.

10.15. Singles

Mluví-li o tom, co si myslí o singles a jestli by tak chtěli oni sami žít, projevují se oba dva náhledy: singles můžou takovým životním stylem žít dobrovolně – že mají jiné životní cíle, i nedobrovolně – pokud nenašli správného partnera, nebo mají nějaké bloky z rodiny nebo předchozích vztahů. Neschopnost najít si vyhovujícího partnera je pak pravděpodobně daná buď patologicky špatným výběrem, nebo vysokými ideály, ze kterých nechtějí slevit. Nespokojí se s obzvláště dobrým, ale chtějí to nejlepší možné.

Jen menšina by tak klidně ráda žila. Měli by spoustu volného času na seberozvoj a seberealizaci. Schopnost být sám je samozřejmě důležitá pro singles, kteří se neženou do vztahu jen ze strachu, aby nebyli sami, nebo aby něco nepromeškali. Výhodou singles je, že se nemusí na nikoho ohlížet, nikomu se přizpůsobovat, o nikoho dalšího se starat. Pro ty, co nejsou schopni dělat kompromisy a ústupky, je to dobrá volba. Ale je to něco za něco. Nikdo se taky nepostará o ně.

Většina si umí představit, že by tak mohla žít – mohli by se s tím smířit – nechtěli by to. Dlouhodobě je to neudržitelné, byli by nespokojení, protože by jim chybělo to, co může poskytnout pouze důvěrný partnerský vztah. Co je to zásadní, co je jinak než v partnerství nedosažitelné, je zajímavé sledovat v kontrastu právě s tím, co by jim nejvíce bez partnera chybělo. A to je stálá jistota, zázemí, pevnost, větší intimita, angažovanost druhého – silnější podpora „někoho, kdo k němu patří“ (Anna, 28).

Zároveň ač si singles uvědomují, že partner není plně nahraditelný, chtějí čekat na toho, kdo bude stejně odhodlán, kdo bude mít podobné požadavky, protože být ve vztahu s někým, kdo to tak neměl – jehož úroveň závazku byla nízká, už zažili a poučili se. Vzhledem k neúspěšným předchozím vztahům a celkově vzhledem ke svému věku věří, že i partner by mohl být vyspělejší. Na jeho postupné dozrávání k závazku už nechtějí příliš dlouho na začátku vztahu čekat, ale věří, že ani nemusí. Že potkají někoho, kdo podobně jako oni dospěl do bodu, kdy už nechce nic jen tak „zkoušet“ a skousnout.

10.16. Vnímání vztahu okolím a sociální tlak

Singles a ti, co ve vztahu potřebují cítit více volnosti, se okolím snaží nechat neovlivnit. Toho, že by postupem času k tomu došlo, se obávají. Společenské konvence tedy cítí, ale osvobozují se od nich tím, že si přesně vyjasní, co chtějí a zároveň odhadují, dokdy pro ně bude únosné tlaku společnosti čelit. Proto otevřeně nemonogamní jedinci tvrdí, že je názory těch, kdo by je nepřijímali nebo odsuzovali, příliš nezajímají. Kohabitující vnímají, že okolí jejich vztah nyní uznává víc a že už začíná očekávat svatbu, jako přirozené vyplynutí událostí. Nebo je pro jejich rodinu milníkem až svatba a zároveň jejich přátelé je vnímají jako stejně stabilní pár před i po sestěhování.

Rodiče jsou nepřekvapivě hlavním – ale pravděpodobně slabým – zdrojem vnějšího očekávání, ale buď si to respondenti příliš nepřiznávají, nebo nevnímají, nebo je to opravdu nezasahuje. Sezdání cítí, že je jejich vztah okolím přijímán více – brán vážněji – když byl stvrzen oficiálně. Může je to až překvapit, jak velký je to rozdíl. Do sňatku nebo kohabitace nechtěli nebo nechtějí být donuceni okolím, kdyby byli, považují to za špatný základ. Problém je, když partnerky svému okolí podléhají – včetně toho, že se jejich kamarádky vdávají a začnou o manželství přemýšlet jen na základě tohoto. Ale přizpůsobit se konvencím, když jim tolik nevadí, si dokážou nesezdání představit hlavně kvůli dětem a právním a ekonomickým záležitostem.

11. Povaha závazků v dnešní době

Vztahy mých komunikačních partnerů jsou založeny na spolu plynoucí lásce (Giddens, 2012), ne na lásce romantické. Vůči romantické lásce se i negativně vymezují. Na ideálního partnera nevěří. Touhu najít „tu pravou osobu“ nahrazuje deziluze a touha být přijímán ve své odlišnosti a utvářet „ten pravý vztah“. Jsou si vědomi toho, že takové jsou založeny i na „láskyplném odstupu“, ponechání autonomie partnerovi a nechtění splynout v jedno. Ve vztahu je pro ně důležitá rovnost a vyváženost. Z jejich odpovědí vyplývá, že považují za nezbytné si pravidla vztahu vyjednávat s partnerem na základě explicitního vyjadřování svých potřeb a jejich uspokojování. Budování společné budoucnosti pro ně má velkou prioritu, ale snaží se na ní nelpět. Chtějí, aby jejich partnerské vztahy trvaly, dokud je smysluplnost nerozdělí.

Vztah je zakládán na dohodě a vzájemném naplňování potřeb. Dohoda, kam vztah směřuje je průběžně revidována. Posun ve vztahu je důležitý, vztah se musí vyvíjet, aby byl stále smysluplný. Pokud se jejich představy o budoucnosti a míře závazku v ní liší, budou rozpory je řešit, až budou palčivější. Soulad odkládají, dokud se neshodnou. Plánování společné budoucnosti musí prostě vyplynout samo ze spokojenosti, situace a chtění se posunout dál. Nic si nepotřebují nutně slibovat, budou spolu, dokud jim to bude připadat smysluplné. Spoléhají na svoji schopnost reflexivity a jsou si jisti, že poznají, jak se zachovat, až situace nastane a v přítomnosti se proto nemusí zabývat obavami. Nejistoty a neshody ve vztahu přijdou vždy, ale důležité je to pozitivní. I když musí převažovat. Alespoň dlouhodobě, krátké výkyvy se dají rozpoznat, jestli má cenu se snažit.

Lze vidět, že primárně byli schopni velkého závazku – že jsou nastaveni na to přinášet oběti - popisují, že jich dělají méně, že méně plánují, protože se naučili, že by tolik se neměli spoléhat na předvídatelnost budoucnosti, ale zároveň je to netrápí. Už se snaží vyhýbat určenosti a rigidní danosti budoucnosti. Důležitý je prostor pro přehodnocování. Pokud bychom parafrázovali Lipovetského (2011), pak: chceme všechno, ale ne – nutně – navždy. Snaží se neočekávat budoucnost vztahu, snaží se nepočítat s partnerem do budoucnosti, ale zároveň by s ním klidně počítali rádi, pokud jim oběma bude vztah pořád přinášet tolik uspokojení. Nechtějí svazovat sebe ani partnera, budoucnost si snaží vnímat s otevřeností. Je pro ně nejlepší společnou budoucnost chtít, cítit, ale přesně neplánovat. Někomu se závazek tolik nepojí na představu společné budoucnosti, protože si budoucnost záměrně snaží nepředstavovat, „neomezovat svoje budoucí já“. Závazek vymezuje hranice svobody, záleží, jak si je domluví s partnerem. Závazek se pak váže k věrnosti a ta k dodržování domluvených pravidel.

V otevřených vztazích se závazky projevují podobně závazně jako v nemonogamních. Závazek polyamoristé cítí, není jim jedno, jestli spolu budou nebo nebudou. Bezpodmínečná exkluzivita jim ale nedává smysl, chtějí ve vztahu svobodně vyjadřovat a naplňovat svoje potřeby. Věrnost chápou jako dodržování pravidel, na kterých se s partnerem domluvili. Partnera si cení a jsou ochotni jej podporovat. Jen akcentují větší potřebu svobody a nepředpověditelnost rozvoje sebe sama. Oproti jedincům v monogamních vztazích je znát tendence vidět svoji budoucí identitu nepředvídatelněji proměněnou oproti přítomné.

Pro smysluplný vztah je podle nich nezbytná láska ve formě péče a podpory, otevřenost, upřímnost a zodpovědná reflexivita každého z nich. Uvědomují si, jak důležité je budovat svoji individualitu, která by byla dostatečně silná, aby ve výsledku podporovala fungování partnerského vztahu. Seberealizace je potom zdrojem osobní spokojenosti, která se přenáší i do vztahu. Zároveň jsou sebezašlejší a proto schopni lepší sebereflexe, která je základem pro otevřenou komunikaci, aby vztah vůbec mohl fungovat - na otevřeném vyjednávání a respektu. Prvotní je jejich vlastní spokojenost, jsou si toho vědomi a přebírají zodpovědnost za její naplňování. Pochopili, že individualitu si můžou uchovat i ve vztahu, ale naopak to nejde - dostatečnou vzájemnost a důvěrnost bez partnerství získat nemůžou.

Jedinci hledají někoho, kdo je bude doplňovat a s kým se budou moci vzájemně obohacovat a rozvíjet. Mají pocit dosažitelnosti vlastní úplnosti i bez partnera, kdyby to bylo nezbytné, ale jsou si vědomi nenahraditelnosti výhod vyplývajících z partnerského vztahu - zejména důvěry. Důležitost důvěry se vynořuje v mnoha rovinách. První rovinou je důvěra v integritu svou i partnera a otevřené autentické sdílení. Integrita vychází z reflexe potřeb a jejich naplňování v momentální životní situaci a převzetí plně zodpovědnosti sám za sebe. Ta se pojí s důvěrou umožňující autonomii druhého. Je založena na přijetí a respektu sebe navzájem. Druhou rovinou důvěry je důvěrnost sdílení a zájmu vyplývajících z poznávání, respektu a přijetí se vzájemně i s odlišnostmi a chybami. Třetí rovinou důvěry je důvěra v oporu, a podporu, kterou jim v nouzi partner poskytne. A konečně čtvrtou důvěra v to, že vztah vnímá dostatečně podobně jako my. Z těchto tendencí se ukazuje, že nejdůležitější pro výběr partnera je v podstatě důvěra a dostačující kompatibilita – důvěra vycházející v to, že se zachová konstruktivně pro náš vztah a dostačující kompatibilita zajišťující to, že to, co je to, co je správné, vyhodnotí tak, jak bychom to vyhodnotili my.

Lásku chápou jako schopnost založenou na vůli a chtění. Jsou ochotni se do vztahu investovat, dělat kompromisy, konstruktivně se snažit vyřešit problémy introspekci a otevřenou

komunikaci s partnerem. Uvědomují si, že vztahy jsou založené na kompromisech a pokud se zásadně nevylučují s jejich hodnotami a cíli, jsou k nim ochotni. Sledují při nich vzájemnost a vyváženost a uvědomovat si, že se partner snaží dělat ústupky a podporovat je, motivuje k reciprocitě. Povzbudivé je i ujištění, že i partner věří v to, že vztah je správný. Příliš nepřemýšlí o obětech neuskutečněných příležitostech. Vztah vnímají velmi pragmaticky.

Předpokládání, že mají singles moc vysoké nároky na partnera napovídá, že pro zadané nebylo hledání toho správného partnera není podstatné. Tomuto romantickému ideálu už se veskrze obecně nevěří. Berou jako samozřejmost, že nikdo není ideální, ale dostatečně kompatibilních partnerů je spousta. Tendence vytrvat ve vztahu se zakládá na naší spokojenosti ve vztahu, respektu a ocenění partnera. Závazek je ochota představy budoucnosti a snaha, dostatečná prioritizace vztahu. Vztah není lákavějšími alternativami příliš ohrožován, protože při přiměřené spokojenosti se žádnými alternativami nezabývají. Představě konce vztahu se vůbec nevěnují, dokud jsou spokojení. Věrnost nevnímají jako omezující, protože nemají potřebu s někým dalším být. Primárně se snaží nespokojenosti řešit v sobě a v diskuzi s partnerem. Ze závazku pro ně totiž vyplývá tolik toužená možnost očekávání podpory, důvěry, věrnosti a zájmu se sdílet.

Vzájemné dotváření se ve vztahu, budování onoho společného světa, společné identity, je pro zadané něčím, nad čím se nepozastavují. Ale vidí, že s rostoucím věkem by to bylo těžší a už by tolik nechtěli se nechat utvářet. Uvědomují si, že společné soužití je s rostoucím věkem náročnější kvůli osobním hlouběji zakořeněným stereotypům a zvykům, o jejichž funkčnosti budou tak přesvědčeni, že je nebudou chtít měnit. Prostor ke kompromisům se tím bude zmenšovat. Nezadaní ale veskrze věří, že můžou potkat tak kompatibilní partnerku, že pro ně bude v podstatě ideální. Doufají, že osobnostní zralost a sebepoznání vede k vytříbenějším a funkčnějším představám o tom, co by člověk chtěl a z čeho nechce ustoupit. Singles už přesněji vědí, co v partnerovi hledají. Víc si zakládají na svých ideálech a už z nich nechtějí slevovat. Protože být s někým, o kom není člověk přesvědčen, že je pro něj dlouhodobě uspokojující, je ztrátou času i ztrátou příležitostí.

Závěr

Závazek je určitou silou, poutem, pojítkem zajišťujícím kontinualitu lásky. Je v podstatě sociálním konstruktem vymezujícím pravidla a hranice lásce. Na otázku, jaké výhody nám přináší závazek, si můžeme odpovědět prostřednictvím toho, jaké výhody nám přináší jistota a bezpečí. Podoby závazku se proměňují s dominantními hodnotami doby. Dnešní společnost, akcentující individualismus, posouvá jazyk vah mezi společnou a individuální identitou. Přibývá důrazu na autonomii a svobodu k reflexivnímu přehodnocování závazku, které se ale nevyklučují s trvalými stabilními partnerstvími. Konzumeristické tendence nejsou v období mladé dospělosti u vyzrálých jedinců patrné. Některé formy závazku – jako manželství a kohabitanace – jsou sice oddalovány, ale jen proto, aby nastaly až v momentě co nejlepší oboustranné připravenosti na ně. Konstruování společné identity a intimity se nevyklučuje se zachováním dostatečné míry autonomie, ale naopak je jí podporováno. Dlouhodobé monogamní vztahy jsou představou vyzrálosti a odpovědnosti skrze upravení očekávání na realističtější. Partnerství je založené na emocionálních i racionálních důvodech.

V kontextu závazku máme plnou moc nad tím, jakého partnera si z dostupných vybereme, jak si společně nastavíme pravidla vztahu a jak se zachováme v nevyhovující situaci. Intimita v partnerském vztahu už nemá znamenat pohlcenost druhým, ale poznávání a nechávání se poznávat. Zachování oddělených identit je žádoucí. Jedinci ví, že je třeba stále udržovat rovnováhu mezi závazkem a autonomií, jistotou a svobodou. Autenticita a reflexivita jsou podmínkami vztahu. Oddanost je určována důvěrou v individuální integritu obou partnerů. Závazek je manifestací odpovědnosti a tím ujištěním partnera o bezpečnost investic ve slibitelných mezích. To je založeno na uvědomění si, že náš vztah ke světu je utvářen tím, jak vnímáme svoje potřeby a svoje možnosti – svůj potenciál. Záleží na tom, jakou přebíráme zodpovědnost za svoje štěstí. Zda budeme vyhledávat externalitu, nebo se přijmeme celou zodpovědnost sami na sebe a budeme se snažit rozvíjet potřebné zdroje sami v sobě – ne nutně sami. Touha po spojení své identity s druhým není touhou po splnutí, je proto vyvažována touhou po zachování oddělenosti a autonomie. A to v míře nezbytné pro naši vlastní svébytnost – určování našich životních cílů a reflektování jejich dosahování. Závazek musí vycházet z jejich vnitřního přesvědčení, vnější závazky příliš neuznávají. Partnerský závazek vztahují spíše k integritě a autenticitě sebe sama.

Jedinci jsou si proto vědomi toho, že pro spokojenost ve vztahu je esenciální mít přiměřeně nastavená očekávání. To se týká už volby partnera, u kterého hledají dostatečně uspokojivou kompatibilitu s jejich povahou a nastavením. Nevěří na ideály. Vědí, co potřebují

nezbytně a z čeho můžou bez újmy slevit. Nejsou věčnými maximalizátory nákladů a výnosů a pokud jsou ve vztahu spokojeni, alternativami už se vůbec nezabývají. U partnera je nejdůležitější kompatibilita a sladění povah a světonázorů a představ o vztahu. Důležité je najít někoho víceméně kompatibilního, kdo odpovídá zásadním představám a pak si vztah dotvářet vzájemnými kompromisy. Potkat se s někým takovým nepovažuje za nic unikátního. Upravování představ a očekávání o uskutečnitelném je přirozeným vývojem, k němuž jedinci dospěli nejvíce svými předchozími zkušenostmi ve vztazích. Pro stabilní závazek je důležitější je chtění a ochota představit si budoucnost a budovat ji na základě otevřenosti a reflexivity. Láska je zájmem, pozorností a péčí o druhého. V krizi pomáhá zhodnocení, že diskomfort je dočasný a že partner a vztah má vysokou hodnotu a potenciál rozvíjet ji dál.

Strategií chování reagujícího na nestabilní, stále se měnící svět je reflexivní vyvažování individuální a společné identity v závislosti na spokojenosti. Řešením může být hledání trvalé jistoty ve stabilitě partnerského vztahu s otevřeností změnám založených na reflexivitě. Jedinci projevují chtění ukotvit se ve stabilním vztahu a chtějí se orientovat i na dlouhodobou budoucnost, která ale pramení z reflektované spokojenosti. Svou roli sice hraje i důvěrnost vycházející ze společné minulosti a investic do stávajícího partnerského vztahu, ale snaží se na ní nelpět. Představy o budoucnosti jsou spíše intuitivní založené na neochotě příliš aktivně plánovat budoucnost, svazovat se a svůj potenciál, jehož vývoj nelze dopředu predikovat.

Nebo si budoucnost jedinci nejsou ochotni představovat a opakovaně se orientují na jednotlivé probíhající přítomné okamžiky a věří v to, že nejsou schopni predikovat svoje konkrétní potřeby a pocity, jež nastanou v budoucích přítomných okamžicích. Pokud se partnerovo pojetí míry závazku ve vztahu liší, kladou partneři s rozlišným nastavením důraz na orientaci na přítomnost, na spokojenost tady a teď, na vzájemné city - tzn. prezentistické nastavení. Mnozí zmiňují v rozhodování jako klíčovou intuici a pocitové rozhodování. Zdá se, že jejich neochota představovat si budoucnost se stávajícím partnerem nepramení jen z obav o nestálost citu, ale spíše z nestálosti sebe sama, celé identity a chtění se rozvíjet bez omezení, která závazek může přinášet. Ti, kdo věří, že se jim bude dařit více se rozvíjet včetně společné identity, protože skrze láskyplnost a jistotu se jim otevírá více možností se mohou soutředit na seberozvoj o to víc, když mají naplněné potřeby stability, bezpečí a ukotvení – potvrzení jejich identity láskyplným přijetím druhou osobou.

Seznam použité literatury

- Adams, J. a Jones, W. (1997): The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1177- 1196.
- Agnew, C. R., Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E., a Langston, C. A. (1998): Cognitive interdependence: Commitment and the mental representation of close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74: 939–954.
- Ariely, D. Jak drahé je zdarma: proč chytrí lidé přijímají špatná rozhodnutí: iracionální faktory v ekonomice i v životě. Praha: Práh, 2009.
- Aron, A., a Aron, E. N. (1991): Love and sexuality. In K. McKinney a S.Sprecher (Eds.) *Sexuality and close relationships* (pp. 25-48). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Arriaga, X. B. a Agnew, C. R. (2001): Being committed: Affective, cognitive, and conative components of relationship commitment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 1190–1203.
- Baudrillard, J. (1988): *America*. London, UK: Verso.
- Bauman, Z. (2002): *Tekutá modernost* (vyd. 1.). Praha: Mladá fronta.
- Bauman, Z. (2004): *Individualizovaná společnost* (vyd. 1.). Praha: Mladá fronta.
- Bauman, Z. (2013): *Tekutá láska: o křehkosti lidských pout*. Praha: Academia.
- Baumeister, R. F. a Bratslavsky, E. (1999): Passion, intimacy, and time: Passionate love as a function of change in intimacy. *Personality and Social Psychology Review*, 3: 49-67.
- Baxter, L. A. a Montgomery, B. M. (1998): A Guide to Dialectical Approaches to Studying Personal Relationships. *Dialectical Approaches to Studying Personal Relationships*. (Eds.) Montgomery, B. & Baxter, L.. Mahwah, NJ: Erlbaum, : 1-15.
- Baxter, L. A., a Montgomery, B. M. (1996): *Relating: Dialogues and dialectics*. New York, USA: The Guilford Press.
- Beall, A. E. a Sternberg, R. .J. (1995): The social construction of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(3): 417–38.
- Beck, U, Beck-Gernsheim, Elisabeth. Individualization: institutionalized individualism and its social and political consequences. London: SAGE, 2002.
- Beck, U. (2004): *Riziková společnost: na cestě k jiné moderně*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Beck, U. a Beck-Gernsheim, E. (1995): *The Normal Chaos of Love*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Beck, U. a Beck-Gernsheim, E. (2002): *Individualization: institutionalized individualism and its social and political consequences*. London, UK: SAGE.
- Berscheid, E., Snyder, M. a Omoto, A. M. (1989): The Relationship Closeness Inventory: Assessing the closeness of interpersonal relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(5): 792-807.

- Blossfeld, H.-P., Klijzing, E., Mills, M. a Kurz, K. (2005): *Globalization, uncertainty, and youth in society*. London, UK: Routledge.
- Brown, D. E. (1991): *Human universals*. New York, USA: McGraw-Hill.
- Burgoyne, C. B., Reibstein J., Edmunds A. M. a Routh D. A. (2010): Marital commitment, money and marriage preparation: What changes after the wedding?. *Journal of Community* 20 (5): 390-403.
- Buss, D. M. (1994): *The evolution of desire*. New York, USA: Basic Books.
- Buss, D. M. (2003). *The evolution of desire: Strategies of human mating* (Rev. ed.). New York, USA: Basic Books.
- Buss, D. M., Abbott, M., Angleitner, A., Asherian, A., a kol. (1990): International preferences in selecting mates: A study of 37 cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 21(1): 5–47.
- Carlsson, J., Frisen, A. a Wängqvist, M. (2014): Doesn't Everyone Want That? It's Just a Given. *Journal of Adolescent Research*, 29(1): 67-88.
- Carpenter, C. J. (2012): Meta-analyses of sex differences in responses to sexual versus emotional infidelity: Men and women are more similar than different. *Psychology of Women Quarterly*, 36(1): 25-37.
- Cook, E. (2005): *Commitment In Polyamorous Relationships*. Unpublished Research Project Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree Master of Arts in Liberal Studies Psychology, Regis University.
- Coontz, S. (2005): *Marriage, a History: How Love Conquered Marriage*. London, UK: Penguin Books.
- Cui, M., Donnellan, M. B., a Conger, R. D. (2007): Reciprocal influences between parents' marital problems and adolescent internalizing and externalizing behavior. *Developmental Psychology*, 43: 1544–1552.
- Daly, M., a Wilson, M. (1983): *Sex, evolution, and behavior* (vyd. 2.). Boston, USA: Willard Grant Press.
- Day M. V., Kay A. C., Holmes J. G., Napier J. L. (2011): System justification and the defense of committed relationship ideology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101: 291–306.
- Day, M. V. (2016): Why people defend relationship ideology. *Journal of Social & Personal Relationships*, 33(3): 348–360.
- DePaulo B. M. a Morris W. L. (2005): Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16, 57–83.
- Duncan, S. (2011): Personal Life, Pragmatism and Bricolage. *Sociological Research Online*, 16 (4) 13.
- Erikson, E. H. (2002): *Dětství a společnost*. Praha: Argo.
- Evans, M. (2003). *Gender and Social Theory*. Buckingham, UK: Open University Press.

- Fabes, R. A., & Martin, C. L. (1991): Gender and age stereotypes of emotionality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17: 532–540.
- Frankl, V. E. (1998): *Psychoterapie pro laiky*. Brno: Cesta.
- Frisén, A. a Wängqvist, M. (2010): Emerging Adults in Sweden: Identity Formation in the Light of Love, Work, and Family. *Journal of Adolescent Research*, 26(2): 200-221.
- Fromm, E. *Umění milovat*. Praha: Orbis, 1996
- Gell, A. (2011): On Love. *Anthropology of this Century*, 2.
- Giddens, A. (2012): *Proměna intimacy: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál.
- Giddens, A. 1991. *Modernity and Self-identity*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Gillies, V. (2003): Family and Intimate Relationships: A Review of the Sociological Research. *Families & Social Capital ESRC Research Group Working Paper, No. 2*. London, UK: South Bank University.
- Gilovich, T., Keltner, D. a Nisbett, R. E. (2006): *Social psychology*. New York, USA: W.W. Norton.
- Gladwell, M. (2007): *Mžik: jak myslet bez přemýšlení*. Praha: Dokořán.
- Gonzaga, G. C., Keltner, D., Londahl, E. A., a Smith, M. D. (2001): Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of personality and social psychology*, 81(2): 247-262.
- Gottman, J. M. a Silver, N. (2015): *Sedm principů spokojeného manželství: praktický průvodce fungováním dlouhodobých vztahů*. Brno: Jan Melvil Publishing.
- Gross, N. (2005): The Detraditionalization of Intimacy Reconsidered. *Sociological Theory*, 23(3): 286–311.
- Hatfield, E., & Rapson, R. L. (1996). *Love and sex: Cross-cultural perspectives*. New York: Allyn & Bacon.
- Hatfield, E., a Rapson, R. L. (1993): *Love, sex, and intimacy: Their psychology, biology, and history*. New York, USA: HarperCollins.
- Henrich, T. J. (1987): *Marital Quality In Later Years Of Marriage: An Ethnographic Approach*. Texas, USA: Graduate Faculty of Texas Tech University; Masters Thesis.
- Hughes, J. (2015): The decentring of couple relationships? An examination of young adults living alone. *Journal of Sociology*, 51(3): 707 – 721.
- Chaney C. (2014): Perceptions of Emotional Closeness and Commitment Among African American Couples: Implications for Promoting Relationship Stability. *Marriage & Family Review* 50(2): 129-153.
- Chung, D. (2005): Violence, Control, Romance and Gender Equality: Young Women and Heterosexual Relationships. *Womens Studies International Forum*, 28(6), 445–55.

- Illouz, E. (1997): *Consuming the Romantic Utopia: Love and the Cultural Contradictions of Capitalism*. Berkeley, Los Angeles, USA: University of California Press.
- Illouz, E. (2012): *Why love hurts: a sociological explanation*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Jamieson, L. (1998): *Intimacy: Personal relationships in modern societies*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Jankowiak, W. (2002): Managing Infidelity: A Cross-Cultural Perspective. *Ethnology*, 41(1): 85-101.
- Jankowiak, W. (2008): Co-Wives, Husband, And The Mormon Polygynous Family. *Ethnology*, 47(3): 163-180.
- Jankowiak, W. R., a Fischer, E. F. (1992): A cross-cultural perspective on romantic love. *Ethnology*, 31: 149.
- Johnson, D. J. a Rusbult, C. E. (1989): Resisting temptation: Devaluation of alternative partners as a means of maintaining commitment in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57: 967-980.
- Johnson, M. P. (1991): Commitment to personal relationships. In Jones, W. H. a Perlman, D. (Eds.), *Advances in personal relationships: A research annual*, 3; 117-143. London, UK: Jessica Kingsley.
- Kahneman, D. *Myšlení: rychlé a pomalé*. V Brně: Jan Melvil, 2012.
- Katrňák, T. (2008): *Spříznění volbou? Homogamie a heterogamie manželských párů v České republice* (vyd. 1.). Praha: Sociologické nakladatelství.
- Katrňák, T., Lechnerová, Z., Pakosta, P., Fučík, P. (2011): *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti* (vyd. 1.). Praha: Dokořán.
- Kelley, H. H. a Thibaut, J. W. (1978): *Interpersonal relations - a theory of interdependence*.
- Kipnis, L. (2003). *Against love: A polemic*. New York, USA: Pantheon.
- Kobayashi, K. M., Funk, L. a Khan, M. M. (2016): Constructing a sense of commitment in 'Living Apart Together' (LAT) relationships: Interpretive agency and individualization. *Current Sociology*.
- Kobayashi, K.M. a Funk, L. (2014): Constructing a Sense of Commitment in "Living Apart Together" Relationships in Mid to Later Life: LAT Partners Responding to Generalized Others. *Gerontologist*, 54: 10
- Kratochvíl, S. (2005): *Manželská terapie*. Praha: Portál.
- LaSala, M. C. (2004): Monogamy of the heart: Extradyadic sex and gay male couples. *Journal of Gay & Lesbian Social Services: Issues in Practice, Policy & Research*, 17(3): 1-24.
- Lindholm, C. (2006): Romantic Love and Anthropology. *Etnofoor* 10: 1-12.
- Lindholm, C. (2007): *Culture and Identity: The History, Theory, and Practice of Psychological Anthropology*. Oxford, UK: Oneworld Publications.

- Lipovetsky, G. (2011): *Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů* Praha: Prostor.
- Luhmann, N. (2002): *Láska jako vášeň; Paradigm lost* (vyd. 1.). Praha: Prostor.
- Matsick J. L., Conley, T. D., Ziegler A., Moors, A.C. and Rubin, J. D. (2014): Love and sex: polyamorous relationships are perceived more favourably than swinging and open relationships. *Psychology & Sexuality*, 5(4).
- May, V. (2011): Self, Belonging and Social Change. *Sociology*, 45(3), 363–78.
- Mikkelsen, A. C. a Pauley, P. M. (2013): Maximizing Relationship Possibilities: Relational Maximization in Romantic Relationships. *The Journal of Social Psychology*, 153(4): 467–485.
- Monk, J. K., Vennum, A. V., Ogolsky, B. G. a Fincham, F. D. (2014): Commitment and Sacrifice in Emerging Adult Romantic Relationships, *Marriage & Family Review*, 50(5):, 416-434.
- Morgan, H. J. a Shaver, P. R. (1999): Attachment processes and commitment to romantic relationships. In Jones, W. H. a Adams, J. M. (Eds.), *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability*. New York, USA: Plenum.
- Pellegrini, R. J. (1978): Sex differences in the perception of romantic love–mate attraction. *Perceptual and Motor Skills*, 47: 1089 –1090.
- Peplau, L. A., Cochran, S., Rook, K. a Padesky, Ch. (1978): Loving Women: Attachment and Autonomy in Lesbian Relationships. *Journal of Social Issues*, 34(3): 7-27.
- Perel, E. (2008): *Erotická inteligence: jak spojit vzrušující sex s domácím štěstím* (vyd. 1.). Praha: Štrob, Širc & Slovák.
- Pillsworth, E. G a Haselton, M. G. (2005): The Evolution of Coupling. *Psychological Inquiry*, 16(2/3): 98-104.
- Pinker, S. (2009): *How the Mind Works*. New York, USA: Norton & Company, Inc.
- Plaňava, I. (1998): *Spolu každý sám*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Plaňava, I. (2000): *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk.
- Powell, J. (2003). *Láska bez podmínek* (vyd. 4.). Praha: Portál.
- Pryor, J., a Roberts, J. (2005): What is commitment? How married and cohabiting parents talk about their relationships. *Family Matters*, 71: 24-31.
- Reis, H. T. a Rusbult, C. E. (2004): *Close Relationships: Key readings*. New York, USA: Psychology Press.
- Rempel, J. K., Holmes, J. G. a Zanna, M. P. (1985): Trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49: 95-112.
- Rostosky S. S., Riggle, E. D. B., Dudley, M. G. a Wright M. L. C. (2006): Commitment in Same-Sex Relationships. A Qualitative Analysis of Couples' Conversations, *Journal of Homosexuality*, 51(3): 199-223.

- Rotz, D. (2011): Why Have Divorce Rates Fallen? The Role of Women's Age at Marriage. *Journal of Human Resources*, 51(4): 961-1002.
- Ruppel, E. K. a Curran, M. A. (2012): Relational sacrifices in romantic relationships: Satisfaction and the moderating role of attachment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29: 508–529.
- Rusbult, C. (1980): Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172-186.
- Rusbult, C. (1983): A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101-117.
- Rusbult, C. E. a Buunk, B. P. (1993): Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10: 175-204
- Rusbult, C. E., a Arriaga, X. B. (2000): Interdependence in personal relationships. In W. Ickes & S. Duck (Eds.), *The social psychology of personal relationships* (79-108). Chichester: Wiley.
- Rusbult, C. E., Bissonnette, V. L., Arriaga, X. B. a Cox, C. L. (1998): Accommodation processes during the early years of marriage. In T. N. Bradbury (Ed.), *The developmental course of marital dysfunction*: 74-113. New York, USA: Cambridge.
- Rusbult, C. E., Martz, J. M. a Agnew, C. R. (1998): The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5: 357-391.
- Rusbult, C., E., Olsen, N., Davis, J. L. a Hannon, P. A. (2004): Commitment and relationship maintenance mechanisms, Reis., H., T., Rusbult, C. E. (Eds.) *Close relationships: key readings*. New York, USA: Psychology Press.
- Říčan, P. (2004): *Cesta životem*. Praha: Portál.
- Sagarin, B. J. (2005): Reconsidering evolved sex differences in jealousy: Comment on Harris. *Personality and Social Psychology Review*, 9: 62–75.
- Sandfield, A., Percy, C. (2003): Accounting for Single Status: Heterosexism and Ageism in Heterosexual Women's Talk about Marriage. *Feminism Psychology*, 13(4): 475-488.
- Sharot, T. (2005): *Iluze optimismu, aneb, Iracionalita pozitivního myšlení*, (vyd. 1.). Praha: Dybbuk.
- Sharot, T. (2013): *Iluze optimismu, aneb, Iracionalita pozitivního myšlení* (vyd. 1.). Praha: Dybbuk.
- Shaver, P. R., Morgan, H. J. a Wu, S. (1996): Is love a 'basic' emotion?. *Personal Relationships*, 3(1): 81-96.
- Schwartz, B. (2004): *The Paradox of Choice: Why More is Less*. New York: Harper Perennial.
- Slater, D. (1997). *Consumer Culture and Modernity*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Smart, C. a Stevens, P. (2000): *Cohabitation Breakdown*. London, UK: Family Policy Studies Centre.
- Stafford, L. a Canary, D. J. (1991): Maintenance Strategies and Romantic Relationship Type Gender and Relational Characteristics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(2): 217 – 242.

- Stanley, S. a Markman, S. (1992): Assessing commitment in personal relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 54: 595–608.
- Sternberg, R. J. (1986): A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2): 119–135.
- Sternberg, R., J. (2004): *A triangular theory of love*. Reis., H., T. a Rusbult, C. E. (Eds.) *Close relationships: key readings*. New York, USA: Psychology Press.
- Sutton, L., Cebulla, A. a Middleton, S. (2003): Marriage in the 21st Century, Centre for Research in Social Policy CRSP. *Working Paper 482*.
- Swidler, A., (1983): Love And Adulthood in American Culture In Skolnick, A. S. a Skolnick, J. H.: *Family in transition: rethinking marriage, sexuality, child rearing, and family organization*. 4th ed. Boston, USA: Little, Brown and company.
- Tang, C-Y., Curran, M. a Arroyo, A. (2014): Cohabitors' Reasons for Living Together, Satisfaction with Sacrifices, and Relationship Quality. *Marriage & Family Review* 50(7): 598-620.
- Tiwari, G. (2008): *Interplay in Love, Sex and Marriage in Polyandrous Society in the High Himalayas of India*. In: Jankowiak, W. R., (Ed.) *Intimacies: love and sex across cultures*. New York, USA: Columbia University Press.
- Väänänen, H. (2007): Rejection of Love. An Ethnography of Contemporary Intimate Relationships among Young Adults in Finland. *Conference Papers - American Sociological Association Annual Meeting*.
- Vágnerová, M. (2000): *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.
- Van Hooff, J. (2013): *Modern Couples? Continuity and Change in Heterosexual Relationships*. Farnham, VB: Routledge.
- Vogler, C. (2000): *Sex and Talk*. In *Intimacies*, edited by L. Berlant. Chicago. Chicago, USA, The University of Chicago Press: 47–83.
- Vybíral, Z. (2006): *Psychologie jinak: současná kritická psychologie*. Praha: Academia.
- Weeks, J. (1995): *Invented Moralities: Sexual Values in an Age of Uncertainty*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Weeks, J. (2007): *The World We Have Won: The Remaking of Erotic and Intimate Life since 1945*. London, UK: Routledge.
- West, G. K. (2002). *Dobrodružství psychického vývoje* (vyd. 1.). Praha: Portál.
- Whitton, S. W., Stanley, S. M. a Markman, H. J. (2007): If I help my partner, will it hurt me? Perceptions of sacrifice in romantic relationships. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 26: 64–92.
- Willi, J. (2006): *Psychologie lásky*. Praha: Portál.
- Wiseman, R. (2011): *59 vteřin*. Olomouc: Anag.

Příloha 1 – Otázky

Otázky na osobní rozhovory

Představy o vztahu:

Co z toho, co ti přináší vztah, je pro tebe nejdůležitější, nejzásadnější? Co je pro tebe největší přínos vašeho vztahu?

Jaké výhody (a nevýhody) bytí ve vztahu (oproti tomu být sam(a)) jsou pro tebe nejzásadnější? (Máš někdy pocit, že o něco přicházíš, oproti lidem, kteří jsou sami/ve vztahu?)

Důvody pro pokračování:

Co je pro tebe nezbytný, abys v tom vztahu chtěl/a být? Co ti přijde ve vztahu samozřejmý? Co je pro tebe ve vztahu důležitý (aby fungoval)? (Co očekáváš?) dlouhodobě?

Co bys řekl/a, že se postupem času změnilo – jsou pro tebe důležitější jiné aspekty? (A čekáš, že se to bude měnit dál, jak?)

Je podle tebe nějaký zásadní, důležitý přelom, krok ve vztahu? Jaký?

Monogamie a věrnost:

Jak vnímáš monogamii/ otevřeně nemonogamní vztahy?(Dokážeš si představit, že bys tak chtěla žít?)

Je pro tebe důležitá věrnost? Jak ji bereš? (Na co bys žárlil(a)?)

Věříš na ideálního partnera/partnerku? Co je tomu podle tebe nejbliž v realitě - Jak poznáš, že pro tebe je „ten pravý/ta pravá“? Že má smysl být s ní(m) ve vztahu? (být ve vztahu zrovna s ní(m)?)

+ Jsi spokojená/ý s tím, váš vztah bere partner/ka?? (Jsi spokojená/ý s mírou závazku ze strany partnera/ky?)

Kompromisy, snaha a seberozvoj:

Jak vnímáš kompromisy ve vztahu? Řekl(a) bys, že je dělání kompromisů z obou stran vyvážený?

(Je něco, z čeho bys neustoupila?)

+ Je něco, co ti chybí, nebo chybělo? Měli jste nějakou krizi? Co ti pomohlo ji překonat? Co byl ten důvod, abys v tom vztahu chtěla pokračovat dál?

Máš pocit, že ti vztah umožňuje svobodně se rozvíjet??

Představy o budoucnosti:

Bydlíte spolu? Mluvíte o tom? /Chtěl/a bys? Co si myslíš, že by to změnilo? Příp. jak proběhlo to rozhodnutí a jaké to je (změnilo se něco, zásadního)?

Umíš si představit společnou budoucnost? Uvažuješ někdy o společné budoucnosti? Umíš si představit společný život, děti? (Přemýšlíš o dětech?) Mluvíte o tom? Plánujete ji spolu? (odkdy – je to důležité?)

Je pro tebe důležitý, abyste to spolu mysleli „navždy“?

Přemýšlíš někdy o manželství? Je pro tebe osobně důležitý v delším časovém horizontu? Proč? Co si myslíš, že změní? Myslíš, že by jinak o něco přišla?

Jsi spokojená/ý s tím, váš vztah bere partner/ka??

Je něco zásadního, co ti chybí, nebo chybělo? Měli jste nějakou krizi? Co ti pomohlo ji překonat? Co byl ten důvod, abys v tom vztahu chtěla pokračovat dál?

Dokážeš říct, co by pro tebe byl důvod k rozchodu? (Popř. nemusíš konkrétně, napadá tě něco na obecnější úrovni?)

Alternativy:

Napadá tě, jaký by to mohlo být s někým jiným? Jestli by to nebylo lepší? Nebo sám? (A jak ty pochybnosti překonáváš?) (vnímají nemožnost posoudit všechny možnosti, vadí jim?)

A co když potkáš někoho zajímavého, koho kdybys ho potkala nezadaná/ý, tak bys to s ním chtěl/a zkusit?

Jak na tebe působí představa, že bys byl/a dlouhodobě sam/a, bez partnera? Chtěl/a bys, mohl/a bys tak žít?

(Jak na tebe působí představa, že bys byl/a už jen s jedním partnerem po zbytek života?)

(Co kdybys potkal/a se svého partnera (až) teď/ka? Myslíš, že kdybyste byli oba nezadaní, že byste se „dali dohromady“?)

Otázky na doptávání

Jsi spokojen/á s mírou a způsobem společně tráveného času?

Myslíš, že je důležitý sdílet spolu s partnerem/kou všechno? Nebo si myslíš, že je důležitý mít i určitý „tajemství“?

Co považuješ za smysluplný vztah? (Co jsou pro tebe ty zásadní aspekty?)

(Cítíš nějakou zodpovědnost za váš vztah?)

(Co bys řekla, že se změnilo svatbou/ společným bydlením)? (otázka po svatbě)

(Vnímáš, že by okolí víc uznávalo váš vztah, když spolu i bydlíte?)

Máš pocit, že by se od tebe očekával nějaký další krok ve vztahu? Chtěla bys ty sam/a nějaký udělat?

(Na základě čeho jsi se rozhodla pro navazování nemonogamních vztahů? Jak bys řekla, že okolí vnímá tvůj vztah?)

Co bys chtěla/a, aby dělal tvůj partner/ka, kdyby se do někoho zamiloval/a? A co kdyby ses do někoho zamiloval/a ty? Co bys dělal/a? (++Dokážeš si představit, že by to důvod k rozchodu nebyl? Co by se teda muselo stát, jak by se on měl zachovat?)

Dokážeš si představit, co by byl důvod k rozchodu?

Jel/a bys někam na dovolenou sám/sama bez partnera? Jak by ses cítil/a? A co kdyby to bylo naopak?

Co kdyby ses chtěla/a přestěhovat, nebo na delší dobu, třeba na půl roku odjet do zahraničí? Nebo on/a?

Jak dlouho bys byl/a ochotný/á dávat dlouhodobému vztahu na zlepšení, pokud bys poslední dobou byla nespokojený/á a nešťastný/á?

A jak dlouho, kdyby to bylo na začátku vztahu a vy byste spolu byli pár týdnů, ne víc než dva měsíce?

Příloha 2 – Popis populace

Deskripce komunikačních partnerů a partnerek

Andrej

35 let, ženatý čtyři roky, celkem deset let ve vztahu s o dva roky mladší partnerkou. Vztah na dálku, vztah už si prošel krizemi, z nichž jedna vyústila nevěrou z jeho strany. Mají zkušenosti se společnou kohabitací. Momentálně je odhodlaný se za partnerkou do Německa přestěhovat a založit rodinu.

Jindřich

27 let, ženatý, čtyři roky ve vztahu, z toho rok a půl v manželství s o rok starší partnerkou, několikaměsíční dítě. S nynější manželkou spolu bydlí celkem už přes tři roky, nějaké krize ve vztahu už proběhly a byly překonány. Svatba i narození dítěte byly velkými přelomy ve vztahu. Ve vztahu je spokojený.

Eva

27 let, tři roky ve vztahu s partnerem o dva roky mladším, v době první vlny rozhovorů měli před svatbou, při doptávání po svatbě a sestěhování.

Nela

26 let, téměř dva roky zadaná, v době první vlny rozhovorů spolu začínali bydlet. Je spokojená. Vztah prošel pár katarzními menšími krizemi

Ida

27 let, dvanáct let ve vztahu se stejně starým partnerem, osm let spolu bydlí, manželství zatím příliš neplánují spíše proto, že se jim nechce pořádat svatba, ona už začíná přemýšlet o dětech, partner zatím ne. Jejich vztah neprošel žádnou krizí.

Linda

26 let, zadaná, téměř 2 roky ve vztahu se stejně starým partnerem. Tento vztah je jejím nejdelším, nyní spolu začnou bydlet v novém městě.

Nina

28 let, zadaná, tři roky, téměř tři roky spolu bydlí, výhledově uvažuje o manželství, partner příliš ne.

Anna

28 let, partnerka Petra, se kterým je tři a půl roku, téměř dva roky spolu bydlí. Chtěla by výhledově do dvou let vstupovat do manželství, partner ale ne, děti neplánuje

Petr

26 let, partner Anny

Ondřej

28 let, tři roky ve vztahu, který začínal jako monogamní a vyvinul se v polyamorní.

Eliška

27 let, partnerka Dana, se kterým je téměř tři roky v nemonogamním polyamorním vztahu. Vztah si už prošel krizí, v době rozhovoru by se spíše označila za nezadanou, v době druhé vlny - doptávání už byla krize překlenuta.

Dan

34 let, partner Elišky

Vít

27 let, přes rok nezadaný, dříve víceleté vztahy s partnerkami, s jednou z nich i déle než rok bydlel.

Matěj

28 let, přes rok nezadaný, dříve víceleté vztahy s partnerkami, s jednou z nich i déle než rok bydlel.

Tomáš

31 let, přes tři roky bez vážnějšího vztahu, nemá zkušenosti s kohabitací.

Viki

33 let, rok nezadaná, předtím poslední vztah trval čtyři roky, vztah nebyl tak závazný, jak by si už teď přála.

Příloha 3 – Odpovědi

Očekávání od vztahu a posun

Představy a očekávání, výhody vztahu

Matěj

aby to bylo fajn, no.(-) Jednoduše, aby to bylo fajn. A konkrétně, konkrétně neočekávám nic. Prostě aby mi, **když už s někým budu, tak aby mi bylo, minimálně stejně tak dobře, jako je mi teď sám. Radši líp, že.**

Tomáš

upřímnost. Třeba když už jsem s někým ve vztahu a když už se to má rozpadnout, tak nejhorší jsou ti, co to ani neřeknou, nebo ti jenom napíšíou smsku. Ti lidi by k sobě měli **bejt aspoň tak upřímní a tak se respektovat.** pravidelný sex, moct s někým něco sdílet, to, že se ti snaží někdo porozumět, mít si co říct

Eliška

O: No právě to záleží na tom konkrétním člověku, k čemu to pro mě může směřovat.

jsem **schopná jakoby navození toho vnitřního klidu**, do určitý míry, samozřejmě to nefunguje po celou dobu toho partnerského vztahu, ale tak jakokdyby obecněji, v době, kdy jsem ve vztahu, který funguje, nebo je jakoby takový pro mě prospěšný, ve srovnání dobou, kdy jsem sama, tak je fakt takový prostě klid a to, že, takový ten pocit, že tady někdo pro mě fakt je,(-) že mu můžu říct všechno.

Anna

O: Chci mít **spokojený domov, stálý prostředí**, chci mít pravděpodobně i svůj domov, jo nějaký to..., otázka toho co vlastním, co je jako moje a nebejt prostě v nějakým podnájmu. Chci mít **společně asi zájem určitě. Chci aby ten člověk mě nějakým způsobem miloval a je jedno jestli mi to říká nebo jestli mi to dává najevo, ale prostě to potřebuju cítit, abych byla prostě hýčkaná trochu, jak žena.** Myslím si, že ten člověk by taky měl občas donést nějaký jako úplatek v uvozovkách (ps.), kdy ty si přijdeš: ano, tak teď jsem od něj dostala něco hezkýho a udělal..., **vzpomněl si na mě.** To je taky dost milý. Takže nějaký takový jako profit, že ti jednou za čas přinese kytku nebo že na tebe myslí s tímhle. ... **Jako samozřejmě, myslím si, že v tomhle asi hrozně velkou roli hraje i postel jako, jo.** Když nebudu spokojená v posteli, tak samozřejmě jako budu odcházet. Proč bych měla bejt s někým, kdo mě nedokáže prostě uspokojit, no. Očekávám od vztahu taky to, abych měla doma někoho, kdo mi pomůže, ... **kdo mě doplní v ty zásadní věci, kterou nezvládnou. Asi možná očekávám to, že prostě se společně někam vyvineme, že společně někam budeme dál.** Očekávám taky, že si pořídíme psa (s.) A očekávám taky, že třeba najdem potom nějaký asi společný kompromis mezi tou budoucností, tou volnou budoucností a tou budoucností, kterou si třeba představuju já, jo.

Petr

Asi možnost se na někoho **spolehnout. ... Důvěra...** Neměl by mě moc lhát. A.. nevím, asi by to mělo dobře fungovat i v posteli i jinde

Ida

cít no, ta láska, prostě, ta blízkost s někým, intimita, společný cíl, společný nějaký ten životní projekt, nebo jak to nazvat, prostě společný život jako projekt

Viki

že člověk má někoho stále vedle sebe a Vlastně ti jakoby vyplňuje nějaký ten prostor...jednoduše je to **výhoda sdílení. Ať se jedná o koníčky, o jídlo, o spánek**

Nina

O: že se můžu někomu svěřit. Že prostě nejsem sama na některý věci. To, že se můžu na někoho těšit, když jdu domů.

Ponaučení a posun v očekávání od vztahu

Matěj

ztratil jsem ideály za ty roky a současně jsem optimista, no. Jako neženu se do vztahu s kdekým, jenom abych nebyl sám. Jakože kvůli tomu, že mám strach, že teď je tu něco, co by mohlo být. Jako za ty roky, kdy jsem byl deset let ve vztahu a ze vztahu, prostě jsem nebyl sám nikdy, tak jsem pochopil, že prostě, pokud nejsi sám, tak některý věci nepřijdou, že. Mám lepší čuch na to, jestli to stojí za pokračování nebo ne. Ale to je moje domněnka, možná prostě jsem fakt jen nedočkavej, že chci všechno hned. - Věřím ve svůj instinkt...

Linda

že to přišlo nějaké zvláštní formy idealizování si lidi do nějaké praktičtější formy. Taky když si s někým delší dobu tak prostě to tvoje vnímání jeho je takový realističtější.

Jindřich

hrozně moc těch věcí jsem našel v sobě aji díky tomu dítěti třeba jako. to jsou teprve jako objevování teďka, objevování svobody. A ta doba je prostě taková, že ti říká, že to, nevím, většina lidí říká, že dítětem ti skončí prostě život. Neskončí.

Nela

nemá smysl být s kýmkoliv, že je dobře se rozejít, když to cítím, že to je nejlepší, i když rozum říká něco jinýho. nebojovat s větrnými mlýny.

Eva

že to neberu jako, toho člověka neberu, že je prostě úplně báječněj, nebo já nevím. Tak pubertální, tak platonicky, že to člověk nebere, ale že možná v tom vztahu je víc věcí, takový to kamarádství. Není to takový to jako platonický zamilování, jak to říct..

Eliška

nemá smysl si ty hranice postavit prostě teďka, aniž bych neznala toho druhého člověka, se kterým bych ty hranice chtěla nějak jako uplatňovat.

Vít

Vlastně zprvu jsem v tom hledal jako a priori domov a bezpečí, protože mi chyběl jako v mládí. A stále ho tam hledám, ale vím, že musím být opatrný, netlačit, nechat to jako prostě být. To se asi změnilo jako nejvíc.

Ondřej

Dřív jsem si myslel, že ten sex nemusí být tak důležitý (když si rozumí v jiných věcech)

Anna

...jsem dost přehodnotila plánování....Prostě jsem se víc naučila žít tady a teď a brát věci takový, jaký jsou a plány prostě nedělat dlouhodobý a nějaký takový pevný, ale spíš je nechávat otevřený.

Ida

nějak zásadně ne. Vždycky jsem chtěla mít prostě životní lásku, dlouhodobý vztah, vztah o důvěře, žádný experimentování.

Dan

měl jsem nějaký výkyvy (s.) ale myslím si, že to mám dlouhodobě takhle. Jen se stala taková jako epizoda.

Nina

Myslím si, že už nejsem schopná mít až takový závazek, jak když jsi v patnácti zamilovaný bláznivě a dělal by pro něj první poslední a strašně se trápí tou láskou. Tak asi tohle, prostě máš nějakého člověka ráda, víš, že s ním chceš být, ale na druhou stranu prostě seš si aji vědomá toho, že můžete být aji každý sám.

Láska, sexualita a věrnost

Láska a zamilovanost

Matěj

nebo se **zamiluju takzvaně na první pohled a tomu nemá cenu** vzdorovat to musí pak ten druhý prostě pochopit. Zamilovanost do 3.:Kdyby se do někoho zamilovala nebo já, tak bych si přál, abysme to ukončili a nedošlo k nějakým nedorozuměním a zbytečným hádkám. Přijde mi přirozený, že když potkáš někoho "lepšího", tak vztah co máš, ukončíš.

Linda

Čekala jsem, protože tohleto je takovej můj nejdelší vztah, že dost věcí vyprchá, že to bude takové chladnější, ale nemám z toho ten pocit

Zamilovanost do 3.:Nevím. Tak pokud by to bylo tak silně a lakave, že v porovnání s tím probíhajícím vztahem by to bylo atraktivnější, tak bychom se museli rozejít. Kdyby ty výhody nového vztahu prevázily výhody stávajícího, tak by asi musel skončit. ale **člověk se zamilovává v jednom kuse** a často to prostě neslibuje nic lepšího nebo zajímavějšího nakonec

Nela

Že prostě, že se to vyvíjí, tady tenhle pocit, že jako **ze začátku musí být ta zamilovanost**, která prostě se prolíná s těma autentickými přitažlivostmi a prostě když to funguje dál, když funguje i různý řešení problémů, když funguje komunikace, a když se podaří být na stejné jako vlně, nějaké úrovni, když víš, co on ví a co on potřebuje k rozvoji, nějak jako navazování toho citu. Někdy jako navazovat vnitřní kontakt, to je hrozně důležitý. Přitahuje mě víc a víc, čím víc toho člověka poznám
Zamilovanost do 3.:chtěla bych, aby byl ke mě otevřený. bylo by mi z toho hodně smutno. asi záleží, jak by to bral on. ale pro mě by to byl impuls k rozchodu. /kdy ne:/ kdyby to pro něj bylo zamilování, který není osudový. že bychom z toho mohli třeba něco **vytěžit** do našeho vztahu. kdyby chtěl být se mnou a ne s tím třetím.

Eliška

Zamilovanost do 3.:chtěla bych se o tom dozvědět a mluvit o tom (důvod k rozchodu) v některých případech i zamilování se do někoho jiného

Ondřej

Zamilovanost do 3.: To by bylo super! Obojí! A věřím, že by to i našemu vztahu prospělo, samozřejmě za předpokladu, že i ti noví lidé, s nimiž bychom vztah rozvíjeli, by něco takového chtěli. Určitě bych svoji partnerku podporoval, aby svou lásku k další osobě rozvíjela (tedy samozřejmě pokud bych usoudil, že ta osoba není nějak úplně mimo náš okruh v rámci morálních zásad atd

(+ zvažování alternativ): mě žena dokáže poměrně snadno zaujmout, ale jako ten úplně prvotní zájem, že třeba nějaká žena je přitažlivá – anebo že má, hm – zajímavé názory nebo že mi je v její společnosti dobře, to ještě neznamená, že hned po ní mám chuť – nějak jakože vyjet nebo – nějak ji balit nebo něco. Ale myšlenky na to, jakože: „Hm – byla by vhodná potenciální partnerka?“ takové myšlenky mi v té hlavě běhají, ale, ale u většiny žen, u kterých mě to napadne, no tak buď usoudím, že – že spíše ten vztah – je lepší nechat na té kamarádské úrovni, a to třeba z toho důvodu, že zjistím, že třeba v jiných věcech si třeba nějak úplně nerozumíme nebo něco, anebo zejména většinou z toho důvodu, že – že tam necítím, ať už z mojí nebo z její nebo z obou stran prostě nějakou – **významnější – citovou angažovanost, jakože, prostě jsme kamarádi, a hotovo.**

Anna

Tak samozřejmě, vývoj ve vztahu, že do toho tak nějak jako působí. Že ta zamilovanost trvá nějakou dobu a prostě se prolíná různě ty, nechci říct dekády, ale prostě různě se to jako prolíná dál, žejo, a pokračuje a vyvíjí se vztah, bych řekla.

Zamilovanost do 3.: první: Chtěla bych, aby dobře zvažil, co dělá a zda jsou to silné emoce a ke mě už nic necítí. druhý: záleželo by na dalších okolnostech (mé spokojenosti ve vztahu, intenzitě zamilování, intenzitě nadbíhání...) a pak bych vážila další kroky

Chci aby ten člověk mě nějakým způsobem miloval a je jedno jestli mi to říká nebo jestli mi to dává najevo, ale prostě to potřebuju cítit, abych byla prostě hýčkaná trochu, jako žena...

Petr

Zamilovanost do 3.: aby mi to řekla a pak aby si vybrala. Stejně bych chtěl, abych se zachoval já.

Prostě když zamiluješ se do někoho jinýho, tak bys měla být s tím druhým. Protože kdybys milovala toho prvního, tak by ses do toho jinýho nezamilovala. A musíš cejtít, jestli je to jenom úlet, nebo to má budoucnost.

Ida

Tady ty **románky**, já nevím, mě přijde, že jsou pro sedmnáctiletý, prostě že už jsem někde jinde.

Jakože asi to **zaláskovávání se**, a to, nevím, to už si připadám na to asi – starší moc, tohle už jako je doba, - to se **týká mladších** ročníků. (ps.) **Mě přijde, že – tohle člověk fakt má řešit do určitého věku, pak už zase jiné otázky...**

Jasně a romantika, romantická láska...Nó, co říct. Já nevím. Tak nám se to asi povedlo.

určitě se jako ten cit neoslabuje, jako možná se proměňuje, to asi bezpochyby, ale spíš myslím, že spíš se zvětšuje, no a že prostě má víc podob jakoby, že je intenzivnější, nebo že je spíš...— No. Jako je **silnější**, prostě jo jako jo, je to čím dál větší součást života toho jedince, asi bych tak řekla.

...cít no, ta láska, prostě, ta blízkost s někým, intimita....

Zamilovanost do 3.: Asi bych to na něm poznala, myslím, že by to nemusel říkat. A já? Nevím, asi bych o tom dlouho přemítala a tápala a buď by to časem nějak vyšumělo nebo by se něco stalo...

Dan

(uvvažoval o vstupu do monogamního vztahu) V nějaký hormonální nevyváženosti, v nějaký zamilovanosti. Myslel jsem si, že opravdu se změním nějak, ale asi vyhrál i ten závazek částečně.

Zamilovanost do 3.: tak to nejde naplánovat, ale byl bych rád pokud by to nějak zásadně neohrozilo náš vztah, chci aby se o tom se mnou bavila

Eva

Myslím, že na začátku vztahu byl měl být člověk jen spokojený, protože je zamilovaný.

Nějaká láska, neříkám, že zamilovanost, protože si myslím, že to jsou dvě jako rozdílné věci, ale určitě si myslím, že ta zamilovanost tam musí jako možná proběhnout nebo probíhá, ale láska. Nebo nějaký citový vztah, pozitivní, nemusí to být vždycky láska. (pro všechny pro spokojený vztah)

že tam je prostě nějaký, **nějaká citová vazba, doufám, že to je láska z obou stran**

Smysluplný vztah je soužití dvou osob, který je založený na **lásce, vzájemné důvěře a úctě.**

Samozřejmě si cením **té lásky, co mezi náma je.**

Zamilovanost do 3.: Nevím!

Nina

Myslím si, že už nejsem schopná mít až takový závazek, jak když jsi v patnácti **zamilovaný bláznivě a dělal by pro něj první poslední a strašně se trápí tou láskou**

není potřeba neustálé zamilovanosti. Je to o pozornosti, ale nemusí být neustálá. X. třeba je empatický a třeba nedává najevo takovou náklonost jako třeba jiní.

Tak má strach jako kdyby do toho vztahu tolik investovat a **snažit se a být zamilovaný**, když někde prostě v koutku duše je prostě ta myšlenka, že ho opustím. A částečně je to proto, že prostě je takový, že je částečně egoista

Zamilovanost do 3.: chtěla bych aby mi to co **nejdříve řekl** a nechala bych ho jít. Totéž bych udělala já.

Andrej

...ve světě má člověk spousta pokušení, a ... To znamená těm pokušením odolat a tím, že **víš o tom, že to je nějaký člověk, kterej tě miluje a pokud ty miluješ jeho, tak by tě žádný pokušení nemělo - dostat** ... Když víš, že tam ten druhý člověk pro tebe bude a nikdy tě nezradí, když tam **cejtíš lásku samozřejmě. Musí tam být láska, bez toho to není možný.**

Můžeš s někým zažít krásný chvíle a úplně vášnivou, nějaký vášnivý období zamilovanosti a - všechno může být skvělý, ale (pak se v období, kdy ty budeš v krizi, ukáže, že se na tom nedá stavět)....

Viki

Jako emoce jsou krásný, je to krásné prožívat, je fajn, ale ono to tak za ty dva tři měsíce prostě vyprchá. A tam je dobrý prostě ten zlom si uvědomit, jestli jo nebo ne. Aspoň u mě. **Někdo se takhle zamiluje a miluje roky. Nevím, já to nezažila.**

Věrnost a nevěra

Matěj

Věrnost je pro mě důležitá. - Jako myslím si, že se dá nevěra odpustit, ale ten vztah už nebude nikdy jako dřív. Bude tam prostě nějaká díra v důvěře.

Ale hlavně teda si myslím, že šťastně zadaný člověk nemá potřebu si nic řešit mimo. To zase platí do určitého asi období, po nějakých patnácti letech nevím, jak to chodí. - Nikdy jsem to nezažil. A pak taky záleží, jestli to je jen sexuálně laděný jako fyzicky nebo je to nevěra i citová.... No citová je horší, tam se to blbě napravuje, když se někdo zamiluje do jinýho, a přestal milovat tebe to nemáš moc šanci - napravit. dokonce bych řekl, že třeba i ta nevěra je pořád stejně běžná. Jenom naše generace o všem mluví víc otevřeně. Jako ten vztah má určitě nějakou dynamiku, žejo. Tak když (-) v první fázi, když jsi zamilovaná, tak to vůbec nemusíš řešit, že. Potom, když ta zamilovanost odejde, tak jako ty priority v tom vztahu jsou úplně jiné než nějaká fyzická stránka a tak. (...) No a je taky věrnost a věrnost, že? když jsi dvacet let ve vztahu s jedním člověkem, tak už tě to asi sexuálně s ním moc nebaví, žejo.

Tomáš

Já kdybych někoho v uvozovkách podváděl, nebo měl doopravdy sex s někým jiným, tak to beru jako podvod jako sám na sebe, tyjo. Jakoby že už s tím člověkem nechcu jako pořádně být jako.

Třeba nevěra je podle mě známka toho, že tě nemá až tak hodně ráda, jak sis myslel a už si nikdy nemůžeš být jistý, jestli to neudělá znova.

Jindřich

Racionálně. Jakože - potlačuju emoce. Víím, že to není úplně, úplně skvělý řešení, ale stává se mi to často a jedinej způsob, kterej mi funguje je, že.. mám v podstatě aji často jako hrozně vtipný, nebo takový jako - trapně komický prostě věci, který dělám, aby se to nestalo. Například prostě vidím že, že ta holka prostě jeví o mě zájem a já bych ten zájem taky klidně měl, tak **začnu dělat racionální kroky k tomu, abysme se tomu vyhnuli.** Se snažím **jakokdyby dát hnedka jakokdyby, jakokdyby čistý karty a když tohle nefunguje, tak dělám hodně divný věci, aby se to nedělo, takový různé kroky, vtipný.**

Nela

Kdyby on mi nebyl věrný? No, tak to by mě pěkně naštvalo (ps.). Já nevím, no, jako já si tohle nedokážu moc představit. - Ale asi by mě to dost trápilo, kdyby mě podvedl. Že bych asi pochopila, že to má jinak, než já a že asi potřebuje mít někoho jinýho a mě by tohle rozhodně mrzelo, no. Asi bych dost přemýšlela nad tím, jestli je teda správně, abychom spolu byli.

Vít

myslím si, že v mém fungování **bych to neuměl**, že je pro mě jako lepší nořit se do té jedné ženy aktuálně. Jakože tím, že teď nemám dlouhodobý vztah, tak o tom můžu jako básnit, ale nejsem v té realitě vlastně.

/při zájmu o 3./ chtěl bych zvládnout rozvíjet ten vztah na nějaký rovině blízkosti a důvěry, ale měl bych z toho velkej strach, protože to vím, že to je jako, ty hranice jsou subtilní a sklouznout k něčemu, co by mohlo tomu druhému ublížit, by mě vlastně hodně bolelo. Jako primárně chci mít uzavřený kontrakt s tou partnerkou o tom, jaký to vlastně má být a vědět v jakých hranicích se jako pohybuju, tak abych jí neublížil, to je pro mě důležité.

Eva

to jako dost nabourá asi tu důvěru, ale asi by to záviselo na té konkrétní situaci.

Asi je to jako těžký no jako ta monogamie. **Ne asi těžký, pro mě je těžký odpustit, jako když asi by to bylo náročný, takže by to asi záviselo na konkrétní situaci.** - A stejně tak asi i já, i kdybych podvedla, tak bych z toho asi měla já sama asi dost jako takovej traumatickej zážitek, jakože bych si si to asi strašně vyčítala.

Eliška

dřív jsme to vnímala určitě jinak a teďka už si říkám, že nemá smysl si ty hranice postavit prostě teďka, aniž bych neznala toho druhého člověka, se kterým bych ty hranice chtěla nějak jako uplatňovat.

pro mě je jakokdyby důležitá věrnost v tom, co jsme si slíbili s tím partnerem, ale samozřejmě jakoby to vnímá nějak jinak, pro někoho už je nevěra nějaký dotyk nebo nějaký polibek osoby opačného pohlaví a pro někoho to je zase něco jiného, tak myslím si, že u mě je to tak, že ty hranice mám nastavené dost - tak nějak jako tolerantně (ps.) A vnímám to tak, že to, že někdo je zaujatý, nebo má nějaký kontakt s další ženou, tak to neznamená, že tu původní ženu má o to míň rád. Nebo nemusí to

znamenat.

Ondřej

A zároveň se člověk nemusí oprostít od věrnosti nebo přestat být **věrný tomu jednomu anebo několika partnerům**. Takže věrnost je jedna věc a monogamie je druhá věc.

nerozlišuju mezi věrností a závazkem. - Možná to jako neanalyzuju ty pojmy tak hluboce, abych v nich viděl rozdíl.

Martina

.. a já jako nevěřím tomu, že kdyby prostě mě chlap podvedl, že bych mu dokázala věřit. To je pro mě asi to důležitý. Ta důvěra. Myslím si, že když podvede poprvý, tak podvede podruhé, potřetí a já jako žena a ač je to tak prostě, tak mám evolučně, si myslím, v sobě dáno, že mi jde o to, aby ten můj chlap si neudělal dvacet dětí někam jinam a nedával prostě ten profit, kterej měl být pro moje geny někam dál.

Petr

Důvod pro konec: Nevěra. Když, jak jsem říkal, když potkáš někoho, o kom zjistíš, že je pro tebe lepší. - Nevím prostě - je to takovej **základní lidskej pud, že vždycky chceš jít za lepším.**

Andrej

světě má člověk spousta pokušení, a ... To znamená těm pokušením odolat a tím, že **víš o tom, že to je nějaký člověk, kterej tě miluje a pokud ty miluješ jeho, tak by tě žádný pokušení nemělo - dostat**

Věrnost: Došel jsem k závěru, že to je **bezpodmínečná** věc pro to, aby ten vztah fungoval. **Protože jakmile se nabourá ta důvěra, tak ten vztah potom bude už tím navždy poznamenaný a nikdy to nebude takový, jako předtím.**

je mi líto jako, že - že jsem, že jsem ji zranil, je to těžký, ty toho člověka nechceš zranit, miluješ ho, ale na druhou stranu, - když třeba nemáš uspokojený nějaký potřeby, tak je to pak těžký, co je správný, potom. Nebo asi vím, co je správný, ale jako, dosáhnout toho to není úplně jednoduchý, víš co, mockrát. Člověk má spoustu možností a těžko se někdy rozhodnout, těžko poznat, která z nich je ta správná.

Ida

nevím právě, jestli bych sobě si odpustila. Né, nechtěla bych ho podrazit a nechtěla bych... Já bych to brala jako podraz, protože, těžko, těžko bych to asi odpouštěla.

Viki

dost mě to uráží, když na mě někdo žálí.

Já nejsem naprosto žárlivý typ, takže jsem i věrný typ a (ps.) a už to tak nějak neřeším. Považuju to, že to mají všichni stejný. A je fakt, že občas narážím na trošku žárlivé partnery, no. Nevím, jestli úplně se jim dá věřit. Já jim nevěřím.

Dan

A bavili jsme se o tom a výsledek byl ten, že jako, že v pohodě, ale že je zvědavá, až ona bude mít něco takovýho, tak jak já budu reagovat, což jako nevím, žejo. -- Takže jako prostě v pohodě, no, že to nemá tak, jakoby že by kvůli tomu se chtěla pomstít, nebo prostě že by potřebovala udělat to samý. Ale bere to jako povolenku. Jako bianco šek, což já prostě jako musím akceptovat

/se 3./Jakoby ve mně si myslím, že moc jako ne, a samozřejmě u partnerky jako moc nevím, žejo, si myslím, že to může brát, že prostě - že to může ten vztah samozřejmě jakoby narušit.

A důvěra je samozřejmě, to že si říkáme, tak, jak to jakoby cítíme, jak je máme. **To není jako důvěra, že prostě vím, že s nikým nespím, nebo tadyto. Ale jakoby že jí věřím, že jako to, co říká, že tak jakoby je.** Že tam prostě není takový to už jako teda normativní očekávání, co znamená ta důvěra, nebo jako v co mám tedy věřit v tý důvěře.

Nina

Aby prostě nerandil s nějakou jinou holkou. To bych jako... to bych netolerovala. **A potom by šlo asi i o sdílení nějakýho, nějakých touh, nějakých cílů, myšlenek, času. Jako aby se tímhle způsobem svěřoval a věnoval někomu víc než mě.**

Nevěru bych se snažila vyřešit a prostě mluvit s ním o tom, že chci, aby se mi věnoval, aby se mi svěřil, mě řekl, po čem touží a neprobíral to s někým jiným. **A pokud by šlo jenom o sex, tak to bych jako vůbec... to bych brala no jako, netolerovala vůbec.**

Smysluplný vztah

Matěj

O: aby to bylo fajn, no.(-) Jednoduše, aby to bylo fajn. A konkrétně, konkrétně neočekávám nic. Prostě aby **mi, když už s někým budu, tak aby mi bylo, minimálně stejně tak dobře, jako je mi teď sám.** Radši líp, že.

že se máš na koho těšit, s kým sdílet příjemné momenty a tu radost z nich, ale taky ty nepříjemný chvíle, ve kterých by ti měl být partner oporou,

Linda

podpora. Že právě se můžu spolehnout, za druhé jakože mě ten člověk jako **podporuje**. Taky že se mnou tráví jako nějak čas, že prostě si dokáže třeba zorganizovat jako nějaký prostě svůj čas, aby mohl být prostě se mnou, jakože chodí mi prostě naproti a tak podobně. Jakože taková, **pozornost**, ano, to je to slovo

nějakýho pocitu jako skoro bezpečí, nebo nějaké jistoty a důvěry, jakože to mi asi chybělo předtím, že moc lidem nevěřím, tak aspoň někomu věřím

... porozumení, smysl pro humor, pocit sounaležitosti, jistoty, bezpečí, klidu ale i dobrodružství, takže asi přátelství..

Máš s kým jezdit na výlety..... Protože v nejhorším ti někdo jakože může pomoci, když nevíš.. A hlavně když prostě máš třeba nějaké zvláštní stav, když chceš někomu napsat, třeba jak se cítíš, nebo co tě zaujalo, tak jakdyby nemusíš úplně váhat

..... takové demokratické, nebo prostě. to..Ne otevřeně, ani ne volně, ale takové jakože na dohodu. Na nějaké toleranci, kdybych měla pocit, že to míří někam jinam, než kam mířím já, tak bych prostě se to snažila nějak vykomunikovat a doufal by, nebo prostě by na tom pracoval

působíš na někoho, někdo působí na tebe, což myslím, že je snažší asi když jsi mu fyzicky, nebo jakože prostě nějak přítomně v tom reálném čase na tom reálném místě jakože prostě je tam ta přítomnost. Protože mám pocit, že ty technologie to strašně zkreslují, víš, i když s někým komunikuješ přes různé skypy, telefony, cokoliv, ...tak najednou prostě je to jako, není to už právě to reálný, to je právě to, co mi v tom třeba chybí, že najednou ti chybí ta bezprostřední jako reakce, nebo prostě ten pohled na toho člověka jako když to říká

Tomáš

minimálně to, aby to oběma tem lidem vyhovovalo a aby jim aspoň připadalo nebo mohlo připadat, že je jim dobře.

Člověk musí být spokojený, tyjo a hlavně sám se sebou. A když je člověk spokojený ještě s tím druhým, tak je to nejlepší. Prostě takový bonus, no.

Jindřich

...abychom si rozuměli kamarádsky, abychom si mohli normálně v klidu prostě na tři hodiny jít ven a bavit se u toho, aby to nebylo prostě jen partnerský splňování nějakých požadavků a nějakýho jakože toho romantického a tak podobně, ale aby to bylo – Abychom spolu mohli trávit čas jako by to bylo s mým kámošem. To mi přijde hodně důležité.– A zároveň jako mít aspoň nějaké společné zájem a tím se dá potom ten vztah budovat. Aspoň jeden, ale čím víc, tím líp. **Něco, aby se na něčem vůbec dalo stavět.**

Jako taky **ochotu být pro toho druhýho. Jakože jít do toho naplno.**

Určitě jistotu, že se vždycky můžu o někoho opřít...jako takovej prostě záchytný bod, že prostě když je člověku špatně, tak že ví, že se může na někoho obrátit, kerej se mu bude snažit pomoci. Jakože dycky máš někoho, kdo tam je.

Nela

když je plný důvěry, respektu, lásky a zároveň každý žije i sám pro sebe, neztrácí svou osobnost/individualitu.

porozumění, nějaké společné komunikace, nějaká přiměřená inteligence, nějaká fyzická přitažlivost, pak psychická přitažlivost, to porozumění a nějaká jako vyspělost. Protože kdyby ten člověk byl mnohem nevyspělejší, ve většině oblastí, tak prostě ne, to bych nechtěla. Ani kdyby to bylo naopak, to je pro mě taky nepřijatelný, já potřebuju aspoň v něčem mít navrch, aby to bylo vyrovnaný. Žádná podřadnost, nikdy, nikdo. Ne já potřebuju, aby tam byla vyrovnanost. Takže třeba v některých oblastech je X. lepší a v některých oblastech jsme lepší já. A přijde mi dobrý se vzájemně obohacovat..... Pomáhat si. X

Třeba mě hodně chyběla blízkost, když jsme se viděli málo jako X. on je víc verbální, takže mu tak nechyběla, on spíš než blízkost potřebuje slyšet slova a nějak jako to verbalizovat. Takže tohle jsme museli řešit. Já jsem se naučila mluvit o svých pocitech, o tom co prožívám a on se naučil víc mě poslouchat a obejmout mě a být jako se mnou v blízkosti a neřešit všechno přes slova, ale je to pořád taková.. Pořád se to učíme.

Eva

důvěra. Někáká láska, neříkám, že zamilovanost, protože si myslím, že to jsou dvě jako rozdílné věci, ale určitě si myslím, že ta zamilovanost tam musí jako možná proběhnout nebo probíhá, ale láska. Nebo nějaký citový vztah, pozitivní, nemusí to být vždycky láska.

Aby respektoval, že v tom vztahu jsme pořád dvě jako osobnosti, dva jedinci, kteří se nějak vyvíjí, pak ten vztah se nějak vyvíjí a jsme prostě oba dva svobodní a v tom vztahu zůstáváme svobodní

Protože k němu mám důvěru, že i přesto, že ten vztah nebude dokonalý, tak že se bude snažit ho budovat dál, i přes jako, i to, že tam je prostě nějaký, nějaká citová vazba, doufám, že to je láska z obou stran...

že si můžeme říct jako všechno.

občas mi tam chybělo, že jsem o sobě **málo, dost málo věděli**, že jsme si třeba moc tak nepsali jako třeba každý den. Nebo já nevím, že X byl v jiném městě, jak jsme studovali, takže to bylo takový víkendový a já jsem mu to aji trochu vyčetla, že se mi jako moc neozývá, nebo jako, že to, že prostě **vztah taky stojí na komunikaci** dost,(ted' je to lepší) **Takže se spolu snažíme furt jako být v kontaktu**

Eliška

No tím, že se navzájem poznáváme, zjišťujeme, co nám vyhovuje nebo čemu věříme v těch vztazích a co si od toho vztahu slibujeme nebo co od něj očekáváme a pak je to hodně založené na komunikaci, na tom, co teda tomu druhému člověku teda vadí nebo nevadí, ale nejlepší je pro mě to vymyslet prostě společně, to jak ten vztah bude teda založený a ne jakoby, aby jeden měl jasno a ten druhý se přizpůsoboval.

když mám pocit z toho vztahu, že se navzájem můžeme posouvat někam a nějak se obohacovat, pak samozřejmě další aspekt je, že se podporujeme a právěže spolu komunikujeme a – což nás taky může někam posouvat, protože jakdyby když něco řešíme, tak můžeme dospět k nějakým závěrům zas jiným, než třeba kdyby třeba člověk řešil jenom něco sám v sobě.

ted' prostě víme, proč chceme být spolu, - takže jsme.

Prostě opravdu je potřeba ujasnit si, co ten člověk chce. A jestli se to pořád ještě doplňuje to, co oba chceme.

...pocit sounaležitosti. Přináší mi – blízkost, zázemí asi, spokojenost, porozumění, nějakou podporu.

určitě potřebuju právě tu **vzájemnou podporu**, to, že se nějakým způsobem prostě **motivujeme** k tomu, k nějakým pokrokům, nebo k nějaké práci na sobě. A to, že se nesnažíme na sobě nějak lpět, ale spíš jakoby – zachovat si určitou část svobody i v tom vztahu.

Vít

něco sdílet nějaký konkrétní čas, jezdit s někým jako na výlety,pozorovat růst ještě někoho druhého, což jako mě hází na mě zrcadlo na mě samotného, to je pro mě důležitý hodně. Je pro mě důležitý, že ve vztahu s ženou jakoby pozoruju boha mnohem víc, že to je, že v tom druhém vztahu přichází určitá podoba Boha mezi ty dva a je to pro mě jako spirituálně důležitý. A – a žena jako element mi jako pomáhá, být majákem v životě, jakoby přináší nějakou esenci dobra nebo víry, něčeho, co vlastně já jako neuchopuju nebo neumím úplně z mé podstaty a žena to umí jako často velmi přirozeně. Takže tohle je pro mě velmi smysluplný.

Pro mě je to nějaký pocit toho Boha mezi námi, to je jako hodně důležitá věc pro mě a pocit důvěry, důvěrného bezpečí.

Otevřená komunikace tvořící nějaký bezpečí. Důvěra. Důvěra je naprosto jako, důvěra a komunikace, verbální, neverbální, jakákoliv, ale prostě, musí tam být. A myslím, že i sex, myslím si, že bez toho bych to jako dlouhodobě nezvládl.

Komunikace. A rozhodnutí a rozhodnutí pro to být v tom vztahu. Jakože co je nejhorší, tak jako stále váhat, jako já nevím, jestli jo nebo ne, jakože to je něco, co ne nekonstruktivní.

Ondřej

... potom když, když se ti dva na sebe nějakým způsobem zvyknou a začnou si opravdu že, plně si důvěřovat, to není taková ta důvěra, která jakože si řekneš: „Jo, líbí se mi, já mu chci důvěřovat,“ tak tomu člověku důvěřuješ. Tak, to je jiná důvěra než ta, který vychází z té dlouhodobé – z toho **dlouhodobého spolunažívání a – trávení času a z, z toho, že člověk už tak nějak vnitřně, úplně hluboce cítí, že, jo, na toho člověka se můžu spolehnout, ten člověk stojí za mnou**. Tak to je asi, to je asi hodně důležitý, nějaký jako nebo nějaká jako důležitá situace. Ale není to nějaký bod zvratu, žejo, protože se to nestane ze dne na den. Ale je to ve vztahu asi hodně důležité.

Tolerance a schopnost vcítit se do toho druhého, což s tou tolerancí samozřejmě souvisí, když člověk se vcítí do potřeb druhého člověka a dokáže toho druhého brát jako jako v podstatě svobodnou svéprávnou bytost, která má právo na své nějaké názory a potřeby, no tak z toho pak vyplývá možnost tolerance. A jako těch věcí, které jsou nezbytné pro fungování zdravého vztahu je dalších tisíc, že jo, nějakých drobných nuancí a tak a určitě bych řekl, že dost zásadní je pro fungování nějakého partnerského vztahu, neříkám, že je to podmínka všeobecně, ale asi je to důležité, aby to fungovalo na té sexuální úrovni. Nějak. Každý to může mít jinak. Hm, každý to může mít s každým jiným jinak, že jo. A pro mě osobně je ještě hodně důležité rozumět si na nějaké názorové úrovni, na na úrovni, hm nějakých **hodnot, názorů na svět. Někaká taková myšlenková spřízněnost**

Anna

pocit toho bezpečí a toho, že mám někoho na koho se můžu obrátit, když mám ten problém. Jo, když třeba nevycházím s rodičema, tak vím, že prostě mám někde tu náruč...

nějakou prostě pevnost, někoho, kdo k němu patří, jo, a prostě já si myslím, že člověk je zvyklý žít ve dvou nebo v nějaký prostě tlupě lidí, že to nezvládne sám.

Jistotu mi přináší. Přináší mi i moji vyrovnanost, jo, že prostě vím, že se mám na koho, ani ne obrátit, ale prostě mám nějakou, něco prostě jistého, jo, že to není tak, že se vrátím prostě do nejménovaného pokoje xyz, ale vrátím se domů, kde mám prostě svoje zázemí a takovou část prostoru, kde se cítím dobře. Tak to mi přináší asi ten vztah. Přináší mi určitě lásku, si myslím, ať je to jakékoli pojem, tak takovej prostě příjemnej pocit a přináší mi to taky rozložení života mezi dva lidi, jako že si vzájemně pomůžete...No, spokojenost, no. Samozřejmě udělej si sám, není vždycky tím nejlepším. (ps.) Takovou oporu vlastně cítím většinou

prostě jde a udělá tu věc, kterou potřebuješ a vzájemně se prostě doplňujete, vzájemně prostě tvoříte ten nějaký pár, kterej může spolu fungovat. nechci prostě, aby chlap někde vařil, pral, myl nádobí, ale když prostě je třeba, tak si přeju, aby to udělal, jo. Nejsem nějaká extrémně založená na nějaký feministický věci, že chlap má být taky u plotny a dělat úplně stejně poměrově v tý domácnosti, ale myslím si, že by se asi v tomhleto měl nějak snažit. Něco prostě aspoň trochu, vynaložit nějakou svoji, svůj čas, no. Já prostě zárovku nevyměním, ale můžu se o to pokusit, žejo.

Já to prostě tak cejtím. Je to prostě pro mě emoční hledisko. Jako prostě pro mě není asi důležitý úplně vědět, co chci, ale důležitý je vědět, co nechci a když prostě vím, že tohleto nechci, tak to bych asi ukončila. V ten moment, kdybych věděla, že mě prostě, já nevím, chlap mlátí nebo že mě uráží a že mě ponižuje, to bych si prostě nenechala líbit.

Pořád vidět něco do budoucna nebo něco hledat nového, společně něco vytvářet.

Petr

když dva lidi mají společné cíle, ke kterým směřují a dobře si rozumí. Smysluplný vztah musí taky člověka bavit a to ve všech rovinách

Andrej

dyž máš vztah, vážnej vztah, tak máš člověka, kterej se za tebe postaví v jakýkoliv situaci a to oceníš zejména ve chvílích, když seš opravdu na tom špatně a když potřebuješ podporu, podporu, kterou ti ani kamarádi nemůžou dát. Potřebuješ tam toho nejbližšího člověka a to je prostě ten partner.

Vážný vztahy se dají budovat až potom, co se člověk najde, co dospěje, dostuduje a začne tak nějak v tom životě fungovat. U holek někdy kolem 25 třeba, u kluků po 30.

Tak ten vztah, nebo vztah, ta moje partnerka mi prostě dodává nějaký pocit bezpečí, jistoty, pocit cejtít se - doma. Jako - že ji cítím jako svoji rodinu. - Což je strašně dobře. A - taky je to člověk, s kým si umím představit mít děti.(ps.)

důležitý hlavně ta důvěra, to, že si ty lidi nebudou v ničem lhát, že budou vůči sobě otevřený, že tam bude nějaká tolerance, velká tolerance myslím. Schopnost kompromisů a láska samozřejmě.

že se o toho člověka se můžeš opřít a že ho znáš a že je to někdo, kdo tě nepodrazí, kdo tam pro tebe bude vždycky, by měl být teda.

Já se snažím obojí, snažím se udržet vztah, ale zároveň abych se v tom vztahu nepřipadal jak v kleci, jak - ve vězení, že mě to dusí, ne, v takovém vztahu bych nechtěl být. Ale člověk si musí ujasnit, a musí to vidět, kam to směřuje, prostě. Pro oba to musí být benefiční, ten vztah, nějakým způsobem. A těch pozitiv, ty pozitiva by měly **dlouhodobě** převažovat nad těma negativama. Pokud jsou oba schopní nějakých ústupků, nějakých kompromisů, tak vždycky najdou cestu, vždycky se najde cesta, aby se v tom realizovaly oba lidi. Ale je to samozřejmě obtížný a je otázka, je na lidech, když je to obtížný, tak - jestli tomu jsou schopní věnovat čas a snažit se, aby to fungovalo. Najít nějakou zlatou střední cestu. Spousta lidí bude volit asi raději - nějaký únik z takového vztahu, když viděj, že je to příliš obtížný.

Ida

No prostě pomáhá mi v nějakých krizových situacích, vždycky mi pomohl. Já jsem se snažila taky, seč mi síly stačily (ps.), ale on toho příliš nepotřebuje. Po této stránce je to taková stabilní skála, že prostě...No asi se doplňujeme třeba, že on je takový, jak jsem řekla jistě si v kramflecích a já taková pořád tápající

Tak ta podpora, jasně. To poznání se, ta společná práce na vztahu.

určitě se jako ten cit neoslabuje, jako možná se proměňuje, to asi bezpochyby, ale spíš myslím, že spíš se zvětšuje, no a že prostě má víc podob jakoby, že je intenzivnější, nebo že je spíš...— No. Jako je silnější, prostě jo jako jo, je to čím dál větší součást života toho jedince, asi bych tak řekla.

určitá "mocenská vyváženost" jako že jsou si oba rovni - nikdo není lepší nebo horší a oba to tak vnímají i když jsou jiní a podporují se v té jinakosti....

Smysluplný vztah je ten, který přináší oběma víc pozitivních aspektů než negativních.

taková empatie beze slov, co jsme si vypěstovali během těch let, že na mě třeba všechno pozná. Tak ta podpora, jasně. To poznání se, ta společná práce na vztahu.

Viki

důvěra, to znamená i, že toho člověka znáš, to se od toho odvíjí, jo. Prostě **když ti někdo nedůvěřuje, tak tě vlastně nezná**. To bych řekla, že je úplně to nejdůležitější důvěra to je i upřímnost.... A nemusí to být důvěra jenom otázky věrnosti a nevěrnosti. Pak je to otázka peněz třeba, rozpočtu, no, otázka prostě více věcí.

... sdílení, takové to souznění, pohoda, no že ten partner je vedle tebe, je ti vlastně takovou podporou. Je to i druh závislosti určitě na tom vztahu nebo na tom partnerovi

Dan

mám tam tu svobodu, důvěru, že si můžeme říct všechno a není to hraní rolí nějaký, je to prostě rovnost, nebo jako prostě pohoda.

vzájemná podpora, u ostatních vztahů je jí míň než v blízkých vztazích. Hlavně ta psychická, že tě někdo podporuje ve tvých cílech, jakože „to dáš“. ne materiální, tam jsem soběstačnej, ale výhoda je i u dělení praktických činností jako je nakupování.. Jo, když bude druhý v nouzi a bude potřebovat pomoci, tak jo. Záleží, jestli by ten člověk to dokázal zvládnout sám nebo ne. Jestli jo, tak ať si to zařídí, ale jestli je to něco, s čím bych zvládnul pomoc a co ona by sama nedala, tak jo.

A důvěra je samozřejmě, to že si říkáme, tak, jak to jakoby cítíme, jak je máme. To není jako důvěra, že prostě vím, že s nikým nespím, nebo tadyto. **Ale jakoby že jí věřím, že jako to, co říká, že tak jakoby je.**

upřímnost a otevřenost a aby to bylo založené na rovnosti a svobodě. Ne na genderových rolích jakože muž, žena, něco, co by bylo zvnějšku daný, ale na vzájemné dobrovolné dohodě. Důležitá je pro mě svoboda, možnost rozhodovat se sám, ne aby ten druhý měl očekávání, který tě svazují.

Upřímnost, důvěra, dostatečná svoboda projevat svoje potřeby.

Nina

kde není přehnaná žárlivost, kde jeden druhému důvěřuje a dá svobodu, takový kdy toho druhého chceš přesně takového jaký je, včetně jeho chyb...

Upřímnost a nějaká vzájemná tolerance.

lidi spolu musí umět **komunikovat a musí mít stejný životní postoje, nějaký stejný životní cíl a směr a úhel v pohledu na život.**

Autonomie, otevřenost a sebezrovoj vztahu – projevování a rozvoj individuality

Autonomie

(Jeli by na dovolenou sami bez partnera? – D., co by dělali, kdyby chtěli jet do zahraničí na půl roku a déle?– Z. + autonomie, pocit svobody ve vztahu)

Matěj

Z: Tak záleží, jak to bere jeden a druhý. Některý vztahy vydrží i delší odloučení, některý právě kvůli tomu můžou skončit. Ale

jestli je to dobře nebo špatně, to nevím. Já mám s odloučením problém, takže jediné s partnerkou.

D:Ze začátku vztahu asi ne, chci přece jet na dovolenou s někým, koho mám rád. Po nějakým čase možná jo, ale stejně, pokud si na dovolené lezeš s někým na nervy, tak to asi není tak úplně růžovej vztah. Někdo to možná má, ale nedokážu si přesně představit důvod, proč s partnerkou nejet na dovolenou a myslet si, že je to v pořádku.

No bojím se hlavně toho, že si na to zvyknu, být sám, na tu nezávislost. A pak se musíš přizpůsobovat tomu druhému, kterej má nějaký svoje zvyky. Takže nejlepší je asi čekat na úplně kompatibilní partnerku.

Ale ono je to všechno psychologie, žejo ty s tím člověkem můžeš v podstatě jako manipulovat. Ty, tím, že mu dáš víc volnosti, tak na druhou stranu ty mu ukazuješ, to že jsi jako cennej žejo, no a on si toho potom víc váží.

Linda

Myslím si, že každý vztah tak nějak tohle něco mění. Jakože člověka a tak nějak to vnímání jeho volného času. Že vlastně jo, jo, hlavně ten volný čas, to je něco tvého a můžeš si s ním dělat co chceš a ty to investuješ.. nebo ne, ne investuješ, to je hrozně blbé slovo.

Jakože je to nějaké omezení individuality. Jako nebo ne nějak asi úplně hrozně silné, ale prostě; už jakokdyby člověk nemá jen totálně nějaké, jako sobecké asi no, jako individuální cíle, že prostě být někde a něco vidět a potkat tadytyhle lidi a už se třeba zaměřuje i na to, jestli tam bude ten další člověk, a jestli je to něco i jako pro něho a jestli jako to bude prostě taková jako dohromady jako zajímavá věc prostě. Jakože myslíš že na nějakou prostě potřebu i toho druhého člověka, vlastně. Což je vlastně bizarní.

Já právěže spíš vnímám to, jako jsem jako hrozně ochotná to kdykoliv to rychle jako vzdát a zabalit (smích). Ale jako samozřejmě vnímám to, že do toho jako investuju docela dost času; že vlastně i to, co bych mohla jako využít na nějakou prostě svoji vlastní nějakou, nějaké sebestudium, nebo prostě něčenebo nějakou práci, tak dost často to opustím a a jdu jakože se věnovat.. nebo prostě jako být s tím druhým člověkem.. což je vlastně udržování toho vztahu. (pauza)Takže ano, leze mi to dost do času, rozhodně.

zvykání na sebe potom už je náročné. Pokud jsi zvyklá žít sama jenom s občasnými návštěvami někoho, tak je potom problém třeba ve třiceti, když už máš zažitý svoje vlastní stereotypy, přizpůsobovat se stereotypu někoho jiného

nefandím úplně vztahům prostě na dálku, prostě přijde mi, jakože je to moc už takové, jako že už je to prostě moc nějaká iluze, prostě něčeho, nějaká vzdálená jakože iluze, jako je to asi hrozně romantické a všechno, ale není to úplně jako prožívané.

D:zrovna v tento moment bych to asi udelat nechtěla, protože jsme se dlouho nevideli (on zije v P. a ja v O. uz nekolik mesicu, pozn.), ale po nejaké době opet stravené společene je možné, že bychom se domluvili, že by to slo. s nějakými návštěvami, v ideálním případě

Z:myslím, že ano. půl roku je dlouhá doba. na několik měsíců bych rozhodně odjela, nebo on. už jsme to tak párkrát udelali. tak do 3 měsíců mi to přijde v pořádku úplně. půl roku už by vyžadovalo nějaký delší rozhovor, slo by konkrétní situaci.

Nela

Už jenom z toho důvodu, že když chci toho druhého poznávat, tak se pořád musím rozvíjet a někde se posouvat, protože ten druhý to taky dělá. A myslím si, že jako to není spojený, že mám prostě vlastní život, - abych byla právoplatnej člen toho vztahu.

Já si prostě myslím, že já, moje osobnost a můj seberozvoj jsme jako mimo ten vztah. Nebo jako není to ovlivněný tím vztahem.

D:kdyby jel on sám. tak bych žártila a byla trochu našťavaná. ale záleží na okolnostech. přes to všechno bych mu to snad i přála.. kdybych chtěla jet a X. nemohl jet se mnou, tak bych jela i tak. ale bylo by mi smutno a líto toh, že nemůže jet taky. asi bych se cítila i trochu provinile

Z:to chci, X. zatím neví. nevím, co bychom dělali. to bychom museli spolu hodně o tom mluvit. asi bych kvůli němu přemýšlela, jestli jet nebo ne. asi záleží, jak daleko by to bylo

Eva

D:asi by to záviselo na okolnostech. Asi jo.

Z:Kdyby se to stalo, jeli bysme spolu.

Jako sdílíme spolu většinu věcí, ale myslím, že je normální, že má každý svoje tajemství. že neříká vše. o tom je i ta partnerská důvěra.

jako ovlivňování tvoji úplně základní identity jako tělesné, tak do jaké míry pak třeba ovlivňuje i tvoji psychickou identitu, mi pak došlo. Takže jako asi jako aby mě ten člověk nechtěl změnit, nebo si mě utvářet tak nějak úplně jako podle svého obrazu. Aby respektoval, že v tom vztahu jsme pořád dvě jako osobnosti, dva jedinci, kteří se nějak vyvíjí, pak ten vztah se nějak vyvíjí a jsme prostě oba dva svobodní a v tom vztahu zůstáváme svobodní.. No to je to, co si na něm strašně teďkom jako vážím. Konkrétně tenhle vztah je prostě jako fajn. (-)

Eliška

Takový pocit mám vždycky, jo v podstatě, že můžu odejít.

Z: promluvila bych si o tom s partnerem a snažila se mu vysvětlit svůj postoj a zjistit jaké plány má on
D: jela a cítila bych se na jednu stranu nejistě, kdybych s sebou neměla člověka, na kterého se můžu spolehnout, ale na druhou stranu bych nejspíš byla otevřenější a navázala víc kontaktů s ostatními lidmi. partnerovi bych samostatnou dovolenou taky tolerovala..
když ten druhý chce dělat, něco, co nechci já, nebo nechce dělat něco, co chci já, tak ho k tomu až tak moc nepřemlouvám a spíš se snažím sama - to nějak realizovat, buďto jakoby s jinými lidmi a nebo jakoby sama úplně a pakliže on je s tím v pohodě a nemá s tím problém, tak to je pro mě jakdyby dobré řešení celkem
někdy bylo období, kdy to pro něho nebylo prioritní, kdy měl jiné věci, které pro něj byly důležité, takže potom to k nějakému většímu zlepšení nevedlo. Ale tím, že jsem se s ním o tom bavila, tak jsem se potom podle toho zařídila.

Vít

Jako to pro mě je ten závazek. Že – že ta má svoboda je ohraničena svobodou toho druhého. A když tomu ublížím, tak mu ubírám na svobodě často.

Ondřej

Svobodně se cítím díky tomu, že s tou ženou společně osvobozujeme náš vztah od lpění na naší svázanosti a vzájemně si připouštíme a umožňujeme, ba navíc podporujeme hluboké emoce a vztahy s dalšími lidmi.

D: Ano, jel bych. Jel bych rád s ní, ale určitě bych si to užil i bez ní.

Z: Tak bych to udělal a očekával, že mě v tom podpoří... co se týká jí, jistě by k tomu měla důvod, podpořil bych jí v tom, aby jela za svým snem. Jestli by to bylo slučitelné s dalším rozvíjením našeho vztahu, to by se uvidělo během toho.

Tolerance – a schopnost vcítit se do toho druhého, což s tou tolerancí samozřejmě souvisí, když člověk se – vcítí do potřeb druhého člověka a – dokáže toho druhého brát jako – jako v podstatě svobodnou svéprávnou bytost, která má právo na své nějaké názory a potřeby, no tak z toho pak vyplývá možnost tolerance.

Anna

D: Párkrát jsem byla na tripu s přáteli bez partnera, považuju to za normální. A on má stejné možnosti

Z: Zahraniční stáž je v pohodě. Z obou stran, Půl roku už je trochu na hraně "moc"

Jo, najdeš si něco, co je prostě tvého a to jako samozřejmě můžeš dělat a to je tvůj osobní rozvoj. A to, že ti nefunguje tvůj osobní rozvoj je trošku jako problém v tobě a ne jako ve vztahu, si myslím, no. Že ty se někde zapoklíčkuješ, ve spokojený domácnosti, žena v domácnosti a nejdeš dál.

Petr

D: zatím jsem nebyl, ale asi by mi to nevadilo, kdybychom se třeba zrovna na konkrétní dovolené neshodli. Beru to ale spíš jako minoritní dovolenou (týden v horách/u moře). Hlavní dovolenou bych asi tak nechtěl

Z: neměl bych s tím problém ani na jednu stranu. Ideálně ale bych jel s ní / ona se mnou

Andrej

Já se snažím obojí, snažím se udržet vztah, ale zároveň abych se v tom vztahu nepřipadal jak v kleci, jak - ve vězení, že mě to dusí, ne, v takovém vztahu bych nechtěl být. Ale člověk si musí ujasnit, a musí to vidět, kam to směřuje, prostě. Pro oba to musí být benefiční, ten vztah, nějakým způsobem. A těch pozitiv, ty pozitiva by měly **dlouhodobě** převažovat nad těmi negativami. Pokud jsou oba schopní nějakých ústupků, nějakých kompromisů, tak vždycky najdou cestu, vždycky se najde cesta, aby se v tom realizovaly oba lidé. Ale je to samozřejmě obtížný a je otázka, je na lidech, když je to obtížný, tak - jestli tomu jsou schopní věnovat čas a snažit se, aby to fungovalo. Najít nějakou zlatou střední cestu. Spousta lidí bude volit asi raději - nějaký únik z takového vztahu, když viděj, že je to příliš obtížný.

Ida

Z: Pokud by to bylo dočasné řešení, tak neměla. Pokud by to bylo na ...naš produktivní věk nebo já nevím, prostě na dlouho, tak asi měla trošku. Jsou místa, kde bych třeba nechtěla být, ale jo, jasně, na rok, na dva měsíce, jak třeba v práci hrozí. Tak s tím nemám problém.

člověk by občas chtěl, aby tam pořád nebyl, že?

mě dost ovlivnil nebo jeho rodina mě dost ovlivnila třeba ve výběru školy i ve věcech jako právě volnočasových aktivitách a tak. Takže jo. Já bych třeba se víc věnovala těm věcem, co mě bavily, kdo ví. Jako já pořád příležitost mám, ale možná je to jenom... určitě teď už je to jenom moje lenost, že je třeba nedělán do té míry. Třeba bych, já nevím, těžko říct žejo, to je kdyby...

D: Byla jsem sama na dovolené. Sice už je to pár let, ale nebylo v tom nic, co by mělo působit problémy. Partner má taky dost koníčků a taky jezdí sám - spíše tedy na víkendové akce, ale ani delší doba by mi vůbec nevadila. Je to jen o škádlení, že jeden si jede někam užívat dovolenou a druhý trčí doma.

Ale, to je příliš selfish, příliš sobecký, na to takhle myslet. Jak říkám, v paralelním vesmíru bych si to zkusila, ale v reálném

životě..

No tajemství asi nemáme - jakoby ve smyslu kostlivce ve skříni. Tajemno ve vztahu důležité pravděpodobně je - ale když spolu dva bydlí a znají se několik let, tak to úplně nejde. Ale asi chci trochu zachovávat určitou hranici soukromí.

Z: To jsme v jednu chvíli i reálně zvažovali - to zahraničí. David uvažoval o stáži a já v té době měla poměrně čerstvě po škole, nikde nezakotvená. Tak bych jela s ním. I pro mě by to byla zajímavá zkušenost. Ale nakonec to nevyšlo.

Dan

upřímnost a otevřenost a aby to bylo založené na rovnosti a svobodě. Ne na genderových rolích jakože muž, žena, něco, co by bylo zvnějšku daný, ale na vzájemné dobrovolné dohodě. Důležitá je pro mě svoboda, možnost rozhodovat se sám, ne aby ten druhý měl očekávání, který tě svazují.

D: jel bych, a stejně tak ať jede partnerka, nemusíme být pořád spolu. samozřejmě bych se cítil podle situace, někdy bych chtěl třeba jet taky a někdy ne... takže mohou být různé situace

tak každý by měl mít i něco svého, jako nemuset sdílet všechno je důležité, nikdo nechce být pod kontrolou, ale tajemstvím bych to nenazýval

to by asi záleželo na konkrétní věci a na konkrétním problému, a jak moc by mi to vadilo, asi bych se snažil tu věc přijmout jako fakt a asi bych nechtěl změnu po tom druhém

Z: to bych řešil, kdyby to nastalo podle situace

Nina

D: Asi bych nejela. ani neumím říct proč. X by jel a mě by to nevadilo

Z: Asi by to byla prostě zkouška pro náš vztah. Odjela bych, X. by zůstal tady, a buď by to vydrželo, a zvládli bychom na sebe čekat, nebo ne. Je totiž dost možné, že třeba on, jakože je to naopak, třeba jeho doktorandská stáž, třeba na půl roku, čtyři měsíce, já nevím, tak já má práci a odjet s ním nebudu moct, tak prostě jak jsem řekla. Rozhodně to není tak, že bychom si řekli „ted'ka si dáme pauzu a každé si jde a to co se stane za toho půl roku, se nepočítá“. (ps.) To prostě určitě ne. Ale, no, tak jak jsem řekla, byla by to zkouška prostě taková.

Kdyby to bylo na delší dobu než na ty čtyři měsíce...mmm... to je dost těžká otázka a řešili jsme ji jako už i spolu, víckrát, ne kvůli doktorátu, ale kvůli práci a stejně na ni neumím odpovědět. Prostě já mám o něho zájem, a zároveň o práci a znamenalo by to pro mě prostě vzdát se hodně. - Až by to bylo reálný, tak bysme řešili, jestli by to opravdu stálo za to.

X. mi v ničem nebrání. Co bych chtěla dělat, udělám. Takže moc si toho už nepředstavuju. Kdybych chtěla jít studovat doktorát v oboru, v kterém pracuju, klidně bych mohla. Kdybych chtěla investovat svůj čas do sportu, neříkám, že vrcholového, ale prostě dělat, věnovat se sportu, tak vím, že bych mohla.

Otevřenost a sdílení

Matěj

Myslím, že pokud se člověk bojí druhému něco říct, tak ten vztah není ok. Tzn, ideálně je sdílet s partnerkou všechno, pokud to unese

Linda

když chceš někomu napsat, třeba jak se cítíš, nebo co tě zaujalo, tak jakdyby nemusíš úplně váhat

Nela

myslím, že sdílíme, co je potřeba, co ten druhý potřebuje vědět nebo chce. ale tajemství to nevím, jestli je důležitý mít. asi jak se víc poznáváme, tak postupem času zraje náš vztah pro tajnější věci, co si říkáme.. s rostoucí důvěrou.. ale vlatně nad tím tak nepřemýšlím. já nepotřebuju mít tajemství. asi. X. asi jo. si myslím. ale nevím.. i když třeba svůj deník bych mu nedala přečíst.

Eva

...prostě vztah taky stojí na komunikaci dost, že spolu ti dva komunikují, takže jsme spolu dost málo komunikovali. A to si myslím, že na tom teďka, že je to jako lepší, i když jsme každé v práci, každé v jiném městě, když jako večer jsme v Olomouci, tak stejně se jako vidíme. Občas nám to třeba nevyjde. Takže se spolu snažíme furt jako být v kontaktu sdílíme spolu většinu věcí, ale myslím, že je normální, že má každý svoje tajemství. že neříká vše. o tom je i ta partnerská důvěra.

Eliška

není pro mě důležitý sdílet všechno, ale čím víc toho můžu a chci sdílet, tím je to pro mě lepší, stejně tak jsem ráda, když funguje partnerovo sdílení.

Ondřej

spousta krizí v partnerských vztazích vychází z neupřímnosti na straně jedné nebo druhé nebo na straně obou. A ta neupřímnost může být nejenom ... vůči partnerovi ..., ale i k sobě samému. Na základě těchto neupřímností vznikají nedorozumění, nepochopení a ...otevřenosti... se podařilo zažehnat krizi.

Ano, myslím si, že sdílet všechno je velmi důležité pro to, aby byl vztah co nejzdravější.

Anna

Rozhodně si myslím, že je dobře si o tom povídat a řešit ty svoje pocity, protože to je pro mě ve vztahu asi taky dost důležitý. Jo, řešit nějaký, jak se cítím, jak to vidím. Jo, vím, že je to někdy těžký, vím, že taky někdy se to strašně snadno zvrhává ve výčitky, A jde to prostě tady ten pigpongovej míček, ale myslím si, že je to pořád docela důležitý, to říkat. A hodně často se to zvrhává tady v ty supervýčitky, no. A to se pak hodně hromadí tyhle výčitky, je to potom jedna výčitka za druhou. Takže je lepší o tom mluvit a vyřikávat si to a vlastně jako posílat pryč. Odpálkovávat ten pigpongovej míček.

Petr

asi ty důležitý věci sdílet, ale nějaký tajemství drobný asi nevádi

Ida

No tajemství asi nemáme - jakoby ve smyslu kostlivce ve skříni. Tajemno ve vztahu důležité pravděpodobně je - ale když spolu dva bydlí a znají se několik let, tak to úplně nejde. Ale asi chci trochu zachovávat určitou hranici soukromí.

třeba on není na to kecání, prostě moc nemluvíme, tak moc jak bych si přála, což asi muži prostě tak mají, no. Nemaj rádi to okecávání, takže možná trochu víc upřím..., komunikace. No to je asi všechno. Jako my si nelžem, upřímnost tu roli nehraje, ale ...možná hraje, protože občas něco neřeknu občas, že jo. Takže to je takový zatajování.

nějaký svoje..., něco rozpitvávat, jo. Já si myslím, že to není nic zásadního. Třeba mám nějaký ty hloupý nálady, prostě není třeba to rozpitvávat, já si to vyřeším sama. Ale někdy třeba, fakt jasně komunikovat ty představy o tom bydlení, představy o těch dětech, představy o těch věcech, no protože možná mám pocit, že to někdy neříkám dost jasně, třeba? Člověk občas myslí, že náznaky stačí a třeba nestačí. Pak jsou z toho nedorozumění, takže to je asi tohle. Jinak co – možná nějaký společný zájmy, protože mi třeba něco vadí.

Dan

tak každý by měl mít i něco svého, jako nemuset sdílet všechno je důležité, nikdo nechce být pod kontrolou, ale tajemstvím bych to nenazýval

Jedna věc je, co člověk říká a druhá věc je, co cítí. **Že to není jen jenom upřímnost ke mně, ale ten člověk sám k sobě.** Že to není takový to jo mě to prostě „jo, mě to prostě nevádi, je to prostě v pohodě a ve skutečnosti to toho člověka ***“. **Že to není jen upřímnost ke mně, ale že se ten člověk vyzná v sobě. A to samozřejmě to podle mě nikdy nemůže být tak jako úplně stoprocentní.** S jinejma lidma to bylo v pohodě, ale pak je to třeba sralo, já nevím, že se s tím nikdy nemohli smířit. Ale u X. to je tak, si myslím, že, že jako co řekne, tak to tak je. Že to není nalhávání si, přesvědčování se.

A důvěra je samozřejmě, to že si říkáme, tak, jak to jakoby cítíme, jak je máme. To není jako důvěra, že prostě vím, že s nikým nespím, nebo tadyto. Ale jakoby že jí věřím, že jako to, co říká, že tak jakoby je. Že tam prostě není takový to už jako teda normativní očekávání, co znamená ta důvěra, nebo jako v co mám tedy věřit v ty důvěře.

Nina

sdílíme všechno, i když ja si myslím, že i v partnerství může být tajemství.

Volba - rozhodnutí právě pro tohoto jedince jako partnera

Linda

nevím, bude znít moc špatně, když bych řekla, že jsem to prostě chtěla zkusit, a jakože dát tomu prostě nějaký čas, jestli to půjde nebo ne?

Jindřich

to byla souhra, souhra mnoha vtipných situací a náhod. Že jsme byli oba dva zrovna v situaci, kdy jsme byli otevření, otevření, hodně otevření. A myslím si, že teďka už bysme vůbec tak otevření nebyli. Že byla akorát situace, že vlastně oba dva jsme byli docela čerstvě po rozchodu, dlouholetým, a tak, tak nám to bylo tak trochu jedno. A - i když jsme se dali dohromady, tak to nebylo takový, jo jakože, vzplanutí prostě v opilosti a potom další den jsme si říkali „tyjo a co s tím“, no jo, tak jako. Ale jakože nebylo to úplně takový to jakože „jó, bomba, totální bomba“, ale prostě oba dva jsme byli takový maličko vlažní, z toho, že jsme si nebyli jistí, že co to sakra děláme. A že to byla jenom jakože souhra náhod.

Nela

No není to takový, že ve chvíli, když někoho potkám, tak si řeknu, to je přesně ten člověk, se kterým budu celý život. Já ani nevím, jestli s X. budu celý život.

to je ten proces. Že prostě, že se to vyvíjí, tady tenhle pocit, že jako ze začátku musí být ta zamilovanost, která prostě se prolíná s těma autentickým přitažlivostma a prostě když to funguje dál, když funguje i různý řešení problémů, když funguje komunikace, a když se podaří být na stejné jako vlně, nějaké úrovni, když víš, co on ví a co on potřebuje k rozvoji, nějak jako navazování toho citu. Nějak jako navazovat vnitřní kontakt, to je hrozně důležité. Přitahuje mě víc a víc, čím víc toho člověka poznám a nemám v hlavě žádný další muže. Protože tadyto je pro mě ta jako velká, velká intimní náročnost. Jako nedokážu si představit, že bych tolik energie jako věnovala ještě někomu jinému. A zároveň to jako je, že tu energii tam chci dávat.

Eliška

musí něčím zaujmout, ať už vzhledem nebo jakoby svým vystupováním, - určitě mi s ním musí být příjemně, a prostě tak, chci s ním trávit čas, tak to vyzkouším a uvidím, co z toho bude

Vít

Intuice hlavně. Jo, primárně. Protože se vlastně vůči mým obavám a nejistotám, pokouším se mít trpělivost, protože myslím si, že to jsou věci, který jsou proměnlivý hodně. A vlastně nejsou tak důležité. Jako nemám žádný jako jasný indikátory.

Andrej

No to bylo **spontánní** a myslím, že aji z její strany.Prostě my jsme se na Erasmu seznámili, bylo nám spolu dobře, nějak jsme tam spolu fungovali, bydleli jsme tam spolu, a bylo nám spolu dobře a pak jsme v tom pokračovali. A nikdy jsme neplánovali, od samýho začátku, že bysme si řekli, tak teďka spolu budeme chodit, protože by to mělo nějaký důvod. Prostě to tak vyplynulo a nakonec se ukázalo, že nám je spolu fajn. Ale je fakt, že zaujala mě, ještě předtím, než jsme spolu začli něco mít, tak mě zaujala už od prvního pohledu nějakým charismatem, který má.

...v tom krizovém období, ne vtom období, kdy všechno funguje skvěle, ale naopak, kdy přijde nějaký velký test pro ten vztah. Pak se ukáže, jestli ten člověk – Jestli to ten vztah ustojí, jestli to ten vztah ustojí. Když víš, že tam ten druhý člověk pro tebe bude a nikdy tě nezradí, když tam cejtíš lásku samozřejmě. Musí tam bejt láska, bez toho to není možný.

Kompatibilita, ideální partner (p.) a kompatibilita

(věří na ideálního partnera? (id.p.)

Matěj

No pro mě je to nějaká **intelligence a taky vzhled**. Je to trochu povrchní, ale mám pak problém nekoukat po cizích holkách. Co se týká intelligence, tak aby se s ní dalo bavit

(na ideální partnerku věří) Jasně, jasně. Tak kdybych tomu nevěřil, tak bych zůstal s tou první, ne?

Aby splňovala moje představy - sdílela podobný názory, který se samozřejmě časem mění, to znamená, že by je měnila se mnou, nebo by mě dokázala přesvědčit, že mám změnit já ty svoje. No dál asi, že **by měla stejný zájmy, nebo nějaký co by se vzájemně nevylučovaly**, byla by hezká a mohl bych ji důvěřovat; byla by mi oporou a podporovala mě v mém snažení, teď myslím teda především pracovním.

Linda

nějaká kompatibilita lidská. Jakože třeba **smysl pro humor** mi třeba vyhovuje, **máme se neustále o čem bavit**, což je, což je super, jakože mám pocit, že to není úplně pravidlo, co by fungovalo vždycky pro každého. A jakože i ten jeden toho druhého vždycky prostě poslouchá, což vlastně to je jako ten **zájem** prostě jeden o druhého. .

Tomáš

Neexistuje žádná pravá osoba pro vztah. Jde o souhru mezi lidma....Vzhled, ten by neměl hrát hlavní roli, ale je to důležitý.

Jindřich

abychom si **rozuměli kamarádsky**,, aby to nebylo prostě jen partnerský splňování nějakých požadavků a nějakýho jakože toho romantickýho a tak podobně, ...Abychom spolu mohli trávit čas jako by to bylo s mým kámošem. ...

A zároveň jako mít aspoň nějaký společnej zájem a tím se dá potom ten vztah budovat. Aspoň jeden, ale čím víc, tím líp. **Něco, aby se na něčem vůbec dalo stavět.**

Mě se třeba jako ověřilo, že **hledám partnerky, který jsou hodně blízky mojí mamce**, protože s ňou mám dobrý vztahy, mamka je pro mě prostě takovej polosvatej člověk,A – **jako víc nebo míň, to je jedno, ale že třeba je to potom jednodušší, si vybrat. Jakože ideální partner je podobnej něčemu, co tě, co tě těší. Že něco v tobě naplňuje a přijde ti že, takhle by to teda mohlo fungovat.** ... Ale fakt jakože u tý mámy vím, že to je prostě ženská, se kterou bych taky klidně žil, kdybych si to mohl představit prostě takhle, že prostě fakt je dobrá. A takže se mi prostě automaticky stává, že ty **ženský vlastně, se kterýma jsem vydržel dlouho, měly fakt něco z mámy. A docela dobrý ověření bylo to, že si vždycky rozuměly** (s mámou) **Že ideální partner je ten, kterej splňuje aspoň kousek z toho života, kterej si dokážeš představit. Ale nemusí to bejt všechno,**

ty si prostě plánuješ vztah a **snažíš se najít ideálního partnera, najdeš ho**, nebo třeba, funguje to v rámci možností a funguje to dobře a – ty si říkáš paráda a najednou přijde dítě a je to jakokdybys začala ten vztah budovat úplně celý znova.**Proto mi taky přijde blbost jakože ideální partner, no jako fajn, může bejt ideální jako na partnera, ale potom, jak máte spolu dítě, tak zjistíš, že ideální prostě není.** (-) Prostě občas něco přijde a ovlivní to ten vztah zásadně.

Nela

nějaká přiměřená **intelligence**, nějaká fyzická přitažlivost, pak psychická přitažlivost, to **porozumění** a nějaká jako **vyspělost**.Ne já potřebuju, aby tam byla vyrovnanost. Takže třeba v některých oblastech je X. lepší a v některých oblastech jsme lepší já. A přijde mi dobrý se **vzájemně obohacovat**. Pomáhat si. X. je třeba šíleně upjatý a třeba až moc úzkostlivý v té práci a já jsem jako až moc volná a neorganizovaná a v tomhle se prostě můžeme, jak jsme ty extrém, tak se můžeme obohacovat. (s.)

No jako já věřím na to, že **někteří lidi se k sobě hodí víc, než jiní**. Takže věřím, že **někdo může být ideální z nějakého vzorku, protože ostatní prostě nesplnili ty požadavky**. Jako myslím si, že se současným partnerem jsme hodně kompatibilní. **Zatím jsem nenarazila na žádnou jeho část, která by se mnou byla tak nekompatibilní, že bychom to nedokázali řešit nebo o tom mluvit spolu.**

Eva

že to neberu jako, toho člověka neberu, že je prostě úplně báječněj, nebo já nevím. Tak pubertální, tak platonicky, že to člověk nebere, ale že možná v tom vztahu je víc věcí, takový to **kamarádství**. Není to takový to jako platonický zamilování, jak to říct..

to jsme taky řešili, jakože že jestli taková ta osudový, že prostě jeden člověk je ten pravej, si nemyslím. člověk není jako povahou, nedokáže být robot, aby byl ideální. Aby byl vždycky milý, vždycky pozorný, vždycky prostě jakoby.. Vždycky má prostě nějaký mouchy a neexistuje ten pravej, jako nebo, stejně jako neexistuje horoskop. Nebo nevěřím na horoskopy, tak nevěřím na toho pravýho, to je prostě divný.

Vít

Tak je to o tom, že mám pocit, že si rozumíme. Mám pocit, že jí můžu říct cokoliv. Mám pocit, že ona mi dovoluje si říkat cokoliv, že mi **důvěřuje**. Je to vlastně navázaný na tamto. Protože mám pocit, že tadytyhle věci mohou být nástroje k tomu, překonat nějaký jako, že není a já nejsem, hlavně já nejsem jako dokonalej.

Ondřej

Někde v koutku duše věřím, že někde někdo jako ideální existuje a nejspíš to, nejspíš ta víra – ta víra je jako úplně podvědomá a iracionální, ale uvědomuju si, že člověk tak jako tak, ať už se dá dohromady s kýmkoliv, tak vždycky, vždycky v tom partnerském vztahu budou nějaké, nějaké nesrovnalosti prostě, rozepte, něco co, v čem si ti dva nesednou. A samozřejmě, ten ideál nespočívá v tom, že ti dva nebudou mít žádné problémy spolu, navzájem, ale že ty problémy jsou schopní si vyřešit, že, že s nima **dokážou nějak konstruktivně pracovat**. To je asi, to by byla asi ideální partnerka, anebo ty problémy ... řešit.

Anna

Asi jsem na něj věřila (ps.) a myslím si, že je to blbost.

Petr

Mm - asi – ideální, tak, může existovat, ale potkat ji.. po patnácti, dvaceti, třiceti letech, žádná nebude úplně stoprocentně ideální. Prostě na začátku to vidíš jakože úplně super a pak prostě se najdou nějaký projevy nesouhlasu.

Andrej

My jsme totiž každé trochu jiné, Já mám rád, já jsem prostě spontánní, rád cestuju, rád dělám šilený věci.. A ona je spíš taková praktická; jo, my se jako doplňujeme...

Můžeš s někým zažít krásný chvíle a úplně vášnivou, nějaký vášnivý období zamilovanost a - všechno může bejt skvělý, ale pak se ukáže, že to ten člověk není, v tom krizovém období, ... Když víš, že tam ten druhý člověk pro tebe bude a nikdy tě nezradí, když tam cejtíš lásku samozřejmě. Musí tam bejt láska, bez toho to není možné.

Ida

No asi se doplňujeme třeba, že on je takový, jak jsem řekla jistě si v kramflecích a já taková pořád tápající přístup prostě, aby byl dost podobnej, no (ps.). Aby on to měl taky tak, prostě mě má napořád (ps.). To pro to udržení vztahu je důležitý. Jako nemůžu říct, že jsou to nějaký společný zájmy, protože jich mnoho nemáme, nemůžu říct, že je to nějaký společný smysl pro humor, ten taky **není úplně stejný nebo vkus** nebo cokoliv... V tom se dost lišíme, ale stejně nám to nebrání být spolu spokojení. To je asi o..., o temperamentu taky trošku, není takovej nějaký (s.) společenský člověk nebo, to je taky špatný slovo, nenapadá mě lepší – extrovert. To jsme spíš samotáři. **No prostě to sladění těch povah asi a těch svétanázorů (s.), vztahonázorů.**

Dan

myslím si, že bych se spíš musel změnit já a jakoby nějaký moje hodnoty, než prostě jakoby že by přišel ideální partner, teď prostě jako jsem tady. A musel bysem asi změnit jakoby něco v sobě. Anebo by se musely změnit nějaký materiální okolnosti, ale nemyslím si, že by to (třeba dítě) ale nemyslím, že bych tomu věřil třeba za, že bych to třeba za deset let třeba cítil stejně. ...

Nina

Asi ho ten partner musí něčím přitahovat, něco mu musí dávat. **Musím na něm vidět, že, ví, co dělá, že má vlastní názor prostě, že je schopnej se o tebe postarat, když je ti blbě, že - víš, že mu na tobě záleží.** Není důležité, aby ti nosil kytky, není potřeba neustálé zamilovanosti . **je to o pozornosti, ale nemusí bejt neustálá. X. třeba je empatický a třeba nedává najevo takovou náklonost jako třeba jiní.**

Prostě každý je nastavený jinak a - určitě není hodně partnerů, aspoň pro mě, každý má prostě nějaké životní cíle a rozhodně bych nebyla s někým, kdo má úplně opačné.

...Třeba můj předchozí partner de facto byl, že by se dalo říct, že byl ideální na všechno..... Už tou přehnanou pořádností mě iritoval, že mě napomene, že mám mikinu na křesle třeba. Všechno ostatní prostě jako šlo, ale.. Někdo by řekl, že byl v tomhle dokonalej, ale prostě..

není ideální partner, protože dokonalý není nikdo...vždycky prostě ti bude něco vadit a vždycky bys řekla, že to není ideální pro tebe. Že bys chtěla, aby dělat tohle a ne tak. A zároveň ti některé věci budou vadit méně a některé víc.

Snaha a práce na vztahu a kompromisy

Snaha a práce

Tomáš

Tak já se vždycky snažím. No, občas jsem to dělal i na úkor sebe, jak si teďka uvědomuju, což ale nikdy nemělo žádný význam, dělat tadytadle. Člověk musí být spokojený, tyjo a hlavně sám se sebou. A když je člověk spokojený ještě s tím druhým, tak je to nejlepší. Prostě takový bonus, no.

Jindřich

mě přijde, to všechno je tak jedna třetina věcí (výchova, kompatibilita, a **dvě třetiny jsou, že na tom fakt pracuješ, cíleně, že to chceš**. Když si tím nejseš jistá, tak to bude, tak to bude vždycky takový, že to nebude mít cíl prostě, takže si nebudeš jistá, že je to správně a budeš tím třeba ovlivňovat celý ten vztah.

Mě se docela líbí to, jak to, jako to je už v té svatbě křesťanský jakoby vyjádřený, že to je prostě společenská smlouva, mezi dvěma lidma, ale zároveň tak trošku aji před ostatními, že prostě já budu, já budu prostě s tebou. A **-Já budu se snažit co nejvíc a co nejlip s tebou**.

+Volba proč zrovna s ní: No že to chce. Jenom toto. Úplně jednoduše. **Tak jako můžeš mít různé racionální důvody, jako proč to chceš, ale hlavně jako , jakože být si tím jistě a pak to dělat. Ta jistota tam není úplně nutná. Hlavně to prostě chceš, to naplňovat. To znamená mít nějakým způsobem ujištění, že to bude spět k něčemu dobrému.**

...Já si fakt myslím, že, že vztah je práce.

Vít

Jakože myslím, že to, proč se tomu dneska lidi vyhýbají, není, protože by se nechtěli zavázat a že by jako nechtěli jistotu, ale protože se **bojí toho, že budou řešit jenom to, aby to, aby to fungovalo.. Že všechno svoje činění životní, budou dělat jenom pro to, aby fungoval jim vztah**. Což jako není dobrý, žejo, **to jako z principu není dobrý**. Takže ta představa je mi velmi příjemná, v chvíli, kdy to bude jako **přirozený plynutí a ano, já jako na tom budu pracovat, každý vztah potřebuje jako velkou píli a chuť na tom dělat** a zároveň musím dělat jako i na sobě a. Jakoby tak, být tlačěn vnitřní motivací pro ten vztah, ne vnější. Jako řešit ten vztah ne protože, ne proto, aby vydržel, ale protože to potřebuju, protože chci, v tu chvíli, že to jde jako z mého srdce. Takže tak. Tu představu, chci ji s někým mít, ale chci cítit tu svobodu.

Anna

Asi bych... Já bych možná nejdřív hledala tu změnu, že bych se snažila vyvinout nějakou aktivitu, jo, že bych prostě **hledala něco, co jsme nikdy nedělali** nebo bych jako se snažila já vyvinout nějakou aktivitu, abych toho partnera motivovala. A když by... do toho společného rozvoje...a když by to prostě jako nefungovalo pro ten můj osobní rozvoj, kdyby mě to prostě jako nepotěšilo, žejo.

Ida

...X. se snaží víc než já. Co se týče nějaké té mé nespokojenosti, tak pořád by mi chtěl něco dopřát, jakoby připadá mu, že jsem nespokojená, tak se snaží nabídnout nějaké alternativy, jak to změnit třeba. Nevím, pořád mě nutí do nějakých koníčků nových, něco prostě podnikat. Nevím jaký dát příklad, ale **snaží se prostě mě udělat šťastnou víc než já jeho asi**, no. Abych pravdu řekla.

Kompromisy a ústupky

Matěj

Jakože to nezbytný je. Nicméně důležitý je, aby to nebylo **jednostranný a aby to bylo správně odkomunikovaný, aby ta jedna strana neměla pocit, že dělá kompromisy jen on**

Tomáš

Jako ono je to i s věkem, čím jsem si prošel víc vztahama a ne že by jich bylo nějak jako hodně, ale, těch doopravdových, ale čím víc jsem si tímhle prošel, tak **tím míň jsem schopný jít do kompromisů** asi. Já tohleto nevidím jako něco, co by mohlo fungovat na nějaké delší úrovni jako časové. Ale zase jako jo, nějaké kompromisy jo, musíš slevit...

Eliška

Tak přijde mi, že dělání kompromisů je něco **přirozeného**, že – jakdyby na tom mezilidská interakce je dost založená, ale právěže lidi se musí naučit, jak se o tom bavit a jakým způsobem ty kompromisy řešit. A v tom vztahu si to člověk asi může dost dobře natrénovat, protože k tomu má dost příležitostí.

Ondřej

kompromisy asi se ve vztahu dělat musí. Nebo já, já nevím

Andrej

Možná moje partnerka dělá víc kompromisů než já, ale možná je to tak jako nastejno. My jsme totiž každý trochu jinej, takže jako my jsme tou definicí našich osobností vlastně nuceni k tomu, že musíme dělat kompromisy, když spolu chceme nějak dlouhodobě fungovat.

Pokud jsou oba schopní nějakých ústupků, nějakých kompromisů, tak vždycky najdou cestu, vždycky se najde cesta, aby se v tom realizovaly oba lidé. Ale je to samozřejmě obtížný a je otázka, je na lidech, když je to obtížný, tak - jestli tomu jsou schopní věnovat čas a snažit se, aby to fungovalo. Najít nějakou zlatou střední cestu. Spousta lidí bude volit asi raději - nějaký únik z takového vztahu, když viděj, že je to příliš obtížný. je fakt, že kdyby mě tak hrozně moc nemilovala ta partnerka, tak bysme už spolu dávno nebyli, protože musela pro mě udělat spoustu věcí, který byly pro ni obtížný

Ida

...má ty svoje rituály zažité, ty svoje svobody, ze kterých už nechce ustoupit. Myslím si, že i v těch třiceti už se to prostě projevuje ta nějaká zkosnatělost a neochota ustupovat třeba víc, takže jo, jo, určitě jo, ten věk hraje roli.

...společný zájmy, já jich moc nemám nebo... jo jasně tohle je to... Já jsem se **vždycky přizpůsobila** těm jeho zájmům, jakoby že jsem zkoušela ty různé sporty, **co ho bavilo a tak a on nikdy třeba nebyl ochotný vyzkoušet ty moje. Tak tohle třeba mi vadilo odjakživa. Řekl prostě to mě nebaví, ale já sem to zkusila, no.** A když to teda říkám, tak už to rozhodně zkoušet nebudu..., což... **ale jo, jsem ráda jasné stanovisko by člověk měl mít.** No, co ještě bych zlepšila? No tak jasně, takový ty banality jako spravedlivější rozdělení domácích prací, kdo to neřeší, že? (s.) Společenská jeho, ale to jsou prostě věci takové nezásadní.

spíš z jeho strany jsou to teď ústupky. Chtěli jsme nějak řešit to **bydlení**, ale já jsem zrovna měla po těch státnicích a prostě všechno zmatený, my jsme se, což on docela špatně nese, nastěhovali do bytu k rodičům, jako samostatného bydlení ale v domě rodičů. A pořádek se z toho nějak nemůžu, ...rozkeřovat, co podniknout dál. On to tak nějak **trpí se mnou. Tak to je asi velký kompromis.** To bydlení no, to musíme nějak zkompromisovat. Máme dost jiný představy, takže... a je to takový zásadní. Takže to asi bude vyžadovat nějakou debatu delší (ps.) Jinaknevím.

Viki

Myslím si, že se snažím tam, kde to není pro mě nějak důležité nebo tam, kde vidím, že ten kompromis můžu udělat, tak ho prostě udělám.

ta tolerance. Nevýhoda, no. Nevýhoda je to, že člověk musí ustupovat, že? Nebo ztrácí svým způsobem část své individuality a musí se přizpůsobit. To prostě nejde. A zase otázka: nevýhoda. Jo, to je holý fakt, tak to je. Ale je to prostě nevýhoda.

No, to mi přijde, že jsem přizpůsobivější, ale na druhou stranu jako když už ty říkáš slovo kompromis, tak **přizpůsobivost** je obecná vlastnost, která se může v tom vztahu tak jako projevit. Ale kompromis mi přijde, že je ve chvíli, když přijde už ten konflikt. A ty jsi schopná udělat ten kompromis. Možná bych spíš řekla, že jsem přizpůsobivá, ale na ty kompromisy, tam už je to.... No tak není úplně jednoduché jako najít ten kompromis. Ale je fakt, že nikdy jsem neměla partnery, kteří by byli schopní mi dát nějaký návrh jakoby kompromisu. A já sama, že bych dávala nějaký kompromis...Jo, asi jo.

Nina

On určitě dělá ústupky taky, protože kdyby neměl žádnou partnerku, tak by měl úplně jiný životní postoj a cíl.

Myslím si, že je ve vztahu důležitá tolerance. A myslím si, že dělám víc než on.

Vím, že se samozřejmě taky přizpůsobuje a že se mnoha věcí vzdává. Takže nemůžu říct, že by ústupky jako nedělal. Ale tím, že ho mám ráda takový jaký je, tak mi nevadí dělat víc ústupků. Prostě někdo musí vždycky dělat víc. A lepší je takový, jaký je, než abych byla já ta dominantní. A on zas byl takovej jako, že by udělal úplně všechno, co bych mu já řekla.

To vždycky jeden dělá asi víc kompromisů než ten druhý. Prostě mám takovou povahu, že když mají ti dva vyjít, tak jeden prostě stoupí víc. Moc si ho vážím z jiných pohledů a z jiných věcí, tak radši v jiných věcech ustoupím.

Alternativy, ideály, maximalizátoři a uspokojovači

Matěj

že by sis měla určit nějaký standard, nějaký cíl a za tím jít...

Když přestala (naplňovat moje požadavky), tak jsem ji vyměnil

Nebo je prostě ta partnerka tak, no napadá mě kompatibilní, že prostě to cítíš furt a máš potřebu dělat první poslední pořádek... Takže nejlepší je asi čekat na úplně kompatibilní partnerku.

kdybych tomu nevěřil, tak bych zůstal s tou první, ne? ...mám na to ještě věk být optimista.

...bojím se., (že) ten tlak společnosti bude tak velkej i na mě, že to prostě nevydržím dál a jako skončím ve vztahu s někým, s kým bych třeba dneska nechtěl být. Že prostě už budu nakloněnější těm kompromisům. S věkem.

když jsem tam žádnou budoucnost necítil, tak jsem to ukončil. Ale to až v poslední době, **dřív jsem tomu dával větší nebo delší šanci. Teď jsem víc netrpělivěj, jakoby mi docházel čas nebo co.**

ten rozchod je vždycky relativně jako jednoduchá věc, že, pro tebe, pokud ty cítíš toto. Že bys buď jako měla, něco předělávat nebo rozejít se... Současně si myslím, že to **záleží na jako tvým rozpoložení, pokud jsi optimista životní a myslíš si ano, tento vztah nemá smysl budovat, protože po světě běhá oceán partnerek nebo partnerů**, který to splňují líp, stačí si vybrat, tak to neřešíš, ten vztah ukončíš. Kdežto když zase máš problém s tím, že jsi třeba dlouho hledala tak takovýhodka partnera a stejně se ukazuje, že třeba není úplně kompatibilní, tak asi nebudeš s to z toho vztahu odejít a budeš se ho spíš snažit budovat, zachraňovat.

(pokud to funguje, je lepší si jednou vybrat a už to dál neřešit) stejně je to po čase se všema stejný. Každý má slabší chvíle

Cím je ten partner míň kompatibilní, tím o takových věcech přemýšlíš častěj, takže ideál je nezačínat si s někým, s kým to řešíš od začátku.

Linda

Já právěže spíš vnímám to, jako jsem jako hrozně ochotná to kdykoliv to rychle jako vzdát a zabalit

Ale jako jinak pro mě prostě ty cizí vztahy nejsou tak jakože atraktivní nebo lukrativní v rámci toho, že mám pocit, že ten můj vztah je dobrý, jakože opravdu dobrý a prostě baví mě to a mám pocit, že je to nějak jako zvláště správně. Takže se tím nějak nezabývám.

Zamilování do 3:Nevím. Tak pokud by to bylo tak silně a lakave, že v porovnání s tím probíhajícím vztahem by to bylo atraktivnější, tak bychom se museli rozejít. Kdyby ty výhody nového vztahu převážily výhody stávajícího, tak by asi musel skončit. **ale člověk se zamilovává v jednom kuse a často to prostě neslibuje nic lepšího nebo zajímavějšího nakonec**

Tomáš

...pak se zaměřím jen na tu partnerku a úplně vypustím uvažování, jaké by to bylo s někým jiným. Neexistuje žádná pravá osoba pro vztah. Jde o souhru mezi lidma.

Je to spíš o tom, jestli člověk někoho hledá, nebo ne. Buď je ti to jedno, nebo někoho hledáš aktivněji, tak je to něco jiného, než když ses spokojenej, tak, jak jsi. **Podle mě jde spíš o to ani ne najít člověka, ale potkat se prostě s někým, s kým si budu sedět a s kým si prostě budem sedět navzájem** a bude to pohoda, rozhodně nic násilného. Jako aktivní vyhledávání, no občas to i dělám, a většinou je to za příležitosti toho sexu, ne toho vztahu. je těžké potkat někoho, kdo stojí za to

Jindřich

dvě třetiny jsou, že na tom fakt pracuješ, cíleně, že to chceš. Když si tím nejseš jistá, tak to bude vždycky takový, že to nebude mít cíl prostě, takže si nebudeš jistá, že je to správně a budeš tím třeba ovlivňovat celý ten vztah.

Alt: Zaobírám se tím, jaký by to bylo - ale často, často když to potom reflektuju, tak mě dojde(...), **že mě něco třeba chybí na tom, na tom vztahu. A že bych se mohl spíš radši začít soustředit na to, co je v tom vztahu špatně. Než rozvíjet, rozvíjet tadyten románek nějak**.

ideální partner je ten, který splňuje **aspoň kousek z toho života, který si dokáže představit. Ale nemusí to být všechno...** Racionálně. Jakože - **potlačuju emoce**. Víím, že to není úplně, úplně skvělý řešení, ale stává se mi to často a (je to) jedinej způsob, který mi funguje ...Například prostě vidím že, že ta holka prostě jeví o mě zájem a já bych ten zájem taky klidně měl, tak **začnu dělat racionální kroky k tomu, abysme se tomu vyhnuli**. A jeden z prvních kroků je, že to řeknu nahlas.Se snažím jakokdyby dát hnedka (...) čisté karty a když tohle nefunguje, tak dělám hodně divný věci, aby se to nedělo....

Eliška

Tyhle věci řeším asi v době, kdy v tom partnerství nejsem až tak moc spokojená, tak potom se dostanu do bodu, kdy začnu uvažovat o tom, jestli má smysl v tom partnerství zůstat a jestli je to pořád teda přínosný, anebo jestli už - to ukončit a **jestli mi právě to, že v tom vztahu setrvávám a snažím se ho nějak ještě vylepšovat, nezamezuje nebo neubírá tu energii na to navazovat nějaké další vztahy**.

Nela

mám pocit, že X. naplňuje jako úplně všechny potřeby, který mám. V tom jakože, si nedokážu představit, že by mě teďka někdo přitahoval víc než on. (-) Jako dřív se mi to stávalo, třeba ze začátku, tak jsem třeba přemýšlela, ale nikdy to nebylo nějak, něco, co by to ohrožovalo ten vztah. A teďka já jsem ve fázi vztahu, kdy **nic dalšího nepotřebuju**.

Eva

Alt: Protože si myslím, že prostě **každý vztah**, i kdybych prostě se rozhodla, což se nerozhodnu, že prostě chci být s někým jiným, tak **třeba to prvních pár let bude jako super, ale je možný, že to sklouzne stejně pak do toho stereotypu, do kterého třeba sklouzne i tenhle vztah, do kterého teď jdu**.

Myšlím si, že ten stereotyp jako přijde, ale že je důležitý jako (--)to nějak řešit, nebo to jako komunikovat, protože prostě život je prostě dost někdy stereotypní

Já jsem předtím měla takovej jeden delší vztah, **kde jsem si vlastně uvědomila, co ve vztahu jako nechci (-) a zjistila jsem, že vlastně asi to pro mě bylo důležitější, než (-)než to co ve vztahu chci**. Že mnohem důležitější, že to, co mi tam vadí, aby v tom vztahu prostě nebylo, nějaký špatný věci, nebo ty druhý vlastnosti na tom partnerovi, (-) co nechci, aby měl, že to fakt nevládám tolerovat.

Vít

Alt: **Protože jsem se rozhodl být s tou jednou. A je to o tom rozhodnutí, že to za to stojí**. A i přes nějaký mi pohyby, který prostě tam jsou vždycky, nejistoty, to že se mi něco nelíbí, jo, ..

Jakože co je nejhorší, tak jako stále váhat, jako já nevím, jestli jo nebo ne, jakože to je něco, co je nekonstruktivní..

Jako ovšem, že ten jeden člověk nedokáže naplnit celý můj srdce, protože není, není všechno, nemůže přinášet všechny podněty.

Ondřej

mě žena dokáže poměrně snadno **zaujmout**, ale jako ten úplně **prvotní zájem**, že třeba nějaká žena je přitažlivá – anebo že má zajímavé názory nebo že mi je v její společnosti dobře, to ještě neznamena, že hned po ní mám chuť nějak jako vyjet nebo – nějak ji balit nebo něco. Ale myšlenky na to, jakože: „Hm – byla by vhodná potenciální partnerka?“ takové myšlenky mi v té hlavě běhají, ale, ale **u většiny žen, u kterých mě to napadne, no tak buď usoudím, že spíše ten vztah je lepší nechat na té kamarádké úrovni**, a to třeba z toho důvodu, že zjistím, že třeba v jiných věcech si třeba nějak úplně nerozumíme nebo něco, anebo zejména většinou z toho důvodu, že – že tam **ne cítím, ať už z mojí nebo z její nebo z obou stran prostě nějakou – významnější – citovou angažovanost, jakože, prostě jsme kamarádi, a hotovo**.

Anna

.... prostě jsem do toho nešla. Dokonce to teda nebylo jenom jednou, ale... Prostě pro mě je důležitý ve vztahu, to co máš. Jako kdyby se to asi stalo nějakým takovýmhle hlediskem a viděla jsem, že to pro mě má **perspektivu**, že je mi s tím člověkem druhým jako líp, tak bych o tom asi přemýšlela, ale rozhodně bych to nejdřív řešila na základě toho vztahu, kterej mám a řešila bych to s tím člověkem. Kam jsme se prostě dostali a taky bych řešila, co on jako má jak ... je to takový, **že se ti někdo líbí, seš taková trošku nadšená, žejo, je ti s ním sympaticky, ale pak zjistíš, že má tady ty negativa, nějaký takovýhle a takovýhle a zase se znova seznamovat a znova jít do..., vkládat energii do toho novýho vztahu** je pro mě docela těžký. No, teď zase ty rodiny, seznamování...

Myslím si, že je to normální, prostě že ženský jsou jednoduše nespokojený a hledaj pořád něco lepšího a úžasnějšího a prince na nějakým bílým koni, kterej neexistuje. Myslím si, že tohleto maj docela dobře daný z rodiny, že rodina se tě snaží dostat do velmi společensky prospěšného vztahu, který tě vynese dál.mít prostě někoho, **kdo má pro tebe stabilní nějakou věc a vštepoujou ti to do hlavy už od dětství**, ... Jakože ten přehled o tom partnerovi se v tobě utváří strašnou dobu. Co chceš vlastně a někdy se to může dostat jako až do nějakých extrémismů, kde **nedokážeš posoudit, že ten člověk i tak může bejt pro tebe dobřej, ale ty si říkáš, že chceš ještě něco lepšího. Jo a můžeš prostě prošvihnout svoji životní šanci.**

Petr

Když prostě chci, tak to můžu změnit.

Prostě když zamiluješ se do někoho jinýho, tak bys měla bejt s tím druhým. **Protože kdybys milovala toho prvního, tak by ses do toho jinýho nezamilovala.** A musíš cejtít, jestli je to jenom úlet nebo to má budoucnost.

Andrej

Pokud jsi v nějakým dlouhodobým vztahu a ty zjistíš, že jste kazdej trochu jinej a dete kazdej jiným směrem, tak pak je to o tom, pokud se tam najdou se ještě nějaký průsečíky, nebo když se oba shodnou na tom, že nemá smysl v takovém vztahu pokračovat, protože by jim takovej vztah byl překážkou v jejich dalším rozvoji osobním životním, tak takovej vztah nemá smysl. Ale pokud tam dokážou najít nějaký kompromis, dokážou skloubit i přes tu svoji rozdílnost, dokážou ty životy spojit a vidět v tom nějaký smysl, tak určitě se vyplatí za ten vztah dál bojovat.

Jestli víš, že má cenu pro tebe dělat nějaký oběti, udržovat něco, co i když třeba v nějaké dané moment se věci nedařej, ale dáváš tomu naději, aby - protože víš, že ten druhý člověk ti za to stojí, ..., i když se mohlo něco už podstatnýho stát, co ten vztah narušilo, tak ... tak určitě stojí za nějakou druhou šanci třeba a stojí za to i mu dát čas, aby, nebo tomu vztahu stojí za to dát čas na to, aby se zprávil. Ale samozřejmě i to má nějaký limity, ...Ale dokud oba dva maj, se snažej o to, ten vztah zachránit, ... tak asi by to měli, měli by za to bojovat, měli by to zkusit.

...je to těžký, ty toho člověka nechceš zranit, miluješ ho, ale na druhou stranu, - když třeba nemáš uspokojený nějaký potřeby, tak je to pak těžký, co je správný, potom. Nebo asi vím, co je správný, ale jako, dosáhnout toho to není úplně jednoduchý, víš co, mockrát. Člověk má spoustu možností a těžko se někdy rozhodnout, těžko poznat, která z nich je ta správná.

Ida

taky neprocestuju celej svět, nikdy neuvidím všechny místa, nikdy neochutnám všechny jídla, nikdy...prostě nevyzkouším všechno, žejo. **Nikdy nemůže mít člověk všechno, někdy je lepší vybrat si jednu věc a té se držet, když to stojí za to (ps.) Jasně, může být někde něco lepšího, ale taky na to nemusíš stejně natrefit a dopadnout hůř.** ale jako nemotivuje mě ta obava, že bych dopadla třeba hůř nebo nedemotivuje mě (ps.), ale prostě to, že jsem spokojená, tak není důvod asi.. Jako na druhou stranu, člověk zas většinou lituje toho co nezkusil, že? Než co zkusil, ale v tomhle případě si nejsem jistá. Protože když to jednou ***, tak už to nenapravíš.

Dotvořit ten vztah. Nemyslím ho jako měnit, ale prostě ty kompromisy udělat. Tohle skousnu, tohle neskousnu. Takřka ideální, **najít někoho takřka ideálního.** Jasně a romantika, romantická láska...Nó, co říct. Já nevím. Tak nám se to asi povedlo. (ps.) Takže. Nevím, jestli kdybychom třeba hledali dál, tak bysme našli někoho ještě ideálnějšího. Ale **myslím, že je důležité najít někoho přijatelného** (s.) To zní blbě, prostě nikdo není na sto procent. Někoho, kdo odpovídá zásadním představám a pak z nich třeba slevovat nebo ne. Já nevím, tomu jako jde věřit, že na tebe ve světě čeká osudová láska, kterou musíš potkat? To nevím, to zní tak pohádkově (s.) To nevím.

singlesjsou možná ti romantici, kteří hledají toho dokonalého a bojí se, že skončí s tím nedokonalým ...a co když na mě ve světě čeká ten lepší a já bych ho mohl potkat.

...myslím si, že to může potkat spoustu lidí. A myslím si, že, to jsme naopak měli výhodu v tom, že jsme se potkali takhle mladi,...ta osobnost se vyvíjí, utváří, tak jsme se jako vyvíjeli společně a dotvářeli ve společné evoluci, vztahu.

máš toho jednoho, v mém případě prostě jednoho jediného no nechceš ho měnit, občas občas bys chtěla,ale víš nechceš, víš jak to myslím, **jako prostě poznáš jen toho jednoho, asi je to ok, no.**

občas potkáš zajímavýho člověka, co by kdyby, ale prostě, já nevím, prostě se z toho vyspím Tady ty románky, já nevím, mě přijde, že jsou pro sedmnáctiletý, prostě že už jsem někde jinde.

Viki

prostě už, jo, chci pracovat a tohle a budovat nějaký zázemí ...už nemám chuť tady někde jako takhle lítat, jo a tam se pokusit o něco a tamhle... Najít někoho a jako ne, že bych hledala nějak aktivně. Spíš jako, že já si uspořádat vlastní zájmy a jakoby si svůj vlastní život tak, jak by mi vyhovoval, abych byla spokojená a tam se vlastně ti lidi objevujou. To je...**To není jako, že já bych měla strach, že nikoho nepotkám.** Ale určitě není dobré hned skočit do prvního vztahu, je dobré si nechat nějaký čas na vycouvání ... **Jako emoce jsou krásný, je to krásně prožívat, je fajn, ale ono to tak za ty dva tři měsíce prostě vyprchá. A tam je dobrý prostě ten zlom si uvědomit, jestli jo nebo ne.** Aspoň u mě. Někdo se takhle zamiluje a miluje roky. Nevím, já to nezažila.

můžeš čekat, že ti to přestane vadit, žejo? No právě, že jsem si myslela, že to je můj problém, no a teď jsem přišla na to, že není.

... (věci), které jsem ze začátku byla ochotná úplně přehlížet nebo prostě tolerovat. Tak najednou začaly vadit... podrážděnost ve mě se objevila a je to vlastně takový..., jakoby nenaplnění ... nenaplnění touhy nebo něco v tom stylu.s někým být fakt jako vážně úplně. Tak vidím, že tohle není reálné.

V tuhle chvíli začínám být naštvaná, že jsem se s ním dávno nerozešla a přicházím o ty příležitosti, kdy bych jako přesně mohla jako potkat někoho a díky tomu, že jsem s někým s kým vlastně asi tu perspektivu nevidím, jo, o něco můžu přicházet.

Někteří lidi... cítí, že se jim v tom vztahu nelíbí, že by radši něco zkusili, ale nemají **odvahu ten vztah ukončit** a být chvíli sami třeba. A pak skočí zas tak do vztahu.

Moje chyba byla vždycky v tom vztahu, že...mě vždycky začalo něco na tom druhém vadit a já jsem si říkala: vadí mi to, protože jsem netolerantní nebo prostě mi leze na nervy a je to můj problém. A **ted' jsem pochopila, že to není tak, že prostě to, co mi začne na tom druhém vadit, mi bude vadit vždycky a nezmění se to.** Protože prostě mě to jako rozumově vadí, něco mi tam prostě nesedí. Není to prostě pocitové. Jako samozřejmě je to tak propojené, ale je dobré od toho vztahu prostě jít. **Pokud se něco takového objeví, tak z toho vztahu prostě odejít**, tak ten náhled jsem neměla. Ty věci mi nepřestanou vadit a postupně se jakoby objevuje těch věcí ještě víc.

Protože **už ten čas není, víš? Je čas si prostě vybrat.** (s.) Takže si dávám bacha a myslím si, že docela ten poslední vztah mi dal dost takovou, víš co, že taková ta kontrolka konečně začla svítit a říkám si: ne ne ne. Jo, protože jsem to už zažila někde a někdy, jo, tak už vím, že tohle sice někdo by to jako přehlídl, ale já už si to nenechám líbit.

Nina

Když jsem měla jiný vztah, tak jsem to tam měla, že jsem o tom přemýšlela. A prostě myslím si, že **ve chvíli kdy je člověk ve vztahu spokojený**, samozřejmě může si stěžovat na tisíc věcí, ale jsou to drobnosti, **pokud si váží jiných hodnot, tak si myslím, že nemá důvod, ani by neměl přemýšlet nad tím, jaký by to bylo s někým jiným.** Protože ve chvíli, když začne přemýšlet, jaký by to bylo s někým jiným, tak si musí uvědomit, musí si zapřemýšlet, nad tím, jestli ten samotný vztah má smysl.

nějaký vztah už za sebou mám, nějakou zkušenost mám. Víím, jaký byl chlap, kdy to nedopadlo, víím, jaké člověk může mít chyby, a **vím, jaké chyby umím tolerovat. A víím, že kdybych si našla někoho jiného, než ho poznám**, to je hloupý, ale teda dobře, jak znám X., **tak ty chyby stejně se objeví a objeví se jiné a třeba horší.**

Prostě na to nemám myšlenky, že bych si něco s někým začla. Jako potkala jsem nějaké zajímavé chlapy, sympatické, ať už v práci nebo kdekoli prostě. Ale tím, že na to nejsem nastavená, že hledám někoho jiného, tak nad tím vůbec nepřemýšlím, jako že bych si řekla, jaké by to bylo s ním. To určitě ne.

Spokojenost se způsobem a mírou trávení společného času

Linda

no ted to prave není uplne idealni, ale **vyhlidky** jsou dobré a já spokojená celkem jsem. zazivam často ze spolu jsme porad a pak zase dlouho ne, takže me takova nevyrovnanost nevadí, neberu to jako nespokojenost

Nela

spolubydlení si pořád tak sedá, času bychom mohli mít víc. takže jsem trochu nespokojená. máme s X. trochu rozdílný představy o tom, co je trávit čas s tím druhým. pro mě to je, **že si povídáme, jsme spolu, něco děláme, sport, kultura.. mu stačí, když sedíme v jedné místnosti.**

Eva

s volným časem je to asi stejný, spíš je to lepší v tom, že se vidíme i mimo volný čas než jak tomu bylo dřív.

Eliška

V současné době ano, ale kdybych brala celkově tu dobu toho vztahu, tak byly doby, kdy jsem s tím spokojená nebyla. ...někdy bylo období, kdy to pro něho **nebylo prioritní**, kdy měl jiné věci, které pro něj byly důležité, takže potom to k nějakému většímu zlepšení nevedlo. Ale tím, že jsem se s ním o tom bavila, tak jsem se potom podle toho **zařídila.**

Vít

Jako to puzení mám jako typicky ohledně výletů nebo nějakýho trávení intimního času spolu, jakože mě **baví s tím člověkem být**, to je to mě to **nejpodstatnější.** Jakože vím, že s ním rád strávím celej víkend a budu si s ním povídat

Ondřej

V současné době je to jistě trochu **náročnější** kvůli práci, které se moje přítelkyně musí nyní hodně věnovat, nicméně i tak si **nacházíme podle mě dost času**, abychom náš vztah udrželi hezký, funkční, abychom se navzájem podporovali... takže nemám důvod být nespokojený.

Anna

Jak kdy, někdy každý z nás tráví čas "pro sebe" a já někdy potřebuji trávit společný čas. Navrhnou, zda to jde, zda máme chuť na společný film, jídlo, vycházku....

Andrej

My jsme totiž každé trochu jiné, takže jako my jsme tou definicí našich osobností vlastně nuceni k tomu, že musíme dělat kompromisy, když spolu chceme nějak dlouhodobě fungovat. Já mám rád, já jsem prostě spontánní, rád cestuju, rád dělám šílený věci.. A ona je spíš taková praktická; jo, my se jako doplňujeme, ale dost často, spousta z toho, jak spolu trávíme čas,

volnej čas, je na úkor toho, že to není úplně podle těch představ toho druhého, jak by to úplně ideálně chtěl.

Ida

Noo, my pracujeme ve stejné firmě, takže času spolu travíme dost. Ale máme dost odlišné koníčky, takže volný čas spolu až tak netravíme. Spíš se jedná o společné jídlo, sem tam nějaký film ale **dost času travíme vedle sebe, ne spolu.**

společný zájmy, já jich moc nemám nebo... jo jasně tohle je to... Já jsem se vždycky přizpůsobila těm jeho zájmům, jakoby že jsem zkoušela ty různé sporty, co ho bavily a tak a on nikdy třeba nebyl ochotný vyzkoušet ty moje. Tak tohle třeba mi vadilo odjakživa. Řekl prostě to mě nebaví, ale já sem to zkusila, no. A když to teda říkám, tak už to rozhodně zkoušet nebudu..., což... ale jo, jsem ráda jasné stanovisko by člověk měl mít.

Asi bych byla ráda, **kdybychom našli něco společného**, ale zatím se to úplně nepovedlo. Obecně mi to ale asi vcelku vyhovuje.

Viki

No, možná pak už třeba jsem schopná s tím partnerem být i **každý den a už mi to příjemný úplně není**. Nedokážu to nějak jako rozseknout. Pokud ten partner je pro to abych s ním byla každý den, tak jási tak jako říkám jo dobrý. **Ale pak jdou všechny věci stranou.....** A člověk se tím nechá lehce ukolíbat. Aspoň já se tím nechám lehce ukolíbat, že pak s tím partnerem jsem a už toho tolik nestíhnu.

Dan

mám volného času málo, ale o to víc si toho cením, když ho travíme i spolu, i když do toho musím občas být dokopanej.

Závazek

Matěj

No jako první se mi vybaví děti. Jako v podstatě asi jedinej závazek, když ten vztah jde do ***, pardon, jako se kazí a přemýšlíš, jestli z něj vycouvat a **zjistíš teda jako, že je rozumnější ho ukončit, tak jedinej závazek, kterej mi přijde smysluplněj řešit, jsou děti**. Jako majetek a tadyto samozřejmě taky dost, ale vůči dětem si myslím, že máš závazek. Partnerskej.

Jiný věci jsou takový spíš self-induced, jako že můžeš se někomu cítit zavázanej, ale to je prostě blbost. Protože pak nejednáš ve svojí přirozenosti a nemůže ti to přinést takovou tu plnou opravdovou radost. Je to taková radost, nebo dobře pocít, že někomu pomáháš nebo tak.

Ale ono je to všechno psychologie, žejo ty s tím člověkem můžeš v podstatě jako manipulovat. Ty, tím, že mu dáš víc volnosti, tak na druhou stranu ty mu ukazuješ, to že jsi jako cennej žejo, no a on si toho potom víc váží.

No tak asi ty děti, to už je pak jako vážně o tom, že rozhodnutí odejít z toho vztahu musíš zvažovat s ohledem na někoho dalšího. Tam se mění vlastně úplně to, co jsem říkal předtím, že máš hledat vlastní štěstí. - Takže úplně jednoznačný a jednoduchý to není. Dokážu si představit mít děti "omylem" s někým, s kým prostě nevydržím. Může se to stát, nějakým nedopatřením. Ale co pak, co s tím. Když jako pár jste na sebe akorát nasraní, není lepší i pro ty děcka se rozejít?

Linda

jo, asi to tak nějak trochu reflektuju jakože pořád. Ale ne už nějak hrozně silně. Prostě už to беру tak nějak.. Už jsem to nějak přijala. Jo, asi jde o přijetí. Asi už jsem ten vztah nějak přijala.

beru to jako nějaký, něco, co mi dává smysl momentálně. A docela mi chybí jakože představa, že to třeba nebude, nebo jakože prostě ten druhý někde bude pryč nějakou delší dobu. Jakože mě to trochu mate. Jsem z toho překvapená.

že jsme spolu, jakože je to vlastně jako monogamní vztah, to je jako takový celkem závazný a že vlastně i teď jako s tím, že jsme jako od sebe, tak je to, jako trochu se to tím mění, mi přijde, že vlastně ten závazek, jak kdybych ho cítila víc než předtím, že prostě jako je to něco, na co nesmím zapomínat, že vlastně někde mám skoro.. hrozně zvláštní. Že zase když je ten člověk neustále blízko, tak je jako těžký na něho nějak zapomenout, tak jakože neustále si vlastně připomínáš, že s někým jsi. A že třeba **vůči němu máš nějaký závazek, třeba přijít, zastavit se, jako na nějakou dobu prostě pobavit se s ním**. Ale jako když je daleko, tak je to takové, jakoby si člověk furt musel dávat jako nějaké připomínky, že prostě napsat jak se ten člověk má, nebo jako nějak projevít nějaký zájem. Že mám pocit, že to trochu vyprchává, víš jako, s tím, jak to není úplně jako neustále přítomné.

pro mě je docela problém, jak ten člověk tady není, tak že ne že bych na to zapomínala úplně, ale spíš že, že to jakdyby chladně z mojí strany, protože je to jako imaginární věc jakdyby, najednou. Jakdyby zároveň to není imaginární věc, ale je to prostě tak daleko, že to je skoro jako nějaká druhá realita, takový nějaký prostě, něco někde jinde.

Já mám pocit, že ještě tradičnější, než já, že si je tím tak nějak zvláštně jistější, že už od začátku jsi byl mnohem jistější tím, že už prostě spolu jsme a že se do toho víc investoval, se mi zdá že i nějak tak jako víc romanticky prakticky je prostě celkově byl takový investovaný.

Tomáš

Já vztah nevnímám jako závazek. (-) Tak vztah je přece něco, co mají sakra, dva lidi mezi sebou, závazek už je něco, co jako **musíš dělat**. Já jsem to tak nikdy nebral. Jako vztah pro mě není závazek. **Já ten vztah spíš jako chápu jako závazek sám k sobě, než k někomu jinému.**

Lepší je naopak nemuset být nikomu zavázaný.

Jindřich

jestli je to poslušný, jako napřed s ním začít bydlet, potom mít svatbu a pak dítě, to je jedno, jakože mě to přijde jako ideální verze, která se mně stala. Ale myslím si, že ten vztah jde do kytek pomalu, pokud se ani jedna ta věc nestane. **Protože to vlastně nesvazuje. Vlastně ten svazek je tam to, že postupně začínáš sdílet s tím člověkem víc a víc. A když se to neděje, tak**

nemáš vůbec žádnou potom motivaci pro ten vztah.

chtít prostě. **Chtít prostě jít někam dál**, nejenom prostě splnit požadavky toho, že jo, máme spolu sex, tak fajn, to mě uspokojí, máme spolu privát, to mě taky uspokojí a konec. Dobrý, fajn, tak budeme spolu celý život? Ne. To prostě nechci, **potřebuju, abysme furt furt dál hledali něco ještě dalšího**. A, jo, potřebuju zkoušet furt něco dalšího. Od toho druhého. Což jako, ono to není těžký, stačí prostě, že toho **partnera nemáš jenom jako nějakýho prostě, že s ním trávíš volnej čas, nebo něco, ale že mu fakt, že ti chce fakt odevzdat celý ten život**. V té chvíli jako je to super. Nevím, jestli je to požadavek, kterej je jako splnitelnej, ale aspoň, že se o to snaží. **Stejně tak jako to dělám já**.

souhra toho nastavení z rodiny, od partnera máš nějaký ujištění, ale to mě přijde, to všechno je tak jedna třetina věcí a **dvě třetiny jsou, že na tom fakt pracuješ, cíleně, že to chceš**. Když si tím nejseš jistá, tak to bude, tak to bude vždycky takový, že to nebude mít cíl prostě, takže si nebudeš jistá, že je to správně a budeš tím třeba ovlivňovat celý ten vztah.

Mě se docela líbí to, jak to, jako to je už v té svatbě křesťanský jakoby vyjádřený, že to je prostě společenská smlouva, mezi dvěma lidma, ale zároveň tak trošku aji před ostatníma, že prostě já budu, **já budu prostě s tebou. A -Já budu se snažit co nejvíc a co nejlíp s tebou**.

+Volba proč zrovna s ní: **No že to chce. Jenom toto. Úplně jednoduše. Tak jako můžeš mít různý racionální důvody, jako proč to chtít, ale hlavně jako , jakože bejt si tím jistě a pak to dělat. Ta jistota tam není úplně nutná. Hlavně to prostě chtít, to naplňovat. To znamená mít nějakým způsobem ujištění, že to bude spět k něčemu dobrému**. Ale tohle je tak dvě třetiny všeho, že to není o nějakým nastavení nebo tak, jako jasně, to ti přidá, ale to hlavní je, jo to je ta svoboda člověka, že si může vybrat, že na tom chce makat.

Jakože jasně, máš tam ty rodiče prostě, výchovu, ale nejdůležitější je, že na tom pracuješ, - na tom, že chceš něco měnit, nebo že se chceš nějak chovat.

Protože je to těžký a když tam nemáš dostatečnej smysl v tom vztahu, tak to dítě ti to prostě úplně rozbordelí ten vztah a už tam nemáš prostě proč zůstat, prostě už. A právě bez toho závazku si myslím, že to je jednodušší. Bez toho spojení třeba tou svatbou, nebo já nevím, nebo bez nějakýho jako vůbec přemejšlení prostě nad tím, že to, **že to je závazek, že to prostě fakt jako máš, že to není jenom jakože chci, ale že často je to aji že musím, to je prostě jako vevnitř, vevnitř toho vztahu s tím dítětem hrozně často**. Že prostě si už musíš uvědomit „aha, ale to není o tom, že já teďka chci tohle, ale že já teďka bych se měl prostě postrarat o tadytohle a o tadytohle

Jako taky ochotu bejt pro toho druhýho. Jakože jít do toho naplno. Já jsem, já jsem to vždycky měl tak, že jsem prostě do těch vztahů šel jako s tím, že to je fakt jakože „tak ale teďka spolu budem“, že ne že spolu budeme tak jako ve volným čase, ale že jsem měl vždycky vidinu toho, že spolu budeme něco budovat. Tak to tam musí být a v člověku taky.

když to bere člověk zodpovědně, nechce před tím furt jenom utíkat, to samozřejmě se děje, to je jako proces, ale hlavně musíš mít hlavní motiv a když ten hlavní motiv je útek, protože si s tím nevím rady, tak je to prostě v pi**. **Ale když máš hlavní motiv jakože „chci zůstat“, tak se tam dokážou otevřít obrovský věci. Že ten závazek nakonec vlastně tě samotnýho objeví. Ale, ale musíš na tom makat**. A taky se to jednoduše říká, no je pravda, že jsem měl štěstí na ty partnerství.

Nela

Závazek jako něco, co vychází z toho, když už to nechceš dělat.

Závazek je **nějaký uzel, co prostě mě k něčemu přiváže a já to pak musím dělat**. Mm asi to nevnímám tak radikálně to slovo.**No, asi to vnímám jako závazek, ale snažím se to nevnímat jako závazek. Jako ideální, pro mě ideální, představa je, že ten vztah nevnímám jako závazek, ale vlastně jako dělám, že to tak dělám, protože to vnímám, že to je správný a že to tak chci**. Klasika, věrnost. Jako být s tím jedním člověkem. Jako pro něho by to bylo těžce přijatelný, že bych měla někoho jinýho; nevím jak by to bylo pro mě přijatelný, mít někoho jinýho. **Ale nevnímám to jako závazek, teďka, protože já s tím jedním člověkem chci být, nemám potřebu být s nikým jiným. A tak to nevnímám jako závazek. Asi bych to vnímala v tu chvíli, kdybych potkávala jiný lidi a měla potřebu s něma být**. Ale já to tak pořád totiž nemám. Já jako nevnímám povinnost, kterou bych vůči němu měla. To, že s ním trávím čas, dělám, protože s ním chci trávit čas. To, že s ním jedu na dovolenou, dělám, protože s ním chci jet na dovolenou. **Já teďka nemám jakoby jiný touhy, ale zase si dokážu představit, že ty chvíle nastanou a potom, potom ten závazek vnímám, že tam je a že asi stojí za to ho dodržovat**. Když prostě vím, že tyhle fáze vztahu, který jsou krásný, za to stojí, za ten závazek, jako překonat nějaký to těžší období, aby se dostal k nějakému ideálu třeba. Vlastně potom možná to manželství je v tomhle výhoda, že vlastně člověk neutíká, ale nějak jako bojuje a pracuje, protože už se nějak rozhodl.

tak to si myslím, že to je ten proces. Že prostě, že se to vyvíjí, tady tenhle pocit, že jako ze začátku musí být ta zamilovanost, která prostě se prolíná s téma autentickýma přitažlivostma a prostě když to funguje dál, když funguje i různý řešení problémů, když funguje komunikace, a když se podaří být na stejné jako vlně, nějaké úrovni, když víš, co on ví a co on potřebuje k rozvoji, nějak jako navazování toho citu. Někak jako navazovat vnitřní kontakt, to je hrozně důležitý. Přitahuje mě víc a víc, čím víc toho člověka poznám a nemám v hlavě žádný další muže. Protože **tadyto je pro mě ta jako velká, velká intimní náročnost. Jako nedokážu si představit, že bych tolik energie jako věnovala ještě někomu jinému. A zároveň to jako je, že tu energii tam chci dávat**.

Eva

to že taky máme něco společnýho. nejen jakýsi vztah, který může kdykoli skončit.

Protože **k němu mám důvěru, že i přesto, že ten vztah nebude dokonalý, tak že se bude snažit ho budovat dál**, i přes jako, i to, že tam je prostě nějaký, nějaká citová vazba, doufám, že to je láska z obou stran, tak doufám, že i pro to. (-) No to si myslím, že jako je, to jsou dva dost velký důvody pro mě.

Je to o spolupráci, že (-), když to řeknu, tak že jsme spolu i v tom dobrým i v tom zlým. Že prostě někdy jsou ty chvíle dobrý a naopak, když se něco nedaří, tak to prostě ten vztah překoná

Eliška

sme shodli na tom, že si tady v tom jakoby nic neslibujeme, že pokud každý z nás bude chtít něco jiného a nebude se to vůbec

slučovat, nebo bude, prostě se mu nějak změní jeho cíle, prostě celkově, tak- že to prostě k tomu rozchodu povede, ale mm-, že teď prostě víme, proč chceme být spolu, - takže jsme. Nebo nejsme, ale (ps.)

Není pro mě až tak důležité, jak se to nazývá. Záleží na tom, jestli to děláme pro to, protože se nás někdo ptá, nebo proto, abychom měli nějaký status pro tu společnost, ve které žijeme, nebo jestli se o tom bavíme jenom my dva spolu a co mezi náma bude. Takže o tom se spolu bavíme, ale jinak jsme si řekli, že pro nás není důležitý, jestli spolu zase chodíme nebo ne a že to teda pojmenovávat nebudeme

nejlepší je pro mě to vymyslet prostě společně, to jak ten vztah bude teda založený a ne jakoby, aby jeden měl jasno a ten druhý se přizpůsoboval.

pro mě nějak nebylo důležité slibovat si, že to bude na nějakou delší dobu a spíš nechat tomu volný průběh a vidět, jestli to má smysl, nebo ne.

Dřív jsem to vnímala tak, že vlastně mi scházelo víc vědět o tom, jak teď druhý člověk, ten můj partner, jak to vnímá ten náš vztah, jak se k tomu staví, jak moc je to pro něj důležité

Závazek pro mě znamená být k tomu partnerovi jakoby upřímná, nebo **snažit se být co nejupřímnější a být k němu férová**.

(-) A sama vím že **prostě mu nemůžu slíbit, že prostě s ním budu nadsmrti, nebo že ten náš partnerskej vztah vydrží cokoli, ale snažím se - prostě, chovat se tak, aby (-) aby věděl, že se na mě může spolehnout a že ve mně má oporu a to je jakokdyby pro mě ten závazek.**

Vít

To je ta dohoda, o tom, je to o tom, že já povím tomu druhému, povím, **co je pro mě potřeba, pro můj bezpečí**, pro to, aby mi bylo fajn a ten druhý mi po poví a - já můžu zvážit, že jsem schopen to naplnit. Neznačená to, že to vždycky naplním, myslím si, že prostě přijdou chvíle, kdy mu ublížím, nebo jako nutně, nebo kdy ona mě, ale je to o tom vědomí, že jsem ublížil a že teď něco pro to chci, jako to omezení, nebo to. **Jako to pro mě je ten závazek. Že – že ta má svoboda je ohraničena svobodou toho druhého.** A když tomu ublížím, tak mu ubírám na svobodě často.

Protože jsem se rozhodl být s tou jednou. A je to o tom rozhodnutí, že to za to stojí. A i přes nějaký mi pohyby, který prostě tam jsou vždycky, nejistoty, to že se mi něco nelíbí, jo, A je to o tom rozhodnutí, že mi to za to stojí.

Jako primárně chci mít uzavřený kontrakt s tou partnerkou o tom, jaký to vlastně má být a vědět v jakých hranicích se jako pohybuju, tak abych ji neublížil, to je pro mě důležité.

....v chvíli, kdy to bude jako přirozený plynutí a ano, já jako na tom budu pracovat, každý vztah potřebuje jako velkou píli a chuť na tom dělat a zároveň musím dělat jako i na sobě a. Jakoby tak, být tlačení vnitřní motivací pro ten vztah, ne vnější. Jako **řešit ten vztah ne protože, ne proto, aby vydržel, ale protože to potřebuju, protože chci, v tu chvíli, že to jde jako z mého srdce.** Takže tak. Tu představu, chci ji s někým mít, ale chci cítit tu svobodu.

Není to v plánu a je to, v té chuti s tím člověkem strávit čas. A asi neumím říct, že když chci za čtrnáct dnů s tebou strávit víkend, tak ale už nechci za dva roky. To asi neumím jako vůbec. To je něco, co neumím, co se mi naprosto pojí. Jakože když s tebou chci strávit víkend zítra, tak ho chci strávit, nebo tak teď, ho chci strávit i za dva roky. **Ale není v tom jako závazek, jako že musíme, ale je to v tu chvíli, ta chuť.** A vlastně podle mě, z mé zkušenosti, když žena tu chuť nemá beztak, když jako cítí to omezení, že to je teď, ale vlastně už ne za rok, tak ten vztah ani jako nepokračuje a ukončí se přirozeně velmi.

Ondřej

Nějak se mi nechce uvažovat v kategoriích zadanost-nezadanost. Ale kdybych musel, tak bych to asi popsal tak, že se cítím zadaně a svobodně zároveň.... Zadaně se cítím v tom, že jsem ve vztahu se ženou, kterou miluji. Svobodně se cítím díky tomu, že s tou ženou společně osvobozujeme náš vztah od lpění na naší svázanosti a vzájemně si připouštíme a umožňujeme, ba navíc podporujeme hluboké emoce a vztahy s dalšími lidmi.

závazek ve smyslu **reflektování potřeb toho druhého**, že si člověk neřekne: „Ten člověk potřebuje tohle, ale mě to nezajímá, protože já jsem prostě jiný, tak mě to nezajímá. Čau.“ **Tak to je prostě, to už se člověk mnohdy vyvazuje z toho vztahu.**

závazek podle mě spočívá v tom, že člověk, který je v nějakém blízkém, intimním nebo partnerském, hluboce přátelském vztahu, tak ten závazek spočívá v tom, že, jednoduše řečeno, ten **jeden na druhého se prostě jen tak nevykašle, že když ten druhý potřebuje pomoc, ...a ta pomoc může, nemusí to být pomoc vyloženě v nějaké nesnazi, ale v něčem, ale prostě takové ty drobné pomoci které člověk potřebuje každou chvíli, jenom někdy – člověk potřebuje jenom úsměv a už to může být velká pomoc.**

Ano, cítím zodpovědnost. Myslím si, že ve vztahu se lidé mají **podporovat**.

nerozlišuju mezi věrností a závazkem. - Možná to jako neanalyzuju ty pojmy tak hluboce, abych v nich viděl rozdíl.

Anna

Pro mě je závazek moc důležitý

pro mě je docela dost důležitý postoupit o krok dál a dostat nějaký společenský postavení a tvořit rodinu a pro něho je to úplně něco jiného. Tohle jsou fakt jako diametrální věci a já tomu nechám zatím asi volný průběh a co přijde do budoucna, to nedokážu říct. V podstatě nedokážu ani říct, jak já se k tomu jednou vyjádřím nebo co udělám.

Jako že já **vidím asi mnohem pevnější základ všeho a X. spíš chce mít prostě volný pole působnosti a jakoby mít prostor prostě pro svoje rozhodnutí mnohem víc než já. Jo, že prostě já jsem na takový to, aby to fungovalo na nějaký dohodlý věci a aby to prostě mělo fakt jako tu pevnou vazbu a on spíš je pro to, aby to bylo na základě dobrovolnosti.**

Petr

Jakože nevím, nechci třeba se ženit, v nejbližších, pěti, dvaceti letech, nechci mít děti. Možná se to jako změní, já nevím, ale nechci mít prostě závazky, nějak se vázat. Nechci ani třeba zůstat tady, třeba někde do světa, já nevím. **Nechci být uvázaný na jednom místě.**

Tak vždycky to nadhodíme, zjistíme, že se v tom neshodnem, tak to zas odložíme.

Tak asi věrnost – Tak jako nevím, já na ty závazky úplně moc nejsem (Zodpovědnost za vztah cítím), myslím, že jinak to ve vztahu nejde. aspoň pro mě ne
Rodiče jsou rozvedení a znám málo lidí, kterým to vydrželo a jsou spokojení. Třeba jsou spolu, ale je vidět, že jsou spolu, protože musej.

Andrej

Závazek - vnímám tak, že - **ten druhý člověk je pro tebe tím nejdůležitějším, co - co si umíš představit. I když třeba není s tebou, tak víš vo tom, že tam někde je, čeká na tebe - a že tam pro tebe bude vždycky prostě. A že já bych měl být tady pro toho člověka taky.** Ať se stane co se stane, ať se stanou jakýkoliv zkoušky, tak měli bysme tady být pro sebe. To znamená se k tomu tak nějak úměrně chovat. ... To znamená, - ve světě má člověk spousta pokušení, a když je to takhle na dálku, tak je to daleko těžší. To znamená těm pokušením odolat a **tím, že víš o tom, že to je nějaký člověk, který tě miluje a pokud ty miluješ jeho, tak by tě žádný pokušení nemělo - dostat, vykolejit prostě nějakým způsobem.**

Nicméně ona mi dodala znovu, vlastně dodala mi - sílu, abych v to nepřestal, abych v to dál věřil, a že to může fungovat, abych to zkusil znovu ještě a našel v tom nějakou perspektivu, i když to hodně těžký, a bude to trvat několik let, než dosáhnu nějakých svých kariérních cílů. Pokud pojedou za ní, tak mám tady dobrou práci, kterou budu muset pustit. Ale já to udělám prostě, jako rozhod jsem se, že to tak udělám a, pro ten vztah, protože jinak by abych ho zachránil, tak je to daň za to.

Ida

myslím si, že když jde člověk do vztahu, tak má pocit, že je to vztah, který má vydržet. Nikdy nejde do vztahu s tím: tak já se s ním asi rozejdu. Já bych do toho asi nešla. Když vím, že za půl roku se s ním rozejdu. Ani to nejde tak říct, protože... - Jsem s někým protože teď momentálně se mi líbí, mám ho ráda, ale neočekávám, že se to za chvíli změní, takže jo, asi jdu do toho vždycky s tím, že je to na celý život nebo ten pocit je takový, že to má být na celý život.

Viki

No **ono to nemusí být, že bysme si jako vyměnili prstýnky a řekli si jako až do konce, chci vedle tebe umřít.**

---Nevím v čem to je, prostě náhoda. Potkali se někde u Kolína. Ale takových vztahů několik znám, jako v Olomouci, no. Tak si říkám, já bych měla mít vyšší pravděpodobnost, že když jako potkat někoho kompatibilního, ale to je tím, že **asi nejsem dost připravená.**

Jako když se na toho člověka dívám, tak si říkám, že ta představa tam jako je, že spolu budeme dlouho, že je mi s ním dobře a že, jo, že tam může být ta **budoucnost nějakého společného budování, jo, nějakých společných plánů. Jo, i ta vize těch dětí.** nebo Prostě, jo. Ale vychází to jen z toho jak vnímám toho druhýho, jak se na něj dívám, jak ho prostě cítím, že jo. Že to není přechodná stanice. **Tak ty seš pako, ale dobrý, tak budiž ti to teďka odpuštěno. S tebou ještě chvíli budu. Takže vlastně už nemám chuť už jen tak experimentovat a říkat si tak teď tady někdo je a jo je to dobrý. je to fajn, ale nebude to prostě, nebude to takhle. A možná nikdy jsem asi netoužila po takové nějaké té stabilitě,** tak jsem tak ..., proto jsem... když si vzpomenu na nějaký a vůbec všichni ti předchozí. Oni asi i tu stabilitu chtěli, no, a se mnou ji teda neměli, já jsem po ní netoužila. To je celý. Oni asi i tu stabilitu chtěli, no, a se mnou ji teda neměli, já jsem po ní netoužila.

Dan

ten vztah nevzniká nějakým... nevím. Je dost spontánní pořad, myslím si, že spolu počítáme jeden s druhým, ale nikdy jsme si to neformalizovali. Takže na základě zvykového práva by člověk očekával ano, tohleto je můj partner.

Prostě vlastně jakoby nemáme nějakou dohodu.

Obecně závazek nemám rád, člověka svazuje, už jen z kořene toho slova.. Obecně se snažím závazkům vyhýbat i v tý společnosti. Jedna z mejch důležitých hodnot, která utváří moje postoje. , ale některým svazkům se vyhýbat nejde a některý třeba přijmul člověk podvědomě.

No asi se tomu spis jako vyhýbám, ale těžko říct. Ona nikdy nějak jako nebyla nějaká prostě to, I když samozřejmě jako, v průběhu času se to změnit. Ale prostě nikdy nebyla nějaká jakoby, **nějaký jakoby impuls, no.**

Nina

On je větší individualista. Víc prostě mu jde jenom o sebe, než o mě a o ten vztah. Částečně je to proto asi, že se obává toho, že si prostě najde někoho jiného. Tak má strach jako kdyby do toho vztahu tolik investovat a snažit se a být zamilovaný, když někde prostě v koutku duše je prostě ta myšlenka, že ho opustím. A částečně je to proto, že prostě je takový, že je částečně egoista. Může tak působit na lidi, že je takový sebestředný, hodně prostě mu jde o jeho vlastní polit.

On určitě dělá ústupky taky, protože kdyby neměl žádnou partnerku, tak by měl úplně jiný životní postoj a cíl.

Závazek větší pro mě znamená mít dítě třeba. Už víc, fakt jako něco společného, reálného, to je závazek.

Představy společné budoucnosti

Matěj

Asi jsem nad tím tak nějak extra nepřemýšlel. Jako samozřejmě, když jsi s někým ve vztahu, tak já nevím, no, já jsem do toho vždycky šel tak, že s nima chci nějakou dobu zůstat, žejo.

S každou partnerkou jsem si to předtvořoval. Nevím, jestli jsme o tom mluvili, jako vážně, že randy určitě.Když jsem tam žádnou budoucnost necítil, tak jsem to ukončil.

Linda

je tam taková nová složka nějakého praktična, a nějakého pokusu o realistický náhled jako na nějakou budoucnost, takže vlastně nějaká plánování si budoucnosti.

jako přemýšlím, že asi se mi nezdá, že by to tak jako hrozně rychle končilo, to ne, jakože ještě bych tomu dala nějakou šanci. Já preferuju nedávat věcem moc jako nějakou naději, abych nebyla zklamaná, ale u tohoto mám pocit, třeba ještě chvíli by to mohlo, jako fungovat.

máme krátkodobý, nebo střednědobý plán. Není to, že bysme si prostě tehdy a tehdy bude to a to, svatba, děti, ale opravdu jsme jako řešili to stěhování, jestli oba dva se chceme přestěhovat, protože kdyby tam šel jenom jeden, tak by měl sám takový špatný pocit, protože by to celý ukončil ten vztah. Plánujeme takový krátkodobější, jestli za několik měsíců budeme dělat tady tohleto jestli budeme na tomhle místě jestli budeme spolu jestli budeme bydlet spolu tak samozřejmě to můžeme změnit ale začínám mít čím dál tím menší pocit že by něco tak razantního najednou přišlo a úplně by to celé najednou zvrátilo a ten vztah by najednou nebyl, ale samozřejmě se to může stát.

do konce života: **To mě děsí, no přijde mi to hlavně nepravděpodobné, protože si nedokážu představit, co to je naftur. Mě přijde děsivé říct si, že s někým jsi a že s ním budeš napořád. Myslím si, že se může ještě spousta věcí změnit.** No je pro mě těžký, co já sama o sobě budu dělat za pár let., Jakože máš tolik možností, že je pro tebe těžký zavírat si dveře úplně ode všech. Jakože samozřejmě, tím, že si něco vybereš, že pár dveří se ti zavře, ale jako teď si říct, že v padesáti budu dělat to a to a budu tady s tímhle člověkem a tím si úplně dopředu zablokovat všechny další možnosti. Jakože myslím si, že je lepší nechat to tak nějak organicky plynout, dost těch věcí. Jako některý si rozhodnout, ale ty, co nemusíš, nebo nejsou zas tak zásadní, jak nechat tak trošku být. A počkat jak se to třeba vyvíjí, protože nikdy nevíš, co se stane, žejo. A mám pocit, že to je taková jako strnulost, že jinak si něco nalinkuješ, jak bys chtěla, aby to bylo a vlastně už na tom tak nějak trváš. Rozhodneš si to a potom když to nevyjde, tak sama v sobě ztratíš nějaký systém, oporu.

Tomáš

Já do toho vždycky jdu tak, protože jak jinak do toho chceš jít. Jinak je to zpronevěra sobě samému.

Indřich

my máme hodně takovou výchovu ve stylu, že vztah má být k něčemu, že to není jenom tak. Takže já jsem to měl tak od už nějakých, tak samozřejmě první láska, ta se mnou úplně „úú, co, zamilovanej“ a potom s Y vlastně když jsme začali být, tak jsme to bral jako prostě vážnou věc, takovou, že s ní chci být prostě pořád, ale, ale právě ta otázka té budoucnosti, že jo, tam se všechno řešilo v rámci půl roku, jakože představuješ si, že s tím člověkem budeš, ale nevíš, co bude (na střední a po střední škole, pozn.). Ale teďka, když je ti prostě dvacet sedm, tak prostě už plánuješ aspoň na tři roky, nebo jako já to tak mám a dost lidí jako plánuje dýl tadyty věci. **A je to důležité, no. – Ale, ale zas to může být zároveň jako kontraproduktivní, že vztahy, který všechno přeplánujou, a potom vlastně zjistí, že to vlastně nechcú, protože akorát splňujú nějaký požadavky, který si zadali,** jsou taky pěkně na pi**. Já to třeba teďka momentálně dělám tak, že, jo, jako dítě máme, tak to je jasný, žejo, vízi už máme, že spolu chceme zůstat už celý život, to je ideální, ale jako konkrétní kroky tak na půl roku prostě maximum, no. A pak jsou nějaký období, že teďka se stěhuju na venkov, tak to vidím v rámci dvou let a dál už se dívat nechcu. **Bysme se mohli ztratit v tom, že prostě jako budeme akorát splňovat náš šťastnej život, svoji super hypotéku a splácení věcí na dluh na dalších třicet let.**

Kdyby to X. potřebovala slyšet, tak to asi budu zkoušet nějak dělat, ale. Tak já jsem se spálil, párkrát jsem si udělal moc velký plány a zjistil jsem, že jsem ještě pořád moc nestáje jako osobnostně a tak už to nechci dělat znovu.

Nela

No není to takový, že ve chvíli, když někoho potkám, tak si řeknu, to je přesně ten člověk, se kterým budu celý život. Já ani nevím, jestli s X. budu celý život. Jako teďka je to skvělý. Ale nevím, co bude později. A přijde mi dobrý, nechat si svobodu tady v tomhle. Jako nevím, co bude.

asi jako do všech vztahů jsem vždycky šla s tím, že, že jako předpokládám, že to jako je ten partner na celý život, jako.

plánujeme, ale bud takovou tu krátkodobou budoucnost, max rok dopředu nebo až tu hodně vzdálenou. to jsou spíš ty sny, co si přejeme - bydlet v horách, procestovat svět atd.

já už bych se aji vdávala, ale on je spíš takový racionální a má na všechno čas a manželství ho děsí. Každopádně zatím oba víme, že chceme být (tady) a bydlet spolu a že jsme spokojení, to máme taky stejně.

No já to teď moc neřeším, protože musím dodělat školu a jiné povinnosti. Jako zatím mě to neštve zatím to beru jako takový miloučký, ale třeba já nevím za rok, kdyby si s tím nic nestalo a já měla na školu hotovou a on měl pořád stejnej názor.. No já nevím, co bude za rok, ale až to prostě pro mě bude palčivější, tak bych to řešila.

Anna

chtěli jsme spolu být, plánovali jsme svatbu.... že už jsme spolu nějakou dobu a oba jsme věděli, že to je jak se asi říká vážný vztah

jo tak pak takový jako zřejmý....(do běžné konverzace se dostávají věty typu“) . „No až jednou budeme mít ten byt“, takový to „až“ třeba když někde jsme viděli, jak, já nevím, třeba nějaký rozmazlený dítě nebo něco, tak vždycky Tomáš „ tak takhle se naše děti chovat nebudou“, viš. Takže už to je takový jako, bylo jako zřejmý, že s tím oba dva tak jako počítají v tom vztahu po tom, po tom třeba po těch dvou letech, že už jako, no po roce a půl, že asi to jako možná vyjde jako už.

Eliška

Do daleké budoucnosti ne, o tom nepřemýšlím. Jakoby v rámci toho našeho vztahu mě to asi někdy napadlo, nějak se nad tím zamyslet, ale nějak jsem si řekla, že nemá prostě smysl nějak něco plánovat, protože sama jsem nevěděla kam budu směřovat pro mě nějak nebylo důležité slíbovat si, že to bude na nějakou delší dobu a spíš nechat tomu volný průběh a vidět, jestli to má smysl, nebo ne.

jsem shodli na tom, že si tady v tom jakoby nic neslibujeme, že pokud každý z nás bude chtít něco jiného a nebude se to vůbec slučovat, nebo bude, prostě se mu nějak změní jeho cíle, prostě celkově, tak- že to prostě k tomu rozchodu povede, ale mm-, že teď prostě víme, proč chceme být spolu, - takže jsme.

Vít

Jakože tadytuto otázku si nepokládám. Nebo jako ani není to puzení k tomu. Jako to puzení mám jako typicky ohledně výletů nebo nějakýho trávení intimního času spolu, jakože mě baví s tím člověkem být, to je to mě to nejpodstatnější. Jakože vím, že s ní rád strávím celý víkend a budu si s ní povídat, nebo dělat něco jinýho. A to je pro mě jako důležitý. ...A až přijde otázka bydlení, tak prostě přijde a budu to řešit, ale – nebo něčeho jinýho, ale muselo by to vyplynout jako z toho, že tam se mezi náma něco děje.

Snažím se to nedělat. Jo jakože vlastně, snažím se, ale nejde mi to. Nejde mi to. Jakože rád plánuju společnej čas, rád naplánuju za měsíc výlet. Jo je to prostě protože když si ho nenaplánuju (ten volnej čas), tak v podstatě prostě nebude. Ale určitě tady jsem zkoušel nějak jako nebýt, tak jsem si neplánoval jako vůbec. Já jsem ji ani neviděl, jako dítě, auto, chorvatsko, hypotéka a tak.

Když mi poví, že se mnou nevidí budoucnost, tak se asi budu doptávat, co, proč, jak a co se teda děje teď a pokud to bude jako hodně v disharmonii s tím, co jako já vlastně teď mám s ní, tak se rozejdem.

Není to o tom, že ji potřebuju vidět, ale potřebuju ji mít otevřenou. Jakože jakmile mi někdo poví „nevidím s tebou společnou budoucnost“, tak už to taky vlastně nějak vidí, tu budoucnost. **A já jako potřebuju, aby ji neviděl stejně jako já. Aby to byla ta velká míra neurčitosti, co se bude dít, aby to mohlo vznikat mezi námi. Aby tam byl prostor pro to, aby to mezi námi vzniklo,** jestli to bude jedno dítě, nebo to bude osm dětí.

Není to v plánu a je to, v té chuti s tím člověkem strávit čas. A asi neumím říct, že když chci za čtrnáct dnů s tebou strávit víkend, tak ale už nechci za dva roky. To asi neumím jako vůbec. To je něco, co neumím, co se mi naprosto pojí. Jakože když s tebou chci strávit víkend zítra, tak ho chci strávit, nebo tak teď, ho chci strávit i za dva roky. **Ale není v tom jako závazek, jako že musíme, ale je to v tu chvíli, ta chuť. A vlastně podle mě, z mé zkušenosti, když žena tu chuť nemá beztak, když jako cítí to omezení, že to je teď, ale vlastně už ne za rok, tak ten vztah ani jako nepokračuje a ukončí se přirozeně velmi.**

Do konce života: umím rozdělit na dvě roviny, jedna je jako ta pozitivní, dost velký bezpečí a nějaký jistoty, ale ta druhá je jako svazující, jako nalepení se a - neseberozvoje dalšího a ustrnutí někde jako na místě, což mě vlastně jako nebaví.

Ondřej

Za situace, že bych z té partnerky nějakou intuici nebo něčím takovým vnímal, že jo, jo, tohle je ta správná osoba, se kterou si klidně teďka řeknu, že: „Budme spolu celý život,“ teda jako to ještě neznamená, že k tomu takhle dojde, ale abych si tohle takhle řekl, tak to musím cítit nějak, nějak hrozně iracionálně, někde uvnitř, nevím, nedokážu to popsat.

Nějak si budoucnost moc dopředu neplánuju, že prostě, určitě mám nějaké představy, že co budu dělat za týden, za měsíc, za – možná i za rok, ale, ale většinou se těmhle představám moc nevěnuju, takže si ani ty vztahy moc neprojektuju do budoucna. Možná je to prostě jenom tím, že jsem se to prostě nenaučil nebo i z toho důvodu, že mám pocit, že něco nějak, žejo na dlouho dopředu naplánuju, tak – stejně, stejně dojde k vývoji, který tomu, těm mým plánům prostě zamezí,...a možná to nějak nerad prostě dělám, něco si dopředu nějak plánovat, raději to tak nějak nechávám plynout, aby to plynulo přirozeně, i když jsem si jako vědomý, že - že to plánování může mít třeba i své výhody, ale ještě jsem ho nějak nezakomponoval do svého života. A asi bych to rád udělal, ale to ještě chvíli – potrvá, než – se to naučím.

Anna

Já tomu nechám zatím asi volnej průběh a co přijde do budoucna, to nedokážu říct. V podstatě nedokážu ani říct, jak já se k tomu jednou vyjádřím nebo co udělám.

Jako mluvíme o ní docela dost, ale myslím si, že naše názory se v tomhle hodně rozcházejí. Že tím si jako nejsem úplně jistá. Jako že já vidím asi mnohem pevnější základ všeho a X. spíš chce mít prostě volný pole působnosti....

....mít pevně nějaký už svůj základ, myslet na nějakou větší budoucnost než prostě jenom společný nájem a společná jako teď je nám dobře, no. Ale, ale je to prostě otázka času, co se jako stane, nestane nebo jak se jako vyvine všechno. Každý jsme prostě jinej a každéj máme asi jiný věci a teď je nám spolu dobře.

Já asi čekám a nechávám ještě ten vztah vyvíjet, protože si nemyslím, že bysme spolu byli tak extrémně dlouho, aby mi to prostě vadilo. Ale myslím si, že potom u toho vztahu, když prostě se nenajde nějaký společnej prvek nebo prolinání nebo to potom dál nepokročí, tak potom se obávám, že se ten vztah prostě v uvozovkách přechodí, jo. Že jako nemáš progres, začneš bejt nespokojená a dojde k tomu prostě přetržení toho vztahu.

Petr

Společná budoucnost, no to já taky moc neřeším (ps.) Spíš to беру tak přítomně. Užívat života, jaký je. Neřeším, co bude zítra, nebo později....Tak vždycky to nadhodíme, zjistíme, že se v tom neshodnem, tak to zas odložíme.

Andrej

to musíš vědět, to musíš vědět v ten moment, kdy s tím druhým seš, že s ním chceš bejt a nic jinýho si neumíš představit. **Nemusíš si říkat, jaký to bude za.. v budoucnu, protože nevíš, co bude v budoucnu,** zítra tě může srazit auto, nebo cokoliv, prostě nikdy nevíš, co se stane. **Ale v ten daný moment kdy s tím člověkem seš, tak si musíš umět představit, že tu společnou budoucnost máte. Protože pokud si to neumíš představit, tak je to ztráta času a rozhodně by, není to ten pravý člověk prostě.**

I když jako možná ze začátku o tom člověk nepřemýšlí, ale jakmile se ty dva rozhodnou pro nějaký vztah,začnou tomu, co mezi nima je, říkat vztah, tak by si měli rozhodně umět představit společnou budoucnost, protože jinak rozhodně nedává smysl, aby spolu byli.

Manž: No člověk by to, měl by si to určitě rozmyslet, než do toho vstupuje. Pořádně. Jestli je to člověk, s kterým dokáže si představit, že s ním bude na celý život. Protože jestliže ne, tak by do toho vstupovat neměl. A jestliže do toho jednou vstoupí,

tak má nějaký závazek, kterej by měl dodržet, i když třeba má pochyby nějaký. Už prostě protože se pro to jednou rozhod, tak by to neměl zpochybňovat.

Samozřejmě, máme představy, a to je rodina. To je další logický krok. Ale samozřejmě předchází tomu ta stabilita v té práci, být spokojenej s tím, co člověk dělá a vidět v tom nějakou perspektivu. **Když člověk když má zajištěnou finanční stránku, tak v téhle fázi toho vztahu už jako dalším logickým krokem je rodina. Už máme na to věk oba a jako já se tomu nebráním.**

Ida

To je vidět hned od začátku....přístup prostě, aby byl dost podobnej, no (ps.). Aby on to měl taky tak, prostě mě má napořád (ps.). To pro to udržení vztahu je důležitý.

myslím si, že když jde člověk do vztahu, tak má pocit, že je to vztah, kterej má vydržet. Nikdy nejde do vztahu s tím: tak já se s ním asi rozejdu. Já bych do toho asi nešla. Když vím, že za půl roku se s ním rozejdu. Ani to nejde tak říct, protože... - Jsem s někým protože teď momentálně se mi líbí, mám ho ráda, ale neočekávám, že se to za chvíli změní, takže jo, asi jdu do toho vždycky s tím, že je to na celý život nebo ten pocit je takový, že to má být na celý život.

Viki

Jako když se na toho člověka dívám, tak si říkám, že ta představa tam jako je, že spolu budeme dlouho, že je mi s ním dobře a že, jo, že tam může být ta budoucnost nějakého společného budování, jo, nějakých společných plánů. Jo, i ta vize těch dětí. nebo Prostě, jo. Ale vychází to jen z toho jak vnímám toho druhýho, jak se na něj dívám, jak ho prostě pocituju, že jo. **Že to není přechodná stanice. Tak ty seš pako, ale dobrý, tak budiž ti to teďka odpuštěno. S tebou ještě chvíli budu. Takže vlastně už nemám chuť už jen tak experimentovat a říkat si tak teď tady někdo je a jo je to dobrý. je to fajn, ale nebude to prostě, nebude to takhle.** A možná nikdy jsem asi netoužila po takové nějaké té stabilitě, tak jsem tak ..., proto jsem... ..když si vzpomenu na nějaký a vůbec všichni ti předchozí. Oni asi i tu stabilitu chtěli, no, a se mnou ji teda neměli, já jsem po ní netoužila. To je celý.

No, možná v tom věku a možná i s nima. Když to tak vezmu, že jsem pořád měla nějaký takový, že to ještě není poslední, že to..., ještě mě toho čeká strašně moc. **A že já nakonec budu úplně někde jinde než to že, ... než v té jejich představě,** tak jak mě, jo. Že prostě se..., měla jsem nějaké ty ambice, představy. Že půjdu na tu vysokou školu a potom potkávat jiný lidi **a nezůstanu prostě na tom místě, kde jsem zrovna se ocitla, když mě potkal ve svém životě.**

Dan

....cítíl jsem, že to má jakoby i dlouhodobější smysl.

Představa: Hodně málo, v omezený míře, možná podvědomě, ale asi nemám jako plán jakože dlouhodobě.... **ale nemůžu říct, že by mi to bylo prostě jedno, že**

Do konce života: myslím si, že bych se spíš musel změnit já a jakoby nějaký moje hodnoty, než prostě jakoby že by přišel ideální partner, teď prostě jako jsem tady. A musel by sem asi změnit jakoby něco v sobě. Anebo by se musely změnit nějaký materiální okolnosti, ale nemyslím si, že by to (třeba dítě) ale nemyslím, že bych tomu věřil třeba za, že bych to třeba za deset let třeba cítil stejně. Najednou bych měl třeba se svým partnerem dítě a – jsem se rozhod, že ho budem společně vychovávat, tak si nemyslím, že by mi to nutně muselo vydržet napořád, anebo že by to nutně změnilo nějaký hodnoty ve mně.

Nina

O spol. bud: Přemyslím no (s.). Já kdybych nepřemýšlela, tak už teďka by ten vztah neměl smysl.

Asi bych chtěla být v manželství, jako chtěla bych se určitě vdávat, ale není to tak, že bych prostě teďka čekala na prstýnek anebo si řekla „do dvou let chci být vdaná“

Spíš je to tak, že v tuto chvíli jsme každý někde jinde....**A on sám právě jako přemýšlí tak asi o společné budoucnosti, ale není si tím jistý, prostě má prostě strach, že to budu chtít dřív, než on bude schopný mi to dát.**

je větší individualista. Víc prostě mu jde jenom o sebe, než o mě a o ten vztah. Částečně je to proto asi, že se obává toho, že si prostě najde někoho jiného. Tak má strach jako kdyby do toho vztahu tolik investovat a snažit se a být zamilovaný, když někde prostě v koutku duše je prostě ta myšlenka, že ho opustím.

Myslím si, že si představuje společnou budoucnost, ale nerad o tom mluví, protože neví, jaká bude. Jakože kdyby měl nějakou větší vizi a měl by nějakou jistotu, co se týče práce, co se týče toho, kdy dokončí doktorát, co se týče platu a vědět kde bude, tak by určitě si ji představoval víc.

Vývoj vztahu, přelomy a kohabitace

Co považují za důležité přelomy ve vztahu + význam kohabitace a změna po přelomu.

Linda

mám pocit že je to vyložené takový **test jestli s tím člověkem vydržíš**, vždycky přišlo na mojí rodině problém, protože naši se nastěhovali k sobě až když jsem byla desetiletá a zvykání na sebe potom už je náročné. Pokud jsi zvyklá žít sama jenom s občasnými návštěvami někoho, tak je potom problém třeba ve třiceti, když už máš zažitý svoje vlastní stereotypy, přizpůsobovat se stereotypu někoho jiného.

tak teď spolu budeme začínat bydlet, takže už to je posun. zatím vyšší ambice nějak silně nemám, napadá me to, ale nemám potřebu. už tohle je takový značný posun že hned další nepotřebuju.

Jindřich

Začít spolu bydlet, mít spolu svatbu a mít spolu děti.myslím si, že když jsou všechny, tak je to super a do pěti let všechny

tří, to je úplně ideální....A jestli je to posloupný, jako napřed s ním začít bydlet, potom mít svatbu a pak dítě, to je jedno, jakože mě to přijde jako ideální verze, která se mně stala. Ale myslím si, že ten vztah jde do kytek pomalu, pokud se ani jedna ta věc nestane.

mít dítě je náročný. Hlavně v tom, že to partnerství se naprosto promění. **když tam nemáš dostatečnej smysl v tom vztahu, tak to dítě ti to prostě úplně rozbordelí ten vztah a už tam nemáš prostě proč zůstat, prostě už.**

ty si prostě plánuješ vztah a snažíš se najít ideálního partnera, najdeš ho, nebo třeba, funguje to v rámci možností a funguje to dobře a – ty si říkáš paráda a najednou **přijde dítě a je to jako kdybys začala ten vztah budovat úplně celej znova.**

Nela

tím, že žijeme spolu, tak je pro mě obrovská úleva, že **nemusím přemýšlet a plánovat, kdy přesně se uvidíme.**

jsme si daleko blíží, o dost víc jsme se poznali a to prostě i v každodenních věcech, kdy jsme rozladění, nervozní atd. a myslím, že jsme to dokázali přijmout. zatím co se objevilo. a to **myslím náš vztah ještě posílilo. třeba musíme daleko víc mluvit o našich pocitech, abychom si věci nebrali osobně a víc pochopili jednání toho druhého**

do té doby, dokud s někým chodíš, tak s někým chodíš a je to, je to prostě oficiální, ale není to, že bys to řekl na veřejnosti, není to ten jako jedinej člověk a můžeš se s ním kdykoliv jako rozejít a není to tak – tak i sociálně náročný. Protože když se někdo s někým rozvádí, tak už to je nějaké, už má jako nálepku, prostě rozvedený, rozvedená, kdežto rezejitá rozejitý, nemá žádnou nálepku. A vdaná, ženatý, zadaná, zadaný, je taky jako rozdíl.

asi jo, asi je to "stvrzenější"

Eva

asi nevím, jak to říct slovy.. -....Změnilo se toho moc, společná domácnost, společný finance. Vlastně vše. (+ viz manželství)

Vít

až přijde otázka bydlení, tak prostě přijde a budem to řešit, ale muselo by to **vyplynout** jako z toho, že tam se mezi náma něco děje.

Nina

to nějak tak **samo vyplynulo.**

... To, že se můžu na někoho těšit, když jdu domů.

Ondřej

že ti dva začnou spolu bydlet nebo to, že založí rodinu – nebo to, že přiberou mezi sebe někoho dalšího, v rámci těch polyamorických vztahů

a jinak se asi všechno podle mě odehrává nějakou **pomalou postupnou dynamikou** a – samozřejmě jsou asi nějaké velké zvraty a každý je má někde jinde

Ida

náš vztah nemá, nebo se neodehrává v nějakých zlomech, přelomech, tak jako **spíš všechno plyne v pohodě, hladce, jedno následuje za druhým, tak jako přirozeně,** že za zlomový okamžiky bych celkem, jó, tak jasně, sestěhování se, dejme tomu, ale taky žádný šoky. Prostě věděli jsme, do čeho jdeme, takže asi nemůžu nic jako takhle vypíchnout, nevím.

tak třeba level nejvyšší, nebo ne nejvyšší, další level třeba svatba, děti, předtím to společný bydlení, představení rodičům

Anna

pro mě je docela dost důležitý postoupit o krok dál a dostat nějaký společenský postavení a tvořit rodinu a pro něho je to úplně něco jinýho.

přelom ve vztahu, si myslím, že je potom **to myslet vážně.** Asi si myslím, že to je pro mě i manželství.

Společný bydlení myslím, že mi změnilo pohled na svět dost. ... uvědomila jsem si, že **utváříš vlastně i svou osobu,** jak žiješ a co máš doma a co prostě prožíváš, kam jdeš, s kým se stýkáš. **Vlastně jsem tím docela dospěla,** musím říct.

museli jsme si na sebe hodně zvykat, si myslím. Ze začátku to bylo prostě takový o vzájemnejch kompromisech a jak kdo co vidí. A jinak to asi je pořád takový stejný. Tak samozřejmě, vývoj ve vztahu, že do toho tak nějak jako působí. Že ta zamilovanost trvá nějakou dobu a prostě se prolíná různě ty, nechci říct dekády, ale prostě různě se to jako prolíná dál, žejo, a pokračuje a vyvíjí se vztah, bych řekla.

Já asi čekám a nechávám ještě ten vztah vyvíjet, protože si nemyslím, že bysme spolu byli tak extrémně dlouho, aby mi to prostě vadilo. Ale myslím si, že potom u toho vztahu, **když prostě se nenajde nějaké společné prvek nebo prolínání nebo to potom dál nepokročí, tak potom se obávám, že se ten vztah prostě v uvozovkách přechodí, jo. Že jako nemáš progres, začneš bejt nespokojená** a dojde k tomu prostě přetržení toho vztahu.

Petr

Asi společný bydlení mi přijde jako takovej přelom.

Tak musíš s tím člověkem vycházet každý den. **Nemůžeš odejít.** – No, odejít můžeš, ale vždycky se musíš vrátit do toho stejného místa a vyřešit ty problémy, který jsou. Jinak by třeba vyšuměly.

A X. šla se mnou, i když studuje v O., tak **se přizpůsobila.**

Eliška

když s tím partnerem **člověk nebydlí, tak přichází určité o část - informací a interakcí, které jsou celkem důležité,** jakože celkově jde prostě vidět, jak se ten člověk chová, co dělá celý den, to může být docela přínosné. A zjistit, jestli vlastně ti lidi si vyhovují v rámci toho bydlení je pro ten vztah docela důležitý. Pak záleží na tom, kdy je ta doba, kdy si oba řeknou, že teda je

to důležité a že by spolu chtěli bydlet, to už pak záleží na nich, ale to si myslím, že je důležitý.

Viki

prostě to vypovídá o tom, že jsem na to nebyla připravená. A ještě možná furt nejsem, no. Přesně, **být s jedním člověkem každý den, mě by to nevyhovovalo**

To je to, to je ta věc těch hodnot. Že i tohle jednou přijde, že přestaneš fungovat mezi nějakou tou skupinkou kamarádů a pak začneš prostě žít takový rodinný život jenom s tím jedním partnerem. No tak to mě ještě trochu děsí. (s.)

Manželství a děti

Tomáš

Jen nějaká instituce posvěcená. Myslim si, že bych o nic nepřišel. Jako je to **jednodušší** z hlediska zákonů, hypotéky a takových volovin.. **jako jo, je to pěkné si to říct.. jako je to rituál docela pěkný, ale nemusí to nic znamenat**, ještě jako v dnešní době, kdy půlka lidí se rozvádí, rozchází.

Jindřich

Mě samotného ta svatba překvapila v tom, že já jsem si to vůbec nemyslel, ale **tím, že už to byla ta smlouva oficiální aji před ostatníma, nejenom mezi náma dvouma, tak mě překvapilo, jak moc nás to sepjalo dohromady**, že už jsme spolu bydleli tři roky a říkal jsem si, že ta svatba je takový jako duchovní prožití, ale **hrozně mě překvapilo, že nás to hrozně semklo dohromady, že to vytvořilo takovou jako, prostě pevnou vazbu, že najednou ti přijde, že to je fakt vážný, to je doopravdický. Že už to není prostě pr***, že to je prostě tak. Prostě jste se jakože svázali**, tak to znamená, vlastně, vlastně na základě té svatby jsme se rozhodli, že **budeme aji jako trošičku přísnější k sobě navzájem, jako vůči tomu, co chceme splňovat, od toho druhého**. Že nám to přišlo fajn. Přišlo nám to jako správný rozhodnutí. Že – že už to prostě je vážná věc a už to prostě jako je na, v podstatě jak se říká, na celý život, nebo mělo by být.

.....Máš to na občance, že tam máš prostě jako jo, že nejses svobodná, a jakože x různých věcí, prostě, obchodíš úřady, a teďka ví to rodina, jo, jasně, **rodina to bere víc, není to jen nějaký camrání**. Jako předtím jsem tomu nevěřil, ale teďka mě fakt, jakože to na mě zapůsobilo, aji tydle věci to na mě zapůsobilo, takže jo, **fakt jsme teďka jako dva, který se složili v jednotku**. Takže jako jo.

Děti: mít dítě je náročný. Hlavně v tom, že to partnerství se naprosto promění. **když tam nemáš dostatečný smysl v tom vztahu, tak to dítě ti to prostě úplně rozbordelí ten vztah a už tam nemáš prostě proč zůstat, prostě už**.

ty si prostě plánuješ vztah a snažíš se najít ideálního partnera, najdeš ho, nebo třeba, funguje to v rámci možností a funguje to dobře a – ty si říkáš paráda a najednou **přijde dítě a je to jakokdybys začala ten vztah budovat úplně celý znova**.

hrozně moc těch věcí jsem našel v sobě aji díky tomu dítěti třeba jako. to jsou teprve jako objevování teďka, **objevování svobody**. A ta doba je prostě taková, že ti říká, že to, nevím, **většina lidí říká, že dítětem ti skončí prostě život. Neskončí**.

Nela

No přemýšlím, protože **spousta mejh kamarádek se vdává. A svatba, to je takovej krásnej den**, ty seš ta nevěsta, nad kterou se každé rozpívá.. **Zároveň mě to děsí a nemyslím si, že bych byla na to dost vyspělá**.Je tam taková ta závaznost, která vzniká už jenom tím, že to je podepsaný někde na úřadě, nebo v kostele a je to oficiálně daný, že tyhle dva jsou spolu. A tím pádem když ty dva se rozhodnou spolu nebýt, tak je to mnohem obtížnější a opravdu si to musí jako promýšlet a je to prostě.. **Je to závažnější. Je to oficiálně řečený, že my dva jsme spolu a že my dva jsme spolu a chceme být spolu**.

A je to celý oficiální, veřejně řečený.

To je jedna věc, která je, která je jako změna. Že do té doby, dokud s někým chodíš, tak s někým chodíš a je to, je to prostě oficiální, ale není to, že bys to řekl na veřejnosti, není to ten jako jedinej člověk a **můžeš se s ním kdykoliv jako rozejít a není to tak – tak i sociálně náročný. Protože když se někdo s někým rozvádí, tak už to je nějaké, už má jako nálepkou**, prostě rozvedený, rozvedená, kdežto rezejitá rozejitý, nemá žádnou nálepkou. A vdaná, ženatý, zadaná, zadaný, je taky jako rozdíl.

A potom tam vnímám, že **je to jako takovej jako pevný uzel a rozvázat ten uzel je dost náročný, i být v tom uzlu může být dost náročný**. (-)

A druhá je, když se to vezme z křesťanského hlediska a já jsme z věřící rodiny, tak je tam i ta podpora, **podpora té církve a podpora toho boha, že tam jako jde ta energie. Je to najednou nějaké svazek, kterej je podporován duchovní mocí- a zároveň je to nějaká jako posvátnost**. A vlastně teda z duchovního hlediska se mi to líbí mnohem víc. **To posvěcení je tam asi důležitý si myslím**.

Vlastně potom možná to manželství je v tomhle výhoda, že vlastně **člověk neutíká, ale nějak jako bojuje a pracuje, protože už se nějak rozhodl**.

Eva

čekala jsem, že to asi jako přijde někdy, ale myslela jsem, že až třeba já nevím, třeba až teď někdy tento rok jako.protože X. je mladší, tak jsem si říkala, že prostě jako, nechci ho to do toho nutit, rozhodně, tak jsem ani nechtěla, aby věděl, že jako bych jako o to měla zájem nebo tak, takže jsem to ani jako mu, ani jsem mu to nějak jako ne, neříkala.

Myslím si, že to může fungovat stejně dobře nebo stejně špatně jako to manželství. Ale je to důležitý to manželství skrz tu víru, uzavření toho svazku. Ale znám i partnery, kteří spolu žijí bez svazku dlohou dobu a funguje jim to. Jako nesoudím. I když na druhou stranu si říkám, že **kdyby třeba se tak rozhodlo žít moje dítě, tak nevím, jak bych reagovala, asi bych to dost prožívala jakože špatně. Ale nevím. Na jednu stranu neodsuzuju, ale na druhou stranu si myslím, že je to jako takový zvláštní, no**. Takže je to takový dost těžký. Jsem dost ovlivněná svou rodinou, vírou, je to jako takový, jsem na věžkách. Ale jako nikoho za to nesoudím, myslím si, že každý člověk je jako svobodný a má nárok na to, co jako si myslí, že je pro něho dobrý.

Pro mě je to teda dost zásadní, myslím si, že aji pro X..... je pro mě ta svatba dost důležitá, protože jsem věřící, takže to **pro mě není tak jako papír nebo změna příjmení. Je to fakt takový jako slib, kdy si opravdu jako slíbíš, že budu s tím člověkem a on se mnou prostě za jakýchkoliv okolností, a, nebo skoro za jakýchkoliv okolností, a (-) že se navzájem budeme přijímat se taková, jako jací jsme a že spolu budeme budovat jako ten vztah, nějakou rodinu (-) že se budeme vzájemně jako vyvíjet, no, jako snažit nějak posunout svůj život k dobrému, nebo dobrým směrem, aby měl nějaký smysl.**

PO svatbě: Změnilo se toho moc, společná domácnost, společný finance. Vlastně vše.--asi nevím, jak to říct slovy.. - /.../že taky **máme něco společného. nejen jakýsi vztah, který může kdykoli skončit.**

děti: Přemýšlím. Protože se mě na to furt všichni ptají. „Tak se budete brát, tak asi budou děti, že. Však už máš na to čas.“ Takže jsme se o tom zrovna nedávno bavili, jsme si říkali, že možná jako - nějakou dobu po svatbě si ještě tak jako užijem takovýho toho - vztahu bez starostí, kdy se nemusíme starat o nikoho třetího, možná. Uvidíme. Ale nějak to jako.. Ale zase na druhou stranu jsme si řekli, že když by to přišlo, tak jako je to v pohodě, není to jako nic špatného.

Eliška

A manželství, manželství pořád vnímám jakoby nějaký prostě papír a je možné, že někteří lidi to vnímají jako větší závazek, že už prostě opravdu, když přijde nějaký problém, tak když už jsou v tom manželství, tak se ho snaží vyřešit a nepřemýšlí hned o rozchodu, ale na druhou stranu si myslím, že to může být i negativní, prostě setrvávat v tom manželství, které je nefunkční, ještě třeba zvláště když mají děti....

Zatím pro mě tyhle věci nemají moc velký smysl. Určitě teďka nechci, být vdaná, mít děti, nebo mít manžela. Ale je mi jasné, že časem se to může změnit. **Myslím si, že manželství by mohlo mít smysl v případech, když budu chtít děti, tak aby se to teda nějak přizpůsobilo těm konvencím, a vůbec celkově potom asi je to praktičtější, ale v tuhle chvíli o tom neuvažuju.** Ale určitě jsme se o tom bavili a shodli jsme se na tom, že to máme podobně.

Ondřej

je to otázka volby každého párupro jako nejlepší rozvíjení se dvou partnerů není manželství nezbytné, ba naopak, u některých lidí **může být to manželství překážkou...** je to...**prostě ukotvení toho vztahu..... aby se už nějak nevyvíjel. Aby ti dva byli fakt jakoby už nějak navždy spolu.**

věřím tomu, že jsou lidi, kterým to tak nějak, takhle vyhovuje, a přeju jim to, to samozřejmě. Jako já si dokážu představit, že bych – koexistoval (s.) s partnerkou ve svazku manželském, ale– v současnosti mě – tohle institucionalizování toho vztahu nijak neláká. Asi to má nějaké ekonomické výhody, ve smyslu toho, že - stát manželství podporuje a tím pádem ti dva kteří se dají touhle formou dohromady, no tak nějak **mají určité ekonomické výhody před těmi, kteří se rozhodnou žít ve formálně volném vztahu. Formálně.**

Děti: Jsem přesvědčený, že bych si měl nějaké dítě taky pořídit

teďka to neřeším, teďka se tím nezabývám. Ale, upřednostňuju v současnosti představu, že bych měl alespoň teda jednoho, ale maximálně tedy dva potomky... Čistě z hlediska, prostě – těch biologických potřeb, tak nějak člověk chce aspoň rozšířit své geny dál.

Anna

Já vždycky mám asi nastavený časový ultimátum a pro mě je asi důležitý bejt do třiceti prostě vdaná nebo mít pevně nějakou už svůj základ, myslet na nějakou větší budoucnost než prostě jenom společný nájem a společná jako teď je nám dobře, no. Ale, ale je to prostě otázka času, co se jako stane, nestane nebo jak se jako vyvine všechno.

pro mě je docela dost důležitý postoupit o krok dál a **dostat nějaký společenský postavení a tvořit rodinu pro mě by třeba asi nemělo změnit nic, ale spíš je to takový dáni najevo, jako veřejná defacto dohoda nebo veřejný prostě vystoupení: tohle je moje žena a tu si chci hýčkat a s tou chci být a já se zavazuju prostě jí.** V podstatě ve zdraví i v nemoci, jako mít s ní nějakou další cíl a tvořit společně, utvářet rodinu. Já si myslím, že tohle utváří rodinu. Rodina pro mě není to, že máš děti nebo že máš prostě psa, ale to, že jste společně spokojeni, no. A znamená to pro mě i to manželství. No a pak teda to ještě znamená (s.), já bych nechtěla bejt v komatu, jednou do budoucna a myslím si, že ten **manžel může rozhodnout o nějakých věcech, který by třeba pro mě byly důležité a nemusí to vědět nějaký širší okolí a přítel asi takový rozhodovací právo nemá.** Jo, že by prostě měl větší rozhodovací právo a samozřejmě si myslím, že v manželství se víc můžeš dablovat, třeba nevím – chodit na poštu, jó, takový ty věci, co řešíš, no. Samozřejmě je tam potom i to další opačné riziko toho, že tě ten druhý může zadlužit, že, což jako nikdy netušíš předem nebo, jó, co se děje za zádoma. Funguješ jako jednotka na jednu stranu jako pozitivně, ale i na tu negativní stranu, no.

Petr

Ale nemám v to nějak důvěru, že by to nějak prostě něco změnilo, že bych to prostě potřeboval, nebo. Protože **nevidím v tom smysl. Nevidím v tom nic, co by mi to přineslo navíc.** Mám jako tak, nevím, prostě pocit, že ty lidi spolu jsou, že „tak jsme se vzali, tak spolu teda zůstanem, no. Prostě není to dobrý, ale budem se tvářit, že to je super.“ Jednodušší se rozejít a zkusit štěstí třeba někde jinde, třeba, že.

Děti: Jako zatím moc nepřemýšlím, jako je možný, že bych je chtěl, neříkám, že je to nemožný, ale zatím jako v blízké ani vzdálené budoucnosti se nevidím v té roli otce.

Linda

Já jsem z rozvedené rodiny, pro mě manželství není důležité.....akorát ta svatba může být zajímavý zážitek.

Andrej

Manž: **No kromě toho krásného momentu,** kterej si budeš pamatovat pravděpodobně celý život, nebo někdo se to bude snažit zapomenout (s.), protože to nebylo takový, jaký si představoval, tak kromě toho momentu, toho toho, **gesta, toho, že se lidi**

berou, tak ještě to obnáší to, že to manželství ti dává nějaký pravomoci. Pravomoci třeba pokud se něco stane s tím člověkem, tak máš právo ho navštívit a jednat za něj, což jako když, když jsi s někým ve vztahu a nemáš, tak tě k němu ani třeba doktoři nepustěj, kdyby se stala nějaká nehoda, nebo kdyby se stala nějaká nehoda. **Jako z těch praktickéj hledisek to dává smysl jako se, nebo když pak přemýšlíš o dětech,** tak samozřejmě jako manželství je, dává smysl. Jako jde, lze to udělat i bez toho, ale věci jsou mnohem komplikovanější. Když se bavíme o přijetí třeba toho dítěte nebo jak se to dítě vlastně bude mít jako to potenciální dítě k těm rodičům, když nejsou spolu oficiálně. **Kvůli dětem by se lidi, pokud lidi plánujou děti, tak by se asi měli vzít.**

No - já bych pravdu řekl (ps.), tak já jsem respektoval, jakože ta svatba a manželství, že to jsou věci, co se očekává, ale **tohleto byla spíš iniciativa můj partnerky, která na to víc tlačila. Já, ne že bych se k tomu nechtěl odhodlat, ale čekal jsem jako na nějaké správné čas,** kterej jsem furt si myslel, že přijde. Myslel jsem si, že to bude trochu jinak. Jako plánoval jsem předtím ještě trochu víc cestování a potom že se vezmem. Jako plánoval jsem to, ale chtěl jsem to udělat, třeba - až se vyřeší některý věci. Třeba s prací, nebo kde budem žít oba a tak. **A ne že se vezmem, když každéj vlastně žijem v jiný zemi.**

No člověk by to, měl by si to určitě rozmyslet, než do toho vstupuje. Pořádně. Jestli je to člověk, s kterým dokáže si představit, že s ním bude na celý život. Protože jestliže ne, tak by do toho vstupovat neměl. A jestliže do toho jednou vstoupí, tak má nějaké závazek, kterej by měl dodržet, i když třeba má pochyby nějaký. Už prostě protože se pro to jednou rozhod, tak by to neměl zpochybňovat.

Manželstvím začne být všechno takový vážnější, (ps.) - všechno samozřejmě je těžší, - musí se - už to není taková sranda, no. Když má člověk jenom vztah a chtěl by třeba z toho, najednou by zjistil, že to není úplně to, co by chtěl, není to to pravý, tak samozřejmě to ukončit je daleko snazší, než ukončit třeba manželství.

Ida

Jo, svatba, já se jí nebráním... On taky ne. Ne. Nám se spíš - jakoby se spíš - manželství nám jako je blízký, jako v pohodě ten koncept manželství, ale ta svatba samotná spíš jakoby nám nic neříká nebo tak, ta veselka, prostě, ta rodina, a všechno to očekávání, a tak. Asi z toho důvodu jsme to ještě nezrealizovali asi tak nejvíc...

Děti: Pomalu, už začínáme. Ale spíš, spíš já sama si pro sebe to rozkousávám. X. dávám jistě - indicie. Nebo já jeho postoj znám, párkrát jsme o tom i mluvili poměrně, mluvili prostě. Jako nikdy nepadlo „já chci mít teď mimino“, to, to ne, ani to tak asi není ještě, ale jako já to mám v horizontu rok, dva, on to má v horizontu pět minimálně, takže nekompatibilita v časových.. On je prostě spokojený, jak to je, žejo. **Mu to vyhovuje, vztah. Ale já mám pocit, že už by to zas mohlo jít trochu dál, no** (ps.) Ale myslím si, že to je celkem zas běžný postoj kluků, mužů, a že zkrátka tímhle hnacím motorem, tím impulsem, vždycky to vyjde ze strany té ženy, takže to je asi v pořádku.

Jako určitě bych nechtěla mít děti bez manželství, takže tím je to asi daný. Že bych chtěla, aby děti byly prostě manželský. A chtěla bych, aby měly jeho příjmení, což jako samozřejmě můžou mít i tak. **Ale prostě abysme byli ta rodina v tomhle asi tradiční. Aby to ty děti takhle měli. Aby vyrůstali prostě máma táta jsou spolu a má to tak být. Tak tahle jistota pro mě, máma táta.** Jo, jakože doma, doma jim to prostě vysvětlíš, ale nežijou jenom doma, mají ty babičky, který si rejpu, mají známý, děti ve škole. **Takže vzhledem k tomu, že nám to není prosti srsti, tak bych to nekomplikovala.**

Viki

Pro mě jakože svatba je známkou toho, že si chlap potvrzuje, **potvrdíme, že to tak vnímáme. Jak jsem řekla, že toho člověka vnímáš tak, že opravdu s ním chceš být do konce života nebo si to dokážeš aspoň představit. Ne že chceš, ale že si to dokážeš představit, že ho tak vnímáš, že to je člověk, který nebude už jenom jako, žeš ho potkala v nějaké etapě....**

Takže to je prostě stvrzení toho, **že to máte takhle společně,** no. Takže určitě důležitý moment to je, ale netvrdím, že by to muselo být nezbytný, jako. Že to není jako tak důležité v tom, že.. Ale to se může změnit, já přesně můžu za tři roky, že všechny moje kolegyně v práci mají prstýnek a já ho jenom nemám a já nevím co, jo? **Ten vliv té společnosti je tak ..ale nechci se tím nechat odradit. Pro mě je to velice závažná věc v tom, že je to obrovské závazek. Jako nemám chuť se za pár let rozvádět a přijde mi to nesmyslný.** je to..., já bych řekla, je to takové to symbolicky.. Prostě je to symbolická věc. **A určitě ještě větší závazek je dítě, že. Ale rozhodně bych se chtěla vdát, ale s tím právě aby tam bylo tohle.**

Nina

v dnešní době možná už ani svatba třeba není tak důležitá. Lidi se strašně často rozvádějí. Takže prostě ten papír nic neznamená, **závazek větší pro mě znamená mít dítě třeba.**

Myslím si, že ti dva jsou si potom tak nějak bližší, **že je těžší z toho vztahu odejít. Že víc se snaží, i kdyby měli nějaký problém, vždycky se snaží víc ten vztah udržet.** Ať už to je, že si zajdou k psychologovi, ať už to je, že... **Prostě si řekne, ten člověk, má doma ženu..**

Asi bych chtěla být v manželství, jako chtěla bych se určitě vdávat, ale není to tak, že bych prostě teďka čekala na prstýnek anebo si řekla „do dvou let chci být vdaná“.

Důvody k ukončení vztahu

Matěj

Třeba se zamilovat do někoho jinýho. Nebo když už si **nemáš s druhým co říct, co sdílet.**

když jsem tam **žádnou budoucnost necítil,** tak jsem to ukončil. Ale to až v poslední době, dřív jsem tomu dával větší nebo delší šanci. Teď jsem víc netrpělivej, jakoby mi docházel čas nebo co.

Přijde mi přirozený, že když **potkáš někoho “lepšího”,** tak vztah co máš, ukončíš.

Linda

Asi **ztrácá důvěry, jakože nevěra to je taková zrada důvěry** už bych nedokázala tomu člověku jen tak snadno uvěřit takže

by to bylo vlastně skoro neodpustitelný.

Kdyby mě ten **vztah moc svazoval**, tak bych chtěla být sama.

že bych měla pocit, že už mě to tahá moc někam, kde já nechci být. Že to už vlastně už není takové demokratické, nebo prostě. to..Ne otevřené, ani ne volné, ale takové jakože na dohodě. Na nějaké toleranci, kdybych měla pocit, že to míří někam jinam, než kam mířím já, tak bych prostě se to snažila nějak vykomunikovat a doufal by, nebo prostě by na tom pracoval

Tomáš

Nevím. Nevěra, možná. I když taky nemusí být, pokud to nic neznamená.

Jindřich

Je to těžký a když tam nemáš **dostatečnej smysl** v tom vztahu, tak to dítě ti to prostě úplně rozbordelí ten vztah a už tam nemáš prostě proč zůstat, prostě už.

Nela

že **nebyl tak vyspělý** nebo já, nevím jakože mi nestačil a mě prostě připadalo že se to nevyřeší, no že buď jako se smírím s tím že mám partnera, který **mi nestačí**, ale to prostě pro mě nebylo řešení, pro mě to bylo nesmiřitelný.

Možná když **ztratíme zájem o tu blízkost**. I když já si to nedokážu představit, že někdy ztratíme ten zájem. Vlastně si nedokážu představit, co by to mělo být. Jako že třeba nějak ztratíme tu blízkost nějakou? Nevím. Nebo se něco nějak stane nezdravého citově. Že **nám něco začne chybět, že jako jeden bude potřebovat najednou něco jinýho**. Jako vůbec se mi nad tím nechce přemýšlet, no.

No já si myslím, že **člověk pozná, kdy je jenom taková křivka dolů a kdy se to přeruší**. Já si myslím, že člověk pozná. A že jakmile je to jen křivka dolů, tak stojí za to bojovat a třeba to ustát, ale že to za to stojí. A kdy prostě už to jako vyprchá..

nemá smysl být s kýmkoliv, že je dobře se rozejít, když to cítím, že to je nejlepší, i když rozum říká něco jinýho. **nebojovat s větrnými mlýny**

Dan

nepřemýšlel jsem o tom... prostě, že **spolu nechceme být?**

Eva

asi kdyby ve vztahu bylo **násilí**. Nevěru bych asi taky těžko rozcházela.

Eliška

pokud **každý z nás bude chtít něco jiného a nebude se to vůbec slučovat**, nebo bude, prostě se mu nějak **změní jeho cíle**, prostě celkově, tak- že to prostě k tomu rozchodu povede, ale mm-, že teď prostě **víme, proč** chceme být spolu, - takže jsme. určitě jakoby kdyby to bylo něco **zásadního**, tak by to asi nebylo tak těžké rozhodnout, že už to nemá smysl pro mě, ale každopádně v tom hraje roli i to, že když je to dlouhodobější vztah, tak že na toho člověka jsem **zvyklá** a je mi s ním prostě dobře v určitých okamžicích a pak se to těžko posuzuje nějak objektivněji.

změna životních cílů a způsobu života, změna v chování, nedůvěra v partnera, v některých případech i zamilování se do někoho jiného

Vít

Když mi poví, že se mnou **nevidí budoucnost**, tak se asi budu doptávat, co, proč, jak a co se teda děje teď a pokud to bude jako hodně v disharmonii s tím, co jako já vlastně teď mám s ní, tak se rozejdem.

Ondřej

kdybychom na tomhle nedokázali si vytvořit – nějaký společný názor, který by byl blíže tomu mému, tak asi – by to nefungovalo **upadnutí do nějakého dlouhodobého unavujícího vztahového stereotypu**. Nebo to, že by se během vztahu začaly více **hromadit nepříjemné neshody** a nastal by nějaký špatný poměr vůči těm příjemným chvilím. No a když už jsi na to narazila, tak si dokážu představit samozřejmě i nový, jiný vztah, který by byl příčinou ukončení stávajícího... pokud by např. nový vztah byl neslučitelný se současným...

Anna

když prostě se nenajde nějaký společný prvek nebo prolínání nebo to potom dál nepokročí, tak potom se obávám, že se ten vztah prostě v uvozovkách **přechodí**, jo. Že jako **nemáš progres**, začneš bejt nespokojená a dojde k tomu prostě přetržení toho vztahu.

Asi by byl pro mě důvod k rozchodu, teď je to hypotetický, ale rozhodně, kdyby mě **srovnával se svojí matkou**, to mi hrozně vadí. (s.)Rozhodně kdybych si s ním už nerozuměla, věděli jsme, že si **nemáme co říct** ani co dát, žejo. A už by to prostě bylo nějaký... Už by to bylo jenom **držení z nějakýho hlediska jako: hele, já nevím, tak proč bysme se vlastně rozcházeli?** **A pro mě by to bylo ale: proč bysme se nerozešli, žejo?** Asi kdyby mě finančně zadlužil, bych asi hodně rychle řešila. To by pro mě bylo jako docela dost nebezpečný. A asi kdybych začala shledávat nějaký **sklony k násilnictví**, to by mi taky docela dost vadilo. A vadilo by mi **kdyby nevycházel s mojí rodinou**, kdyby to nedokázal. Je mi docela jedno, že co říká prostě moje mamka, jak je jako nespokojená, že támhle je **nemluvnej** můj přítel. Ale vadilo by mi, kdyby prostě jako s nima nedokázal alespoň na nějaký **formální úrovni vyjít**. I když asi samozřejmě možná bych dala přednost lásce před rodinou trošku. A taky bití, nějaký **násilí**. Asi sexuální, prostě jako obtěžování pro mě, když už by to bylo jako nepřijatelný v nějakým hledisku...**Vyhrožování** by mi taky docela dost vadilo..

Petr

asi nespokojenost... pokud **by mě vztah nebavil, nedůvěra, nutkání organizovat druhému život**

No. Anebo se **neshodnem natolik, že zjistíme, že zjistíme, že to nemá cenu.**

Nevěra. Když, jak jsem říkal, když potkáš někoho, o kom zjistíš, že je pro tebe lepší. - Nevím prostě - je to takovej základní lidskej pud, že **vždycky chceš jít za lepším.**

Andrej

To si musíš prostě, jak to cítíš. Jestli víš, že **má cenu pro tebe dělat nějaký oběti, udržovat něco**, co i když třeba v nějaké dané moment se věci nedařej, ale **dáváš tomu naději**, aby - protože víš, že ten druhý člověk ti za to stojí, i když se třeba už něco změnilo, i když se mohlo něco už podstatného stát, co ten vztah narušilo, tak pokud ti ten člověk za to stojí, tak určitě stojí za nějakou druhou šanci třeba a stojí za to i mu dát čas, aby, nebo tomu vztahu stojí za to dát čas na to, aby se zpravit. Ale samozřejmě i to má nějaký limity, nemůžeš prostě... Pokud ten druhý člověk toho jenom **zneužívá a nevidí v tom budoucnost, tak pak už to asi nemá smysl to nějak natahovat.** Ale dokud oba dva mají, se snažej o to, ten vztah zachránit, i když tam třeba proběhne nějaká nevěra, to se dost často stává, v dnešní době, tak, tak asi by to měli, měli by za to bojovat, měli by to zkusit. No je to tak, přemejšlim, přemejšlel jsem o tom hodně, protože my jsme si teďka prošli nějakou krizí. A bylo to daný tím, že každé žijem v jiný zemi, momentálně už dlouhodobě. A já jsem v tom neviděl nějaké čas, už jsem v tom **přestával vidět jako perspektivu.**A potkal jsem nějaký lidi kolem sebe a myslel jsem, že jsou taky fajn a tak - .

Jsem skvělej pár, zažili jsme toho spolu hrozně moc, vycházeli jsme spolu vždycky dobře, ale... **Žijeme na dálku, ale já jsem potřeboval někoho, kdo se mnou prožívá ten každodenní život, ona taky samozřejmě,** a už jsem v tom nechtěl takhle pokračovat prostě.

Třeba to, že **přestaneš toho druhýho milovat, nebo nevěra.** To jsou závažný důvody pro ukončení toho vztahu. I když, když ten vztah má silný kořeny, tak dokáže překonat i ty největší nesnáze, který můžou ten vztah potkat. Může, ale i nemusí, to je individuální.

Ida

nevěra, no. Asi jo, to by asi bylo nepřekonatelné. Z jeho strany určitě. To tak nějak tuším. A z mé, tak asi ...zřejmě, nevím. A jinak, **kdyby prostě opravdu se zasekl na těch klukovských letech, no. Nebyl ochoten... Nechci na něj tlačit a dávat mu ultimáta, že do roka a do dne, ale prostě, aby dospěl aspoň relativně v době tak jako já.** Všichni víme, že život není nekonečný a není prostě čas ztrácet čas

Wiki

Nebyla tam jednak ta důvěra a s tím vše spojené a jednak ,no, i ty kompromisy a tak. jakože opravdu tam ty dvě věci bych řekla že nebyly úplně ideální. Jako na té **toleranci** jsme zapracovali ale ta důvěra v tom vztahu prostě nebyla.

komunikační problémy mezi náma přece jenom a nakonec držet to na nějakým sexu, to nemá smysl.

Singles

Jak vnímají singles a chtěli by tak žít(+)?

Matěj

+Asi chvilku jo, ale nevím, no, jako potom, **čím jsi starší, tak tím hlavně se na tebe ta společnost dívá blbě.** Navíc musíš kolem sebe mít kruh kamarádek, který s tebou jdou třeba do divadla, do kina a tak.. (-) No **bojím se hlavně toho, že si na to zvyknu, být sám, na tu nezávislost.** A pak se musíš přizpůsobovat tomu druhýmu, kterej má nějaký svoje zvyky. Takže nejlepší je asi čekat na úplně kompatibilní partnerku.

snažím se na sobě teď pracovat duševně, s čímž souvisí i naprostá nezávislost na "cizích" nebo jako jiných lidech. Hledání štěstí nebo pravdy nebo čehokoli hlavně v sobě. A potřebu sdílení řeším jinak. S kamarádama.

Některí kamarádi jsou tak jako důvěrní, že se jim můžu **svěřit**, s čím potřebuju, **nepotřebuju přímo partnera.** Zvykl jsem si to tak brát. Občas jim možná tak jako vykecám i to, co bych nemusel, ale pomáhá mi to.

ztratil jsem ideály za ty roky a současně jsme optimista, no. Jako **neženu se do vztahu s kdekým, jenom abych nebyl sám.**

Jakože kvůli tomu, **že mám strach, že teď je tu něco, co by mohlo být.** Jako za ty roky, kdy jsem byl deset let ve vztahu a ze vztahu, prostě jsem nebyl sám nikdy, tak jsem pochopil, že prostě, pokud nejsi sám, tak některý věci neprijdou, že.

Jsem svým pánem. (...) Nemusíš nikomu říkat kdy přijdeš, co máš v plánu na víkend a tak.

Když mi řekne holka, že je dva roky nezadaná, tak to smrdí něčím, **jakože je divná. Ale může to být jen tím, že to vlastně vnímá jako já, že vztah nepotřebuje jen tak s někým, že čeká na někoho tak nějak správného. Ale spousta lidí se bojí být sama, tak jsou radši s někým, si teda myslím.**

Linda

...že je to nějaká deviate společenská. Mě to tak rozhodně přišlo, víš, že prostě to lidi vnímali divně. Ale jinak jsem asi spokojená i zadaná i nezadaná.

+nabízí to větší volnost. není nutné s někým nesutále něco řešit, na druhou stranu je člověk sám. něco za něco

když se rozejdeš, tak ti to umožní spoustu věcí. Máš velký časový okno, který můžeš vyplnit. No každé má ale pak to svoje.

Když seš single, nemusíš dělat kompromisy. Kdyby mě ten vztah moc svazoval, tak bych chtěla být sama.

Tomáš

Docela to chápu, protože dost dobře vidím, jak to vypadá. I já sám **mám dost jako problém najít někoho, kdo by za to stál doopravdy.** Anebo ani jako nechcou být jako v takovém módu, jako s někým zavázání, doopravdy.

Ne, já spíš jako chcu být v někým jako naopak, ale jakoby není (-) nepřipadá mi divné, že někteří lidé chtěou být sami, nebo single, **Možná jenom třeba hledají**, třeba tak jako já.

Nela

+No jo **kdybych to dokázala, tak tak žiju**. No já jsem to asi milionkrát analyzovala, řekla a já si myslím, že si prostě z rodiny z mojí výchovy odnáším, že potřebuji navazovat partnerství a mít tam nějakou jistotu toho chlapa, protože v rodině jsem tam nikdy toho muže, jako otce, neměla. Tady tohle **mě přesvědčilo o tom, že potřebuji partnera, že potřebuji nějakou stálou jistotu**. Takže kdybych dokázala žít bez toho muže, tak proč ne. Já si myslím, že každý to má prostě jinak no, že každý má jinou potřebu a jiný základ a taky si myslím, že pro někoho to, že nedokáže mít vztah, tak to může být na základě toho, že taky si prožil něco v rodině, nebo že se mu něco stalo, nebo prostě to nemusí být jenom o tom, že by si to nepřál, ale že to může být spousta věcí. Prostě nedělám soudy.

Eva

Asi ne, asi ne, protože – protože bych asi nezvládla žít jako sama, jako být doma, přijít domů a být doma sama, nebo, to asi nemusí nutně znamenat, že seš single, že žiješ sám, ale – asi je to pro mě spíš láká to **zázemi** toho partnerského vztahu než být sama.

Jo, myslím si, že o něco přicházej, ale stejně tak, jak já přicházím zase o něco, když žiju ve svazku, protože obojí má svoje pro a proti, že. Protože vlastně když seš s někým jako v partnerství, tak máš tu výhodu, že nejsi sám, tak jakože máš tu domácnost, o kterou se spolu třeba staráte, máš **ty starosti, který spolu sdílíte**. Ale zase na druhou stranu, když třeba máte děti, tak musíš ty peníze **investovat** do dětí, nebo do nějaké vaší jako něčeho, jako já nevím. **Něco jako se spolu snažíte vybudovat, tak do toho věnuješ tu energii a ten čas a nemáš úplně stoprocentní jistotu, že to vyjde**. Kdežto naproti tomu ten single člověk je třeba sám, jako takhle se to může zdát, ale zase na druhou stranu může třeba cestovat, není jako na tom druhým zas takovej závislej, takže to má i svoje výhody. Jako věřím tomu, že existují lidi, co jim to takhle vyhovuje. Chápu to, ne každej musí být jako nutně ve vztahu.

Eliška

+Nedávno jsem o tom přemýšlela. Vlastně vidím takový případy v okolí, a ale mám pocit, že dlouhodobě by se mi tak nechtělo žít, jakoby v rámci několika let nebo několika desítek let.

pocit takové **osamělosti**, i když samozřejmě záleží na tom, jak je člověk založený. Někdo nemusí mít pocit osamělosti, ani když je single, protože má prostě tolik aktivit a tolik kamarádů, že to tak třeba nevnímá, ale - když jsem o tomhle přemýšlela, tak prostě jsem měla pocit, že bych asi byla osamělá

Ondřej

ačkoliv člověk má kolem sebe blízké lidi, kamarády, rodinu, přátele, tak **určitá míra té ještě větší intimity** může tomu člověku dříve nebo později začít chybět. A – to právě by mělo asi být něco, co by člověk měl dostávat od partnera, který je –opravdu je angažovaný, v tom smyslu, že – že chce prožívat s tím druhým něco víc, něco blízkého – něco na, no prostě **jakákoli interakce je – jiná, odlišná, když - má člověk, když je člověk do toho angažovaný silněji emocionálně, než jenom na úrovni kamarádké a přátelské**

+ Rozhodně ne. Asi bych se zbláznil. Možná ne, ale myslím si

můžu si asi líp organizovat svůj čas, v tom smyslu, že ho nemusím podmiňovat, hm, potřebám toho partnera, té partnerky, ale – jako – jako výhody určitě nějaké jsou, ale - myslím si, že – těch **výhod je více, když je člověk – když člověk má nějaký blízký intimní vztah**.

Anna

Záleží asi na jaké by to bylo dlouhé časové horizont, jako nějakou dobu se to dá, myslím žít sám, člověk to prostě zvládne, je na to tak stavěnej, jo, prostě, že ne vždycky se zadaří a ten druhý tam je. Ale asi mi to potom přijde takový, že jako hledá něco **člověk, hledá nějaký svoje zázemí, jistoty, nějakou prostě pevnost, někoho, kdo k němu patří**, jo, a prostě já si myslím, že člověk je zvyklý žít ve dvou nebo v nějaký prostě tlupě lidí, že to nezvládne sám. Asi bych nechtěla žít jednou s patnácti kočkama, když to tak dopadne, tak to tak dopadne a já se té situaci přizpůsobím, ale nevím, no. Nemyslím si, že bylo úplně jako..., že bych pak byla spokojená.

Petr

No, si myslím, že kdyby to přišlo, tak bych se s tím **dokázal smířit**. Jsem schopnej samostatného života.

Andrej

vždycky jsem s někým byl a sám bych nikdy nechtěl být. Ale žít single a být sám, to jsou dvě různé věci. Takže asi bych, dokážu si představit, že bych byl single a měl různý aféry a žil si tak nezávazně. Vidím v tom hodně pozitiv, jakože člověk si může dělat co chce, nemusí se nikomu druhému s ničím zpovídat, může si dělat absolutně co chce, může být totální sobec. A když to někomu, nechci říct, že pro sobce to je dobrý (ps), ale když člověk není schopnej kompromisu, tak být single je to určitě dobrá alternativa.

Já v tom nevidím nic špatného, ale **nemyslím si, že jako je to jako celkové životní styl, že to je dlouhodobě udržitelný**. **Myslím si, že to dává smysl nějakou dobu, ale když člověk duševně dozraje, nebo když se cítí připravený na vztah**, tak určitě ten vztah dává věci, který jako , když je člověk single tak nikdy nemůže mít. Nemůže mít.. Vždycky bude sám tady v podstatě. Jako je to fajn, máš kamarády, máš rodinu sice, ale - **když máš vztah, vážnej vztah, tak máš člověka, kterej se za tebe postaví v jakýkoliv situaci a to oceníš zejména ve chvílích, když seš opravdu na tom špatně a když potřebuješ podporu, podporu, kterou ti ani kamarádi nemůžou dát**. Potřebuješ tam toho nejbližšího člověka a to je prostě ten partner.

Ida

singles беру jako ty, co partnera nehledají. **Mají jiný životní cíle, no, než vztah.** Takže OK, proč ne.

(ti, co hledají a nenacházejí) jsou možná ti romantici, kteří **hledají toho dokonalého a bojí se, že skončí s tím nedokonalým a bojí se toho závazku a té odpovědnosti a mají strach prostě z toho, že to není ten stoprocentní a co když na mě ve světě čeká ten lepší a já bych ho mohl potkat. ...**No buď to si patalogicky vybírá špatně, tak. Anebo mají moc velký kritéria a nejsou ochotní slevit, třeba, no. Takže pak to nemůže klapat.

Kdybych se teďka najednou ocitla bez vztahu. Předtím nějak nevím, že (s.) To bych byla úplně jiná osobnost, žejo. To bych byla jinej člověk. To je v podstatě půl života. No, tak teď bych..., no na zkoušku dobrý v nějakým paralelním vesmíru bych si to chtěla zkusit (s.) A pak zase zpátky (s.) Jako chtěla bych si to zkusit, chtěla bych to zažít.

Zajímavá otázka, jaké by to bylo být singl (s.) Co jsem měla kamarádky dlouho singl, tak to většinou vypadalo tak, že ony se začly právě **hodně zaobírat samy sebou, co chtějí ony a teď si za tím šly.** Takže to jako, myslím si, že to má docela pozitivní vliv, že začly se seberozvojem. Teď nevím, jestli se dostatečně tomu věnuju.... Ale, to je příliš selfish, příliš sobecký, na to takhle myslet. Jak říkám, v paralelním vesmíru bych si to zkusila, ale v reálným životě..

má ty svoje **rituály zažitý, ty svoje svobody, ze kterých už nechce ustoupit. Myslím si, že i v těch třiceti už se to prostě projeví ta nějaká zkostnatělost a neochota ustupovat třeba víc,** takže jo, jo, určitě jo, ten věk hraje roli.

Viki

+To asi ne, to si nedokážu představit, ale (s.)jako je to čerstvý, no

Některí lidi nedokážou...Přesně jsou v té fázi jako já, třeba jo, že cítí, že se jim v tom vztahu nelíbí, že by radši něco zkusili, ale **nemají odvahu ten vztah ukončit být chvíli sami třeba.** A pak skočí zas tak do vztahu.

No, **možná pak už třeba jsem schopná s tím partnerem být i každý den a už mi to příjemný úplně není.** Nedokážu to nějak jako rozseknout. Pokud ten partner je pro to abych s ním byla každý den, tak jási tak jako říkám jo dobrý. Ale pak jdou všechny věci stranou. Takže, nevím, já fakt jako ... no bude to zajímavé, jaký bude posun dál a tak, no. Naštěstí zatím jsem ve fázi, kdy to furt беру, že to je čerstvý, no..

prostě s tím partnerem to běží jinak, že, když přijde, něco si uvaříte, já nevím, něco pokecáte a najednou je půl dne pryč. Než když prostě ten partner tu není, že. (s.) A člověk se tím nechá lehce ukolíbat. Aspoň **já se tím nechám lehce ukolíbat, že pak s tím partnerem jsem a už toho tolik nestihnou.**

Dan

+asi bych byl nespokojený a někoho si hledal. takže bych se tomu chtěl vyhnout

Nina

+Umím si představit, že bych byla sama, určitě bych měla co dělat, ne že bych nevěděla co s časem, kam jet a a co dělat po práci. Umím si to představit, vím, jak bych ten čas vyplnila, ale nechtěla bych to.

Vnímání vztahu okolím a sociální tlak

Matěj

že by sis měla určit nějaký standard, nějaký cíl a za tím jít, jako bez ohledu na to, co si o tobě myslí společnost. Jestli jsi normální nebo nenormální

Já myslím, že dost lidí, jako teďka nemyslím jen ty svoje partnerky, ale že dost lidí se jako veze v podstatě , jo, v tom životě. Že oni nevnímají, to co by chtěli, nebo to co chtěou, ale spíš jako se dívají po těch ostatních a snaží se být v tom mainstreamu, jako. A (-) tím pádem si myslím, že i ty jako moje partnerky to tak vnímaly. Že když kolem nic se objevila skupina lidí, co, já nevím, jo, dám příklad, by se vdávaly, jejich kámošky, tak protože to prostě ona vidí, tak se snaží na tebe zatlačit

/děti/ myslím si, že je dost důležitý tohle si vyjasnit. Pokud mm (--) si tohle dokáže říct, tak ten tlak té společnosti na to, že musíš do třiceti mít první děcka a tak dále, je potom absolutně slabý, jakože tě neovlivňuje.

bojím se, toho, že přijde. Že přece jen jakože ten tlak společnosti bude tak velký i na mě, že to prostě nevydržím dál a jako skončím ve vztahu s někým, s kým bych třeba dneska nechtěl být. Že prostě už budu nakloněnější těm kompromisům. S věkem.

Viki

já přesně můžu za tři roky, že všechny moje kolegyně v práci mají prstýnek a já ho jenom nemám a já nevím co, jo? Ten vliv té společnosti je tak ..ale nechci se tím nechat odradit.

Dan

jak to vnímá nevím, ti co to vědí, tak to podle mě chápou

to nevím. takhle o tom nepřemýšlím. těžko říct, asi jak kdo. vlastně některá část určitě ne, ale ta mě nezajímá

Mě ostatní společnost do niceho nenutí.

Linda

pokud by mi to okolí dávalo najevo /že bych něco „měla“/asi bych změnila okolí.

Jindřich

/teďka to vnímám/ rodina to bere víc, není to jen nějaký camráni. Jako předtím jsem tomu nevěřil,

Nela

možná teď mírně se ozývá, že když spolu bydlíme, tak bychom se měli vzít

do té doby, dokud s někým chodíš, tak s někým chodíš a je to, je to prostě oficiální, ale není to, že bys to řekl na veřejnosti, není to ten jako jedinej člověk a můžeš se s ním kdykoliv jako rozejít a není to tak – tak i sociálně náročný. Protože když se někdo s někým rozvádí, tak už to je nějaké, už má jako nálepku, prostě rozvedený, rozvedená, kdežto rezejitá rozejitý, nemá žádnou nálepku. A vdaná, ženatý, zadaná, zadaný, je taky jako rozdíl.

Eva

znám páry, který do toho /manž/dotlačili, ale u nás to tak nebylo, jako ptali se rodiče, ale ono, zas tak dloho jsme spolu nebyli. Ani jsem nečekala, že mě X. vlastně o tu ruku požádá tak brzo, takže si myslím, že on do toho taky nebyl tak tlačenej, nebo v to doufám, že ho do toho nikdo nějak netlačil.

Přemýšlím. Protože se mě na to furt všichni ptají. „Tak se budete brát, tak asi budou děti, že. Však už máš na to čas.“

Eliška

někteří v mém okolí to vnímají podobně a taky takové vztahy navazují, ale většina lidí má nemonogamní vztahy spojené pouze s nevěrou

někteří v mém okolí berou ten můj věk jako vhodný k navázání "vážného" nebo "trvalého" vztahu a vytvoření rodiny

Myslím si, že manželství by mohlo mít smysl v případě, když budu chtít děti, tak aby se to teda nějak přizpůsobilo těm konvencím, a vůbec celkově potom asi je to praktičtější

Ondřej

Část mého okolí mi to dává najevo - rodina.

Anna

Ne, moje rodina podle mě uzná vztah, až se vezmeme. Věřící příbuzní stejně. Kamarádi nás vnímají jako celek od začátku.

Petr

je mi asi jedno jak okolí vnímá můj vztah, ale nepociťuju nějakou výraznou změnu
asi eventuálně se očekává. já jsem zatím spokojenej tak jak to je

Ida

Tak v podstatě co ségra se vdala, co ona měla děti, tak to budou tři čtyři roky, že takový to „tak už seš na řadě ty“ tak od té doby v podstatě intenzivněji. Takže jo, jo, to je denně na talíři.

K dětem bez manželství: Jo, jakože doma, doma jim to prostě vysvětlíš, ale nežijou jenom doma, maj ty babičky, který si rejvou, maj známý, děti ve škole. Takže vzhledem k tomu, že nám to není prosti srsti, tak bych to nekomplikovala.